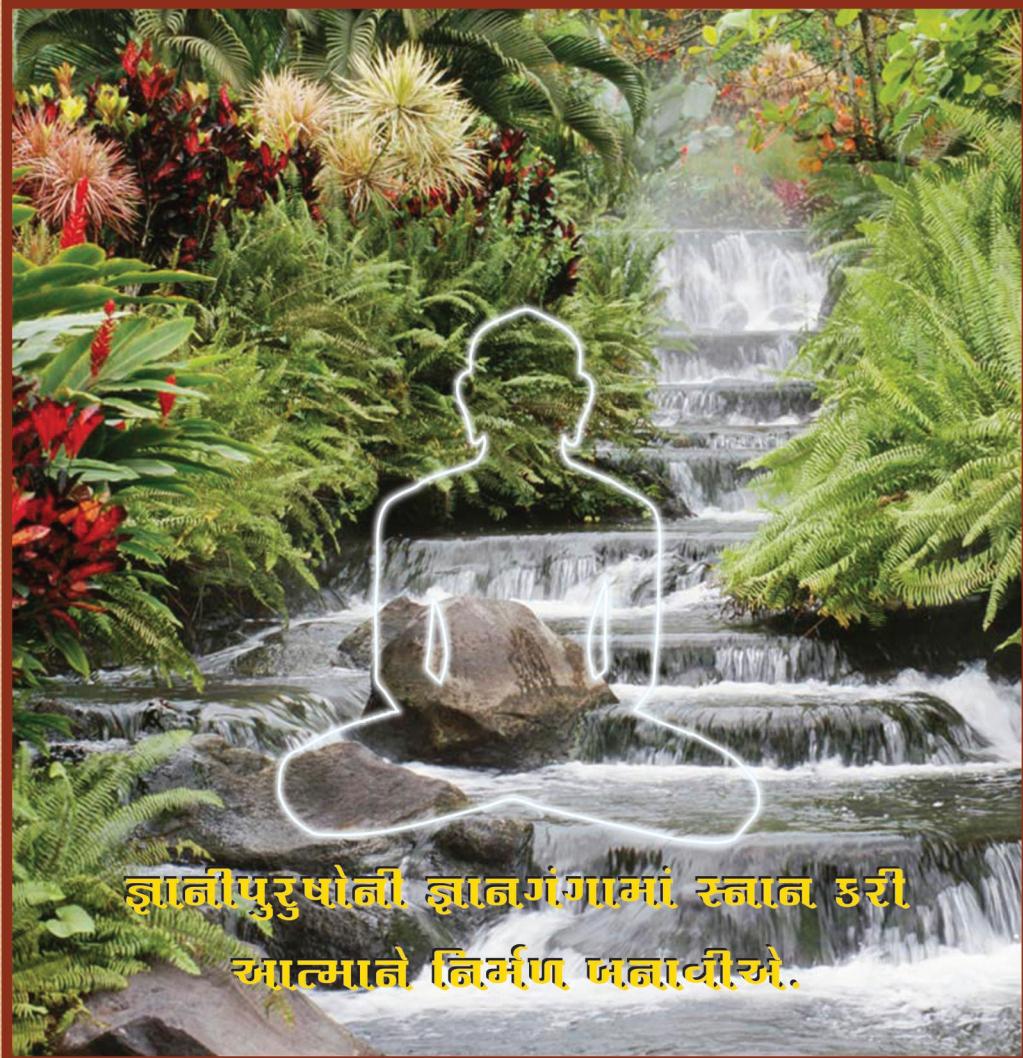

શ્રી રાજ-સોભાગ સદગુરુ પ્રસાદ

અંક-૫૮ (ત્રિમાસિક)

સપ્ટેમ્બર-૨૦૧૨

Published by :

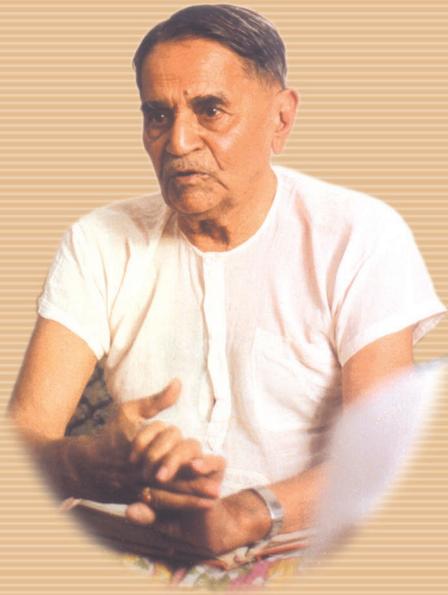
Shree Raj-Sobhag Satsang Mandal

Sobhag Para, SAYLA-363 430 (GUJARAT-INDIA)

Tel. : 02755-280533, TeleFax : 280791

Email : rajsaubhag@yahoo.com

Website : www.rajsaubhag.org

ગયેલાં વર્ષો પાછાં આવતાં નથી. માટે એક
પળનો હીન ઉપયોગ ન થાય તેટલા સાવધ
રહેવું જોઈએ. આપણા અજ્ઞાનને કારણો હીન
ઉપયોગ થાય છે, તો તેવું અજ્ઞાન દૂર થાય તે
માટે પુરુષાર્થ કરવો જોઈએ; જ્ઞાનીનો સત્સંગ
કરવો જોઈએ.

— પૂજ્ય બાપુજી

૩૦

ફલ ફલે કાળી કાળી હતું:

માર્ગાનું હતું કાળી કાળી હતું માર્ગ કાળી કાળી હતું
હતું હતું હતું, એવું હતું હતું હતું
બિબોળી એવું હતું હતું હતું હતું
શિયાળી હતું હતું હતું; એવું હતું હતું
એવું હતું હતું હતું હતું હતું હતું હતું
બિબોળી બિબોળી હતું હતું હતું હતું
એવું હતું હતું હતું હતું હતું હતું.

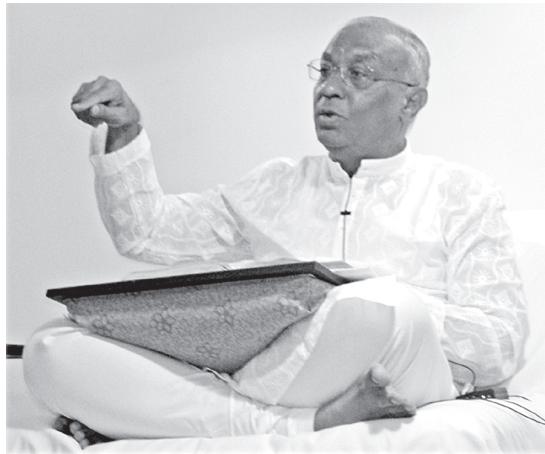
ગુજરાતી ગીત
ઘૂરણ કાબેદી.

શ્રીમદ્ રાજચંદ્ર વચનામૃતજી

પત્રાંક – ૬૦૮

(પુ. ભાઈશ્રીએ પત્રાંક-૬૦૮ ઉપર કરાવેલ સ્વાધ્યાય)

૧. સહજસ્વરૂપે જીવની સ્થિતિ થવી તેને શ્રી વીતરાગ ‘મોક્ષ’ કહે છે.
૨. સહજસ્વરૂપથી જીવ રહિત નથી, પણ તે સહજસ્વરૂપનું માત્ર ભાન જીવને નથી, જે થવું તે જ સહજસ્વરૂપે સ્થિતિ છે.
૩. સંગના યોગે આ જીવ સહજસ્થિતિને ભૂલ્યો છે; સંગની નિવૃત્તિએ સહજસ્વરૂપનું અપરોક્ષ ભાન પ્રગટે છે.
૪. એ જ માટે સર્વ તીર્થકરાદિ શાનીઓએ અસંગપણું જ સર્વોત્કૃષ્ટ કહ્યું છે, કે જેના અંગે સર્વ આત્મસાધન રહ્યાં છે.
૫. સર્વ જિનાગમમાં કહેલાં વચનો એક માત્ર અસંગપણામાં જ સમાય છે; કેમકે તે થવાને અર્થે જ તે સર્વ વચનો કહ્યાં છે. એક પરમાણુથી માંડી ચૌદ રાજલોકની અને મેષોન્મેષથી માંડી શૈલેશીઅવસ્થા પર્યંતની સર્વ કિયા વર્ણવી છે, તે એ જ અસંગતા સમજાવવાને અર્થે વર્ણવી છે.
૬. સર્વ ભાવથી અસંગપણું થવું તે સર્વથી દુષ્કરમાં દુષ્કર સાધન છે; અને તે નિરાશ્રયપણે સિદ્ધ થવું અત્યંત દુષ્કર છે. એમ વિચારી શ્રી તીર્થકરે સત્સંગને તેનો આધાર કહ્યો છે, કે જે સત્સંગના યોગે સહજસ્વરૂપભૂત એવું અસંગપણું જીવને ઉત્પત્ત થાય છે.
૭. તે સત્સંગ પણ જીવને ધણીવાર પ્રાપ્ત થયા છતાં ફળવાન થયો નથી એમ શ્રી વીતરાગે કહ્યું છે, કેમકે તે સત્સંગને ઓળખી, આ જીવે તેને પરમ

- હિતકારી જ્ઞાણ્યો નથી; પરમ સ્નેહે ઉપાસ્યો નથી; અને પ્રાપ્ત પણ અપ્રાપ્ત ફળવાન થવા યોગ્ય સંશાયે વિસર્જન કર્યો છે, એમ કહ્યું છે. આ અમે કહ્યું તે જ વાતની વિચારણાથી અમારા આત્મામાં આત્મગુણ આવિર્ભાવ પામી સહજસમાધિપર્યત પ્રાપ્ત થયા એવા સત્સંગને હું અત્યંત અત્યંત ભક્તિએ નમસ્કાર કરું છું.
૮. અવશ્ય આ જીવે પ્રથમ સર્વ સાધનને ગૌણ જાણી, નિર્વાણનો મુખ્ય હેતુ એવો સત્સંગ જ સર્વપર્ણપણે ઉપાસવો યોગ્ય છે; કે જેથી સર્વ સાધન સુલભ થાય છે, એવો અમારો આત્મસાક્ષાત્કાર છે.
૯. તે સત્સંગ પ્રાપ્ત થયે જો આ જીવને કલ્યાણ પ્રાપ્ત ન થાય તો અવશ્ય આ જીવનો જ વાંક છે, કેમકે તે સત્સંગના અપૂર્વ, અલભ્ય, અત્યંત દુર્લભ એવા યોગમાં પણ તેણે તે સત્સંગના યોગને બાધ કરનાર એવાં માઠાં કારણોનો ત્યાગ ન કર્યો !
૧૦. મિથ્યાગ્રહ, સ્વચ્છંદપણું, પ્રમાદ અને ઈદ્રિયવિષયથી ઉપેક્ષા ન કરી હોય તો જ સત્સંગ

ફળવાન થાય નહીં, અથવા સત્સંગમાં એકનિષ્ઠા, અપૂર્વભક્તિ આણી ન હોય તો ફળવાન થાય નહીં. જો એક એવી અપૂર્વભક્તિથી સત્સંગની ઉપાસના કરી હોય તો અલ્ય કાળમાં મિથ્યાગ્રહાદિ નાશ પામે અને અનુકૂમે સર્વ દોષથી જીવ મુક્ત થાય.

૧૧. સત્સંગની ઓળખાણ થવી જીવને દુર્લભ છે. કોઈ મહત્ત્વ પુરુષયોગે તે ઓળખાણ થયે નિશ્ચય કરી આ જ સત્સંગ, સત્પુરુષ છે એવો સાક્ષીભાવ ઉત્પત્ત થયો હોય તે જીવે તો અવશ્ય કરી પ્રવૃત્તિને સંકોચિતી; પોતાના દોષ ક્ષણે ક્ષણે, કાર્ય કાર્યે અને પ્રસંગે પ્રસંગે તીક્ષ્ણ ઉપયોગે કરી જોવા, જોઈને તે પરિક્ષીણ કરવા; અને તે સત્સંગને અર્થે દેહત્યાગ કરવાનો યોગ થતો હોય તો તે સ્વીકારવો, પણ તેથી કોઈ પદાર્થને વિશે વિશેષ ભક્તિસ્નેહ થવા દેવો યોગ્ય નથી. તેમ પ્રમાદે રસગારવાહિ દોષે તે સત્સંગ ગ્રાપન થયે પુરુષાર્થ ધર્મ મંદ રહે છે, અને સત્સંગ ફળવાન થતો નથી એમ જાણી પુરુષાર્થ વીર્ય ગોપવવું ઘટે નહીં.

૧૨. સત્સંગનું એટલે સત્પુરુષનું ઓળખાણ થયે પણ તે યોગ નિરંતર રહેતો ન હોય તો સત્સંગથી પ્રાપ્ત થયો છે એવો જે ઉપદેશ તે પ્રત્યક્ષ સત્પુરુષ તુલ્ય જાણી વિચારવો તથા આરાધવો કે જે આરાધનાથી જીવને અપૂર્વ એવું સમ્યક્ક્રિત ઉત્પત્ત થાય છે.

૧૩. જીવ મુખ્યમાં મુખ્ય અને અવશ્યમાં અવશ્ય એવો નિશ્ચય રાખવો, કે જે કંઈ મારે કરવું છે, તે આત્માને કલ્યાણરૂપ થાય તે જ કરવું છે, અને તે જ અર્થે આ ત્રણ યોગની ઉદ્યબળો

પ્રવૃત્તિ થતી હોય તો થવા દેતાં, પણ છેવટે તે ત્રિયોગથી રહિત એવી સ્થિતિ કરવાને અર્થે તે પ્રવૃત્તિને સંકોચિતાં સંકોચિતાં ક્ષય થાય એ જ ઉપાય કર્તવ્ય છે. તે ઉપાય મિથ્યાગ્રહનો ત્યાગ, સ્વરચ્છંદપણાનો ત્યાગ, પ્રમાદ અને ઈદ્રિયવિષયનો ત્યાગ એ મુખ્ય છે. તે સત્સંગના યોગમાં અવશ્ય આરાધન કર્યા જ કરવાં અને સત્સંગના પરોક્ષપણામાં તો અવશ્ય અવશ્ય આરાધન કર્યા જ કરવાં, કેમકે સત્સંગપ્રસંગમાં તો જીવનું કંઈક ન્યૂનપણું હોય તો નિવારણ થવાનું સત્સંગ સાધન છે, પણ સત્સંગના પરોક્ષપણામાં તો એક પોતાનું આત્મબળ જ સાધન છે. જો તે આત્મબળ સત્સંગથી પ્રાપ્ત થયેલા એવા બોધને અનુસરે નહીં, તેને આચરે નહીં, આચરવામાં થતા પ્રમાદને છોડે નહીં, તો કોઈ દિવસે પણ જીવનું કલ્યાણ થાય નહીં.

સંક્ષેપમાં લખાયેલાં જ્ઞાનીના માર્ગના આશ્રયને ઉપદેશનારાં આ વાક્યો મુમુક્ષુજીવે પોતાના આત્માને વિષે નિરંતર પરિણામી કરવા યોગ્ય છે; જે પોતાના આત્મગુણને વિશેષ વિચારવા શર્બદ્રપે અમે લખ્યાં છે.

૫.કૃ. દેવે આ પત્ર કોના પર લખ્યો છે તેનો વચ્ચનામૃતમાં ઉલ્લેખ નથી પણ મુંબઈથી જેઠ મહિનામાં ૧૮૫૧માં આ પત્ર લખેલો છે. કુલ ૧૩ કોલમનો આ પત્ર છે. અને સામાન્ય ભૂમિકા અથવા તો પ્રાથમિક ભૂમિકાનો જીવ કે જે આ આધ્યાત્મિક માર્ગથી બહુ પરિચિત ન હોય એને તો આ પત્રની અંદર શરૂઆતની જણાવેલી વાતોથી જ ખબર ન પડે કે કૃ. દેવ આની અંદર શું કહેવા માંગે છે, અહીં બેઠેલા તો બધા આધ્યાત્મિક માર્ગના પંથીઓ છે અને બધાની અલગ અલગ ભૂમિકા છે કે જેમાં સાધકો પણ છે અને સાધનામાં

પુરુષાર્થ કરી ઘડી પ્રગતિ કરી હોય તેવા જીવો પણ છે તો આપણે જોઈએ. હવે પહેલું વચન છે.

૧. સહજ સ્વરૂપે જીવની સ્થિતિ થવી તેને શ્રી વીતરાગ ‘મોક્ષ’ કહે છે. જીવ અધ્યાત્મનું કાંઈ પણ જાણતો ન હોય, પણ ‘મોક્ષ’ ‘મોક્ષ’, આ શર્દુ તેણે ખૂબ સાંભળેલો હોય અને ‘મોક્ષ’ એટલે ખૂબ આનંદ, આવી સામાન્ય રીતે એક અસર તેના ચિત્તની અંદર હોય. નાનો બાળક પણ આધ્યાત્મની કોઈ વાત જાણતો ન હોય પણ સ્વાધ્યાયમાં જતો હોય કે વાખ્યાનમાં સાંભળતો હોય એટલે અને આ મોક્ષ શર્દુ ખૂબ સાંભળવા મળતો હોય. કોઈક બાળકને તો ઈતેજારી પણ થાય કે આ મોક્ષ કહે છે પણ મોક્ષ એટલે શું? તો એના મા-બાપ હોય ને તે એમ સમજાવે કે આ મોક્ષ હોય ત્યાં બધા જીવને ખૂબ જ સુખ હોય. એ સમજ શકે માટે કહે કે ત્યાં આવું રૂદ્ધન ન હોય, ત્યાં દુઃખ ન હોય, તકલીફ ન હોય. બસ સુખ અને આનંદ જ હોય. એટલે આ શર્દુ જેને પોતાનું આત્મકત્વાણ કરવાની થોડી પણ ભાવના થઈ હોય ને તેને ખેંચાણ કરે એવો શર્દુ છે. પણ એ મોક્ષની પ્રાપ્તિ કરવા માટે થઈને પહેલું જ વચન છે. સહજ સ્વરૂપે જીવની સ્થિતિ થવી તેને શ્રી વીતરાગ ‘મોક્ષ’ કહે છે. હવે પહેલી વાત તો સહજસ્વરૂપે જીવની સ્થિતિ થવી. તો અજ્ઞાન છે એટલે આપણે એમ માનીએ કે આપણે તો જીવ છીએ. જેઓ હાલતાં, ચાલતાં, ખાતાં, પીતાં હોય એ બધા જીવો કહેવાતાં હોય. એટલે અજ્ઞાની જીવ તો એમ જ માને કે આ શરીર એ જ હું, અથવા એ જ જીવ. આવી જીવની ભાંતિ છે. શરીરમાં મારાપણાનો ભાવ છે તે વર્તમાનમાં, અત્યારના આ દેહ ધારણ કર્યો ત્યારથી નથી પણ અનાદિકાળનો છે. જીવ તેને ચારેય ગતિની અંદર જે જે શરીરની પ્રાપ્તિ

થઈ એ બધાં શરીરોમાં એને મારાપણાનો ભાવ થઈ ગયો છે. અને એ જીવ કે જ્યારે એને સમજણ મળે. એટલે કે મનુષ્યશરીર કે જેમાં એને મન હોય, સમજણ હોય, ત્યારે એમાં એને જે દુઃખની પ્રાપ્તિ થાય કેમકે અનેક પ્રકારનાં દુઃખો તો સહન એને કરવાનાં હોય, ત્યારે એને દુઃખથી છૂટવાની ભાવના થતી જ હોય અને જીવને લાગે કે દુઃખ તો ન જોઈએ. બધા જીવોને સુખ જોઈએ છે. મહાપુરુષો તો એમ કહે છે કે ચારે ગતિના બધા જ જીવોને સુખ જોઈએ છે, દુઃખ કોઈને ગમતું નથી. પછી શરીરને લક્ષે જ એ વિચાર કરી શકે કે આ શરીરને જે સુખ મળે એ જ સાચું સુખ. આવી જીવની માન્યતા થઈ જાય. પણ આપણે તો અધ્યાત્મમાર્ગના પંથી છીએ અને સીધું જ આ ઉચ્ચ ભૂમિકાનું વચન પ્રથમ કોલમમાં આવ્યું. તો જીવ એટલે આપણો આત્મા. એટલે કે મોટાભાગના જીવો છે જે આત્માને ઓળખતા નથી. હા, એણે આધ્યાત્મિક માર્ગ ગ્રહણ કર્યો છે એટલે એટલી તો ખબર પડી ગઈ છે કે શરીર એ હું નથી. પણ શરીરની અંદર બેઠેલો આત્મા છે તે જ મારું સ્વરૂપ છે. અને એટલા માટે જ દરેક દરેક મુમુક્ષુ આત્માને ઓળખવા માટે થઈને પુરુષાર્થી છે કે મારે મારા આત્માને ઓળખવો છે, અથવા મારે મારી અંદર રહેલું જે અજ્ઞાન, મિથ્યાત્વ અથવા ભાંતિ છે તેને દૂર કરવી જ છે, અને મારે આત્મજ્ઞાનની પ્રાપ્તિ કરી લેવી છે. આવી સૌની ભાવના હોય અને એ ભાવના સહ એકેક મુમુક્ષુ પ્રયત્ન અને પુરુષાર્થ કરી રહ્યો છે, કે જેની અંદર એકદમ શરૂઆતની ભૂમિકાનો જીવ હોય અને કોઈક થોડી એટલે કે, એક, બે, ત્રણ પગથિયાં પ્રગતિ પણ કરી હોય. આમ દરેક દરેક જીવોની ભૂમિકા અલગ અલગ છે. પણ એટલું તો ચોક્કસ છે કે બધાનો લક્ષ

તો એક જ છે કે કોઈપણ રીતે આત્મજ્ઞાન કરવું અને આત્મજ્ઞાન કરીને જીવની મુક્તિ, એટલે કે મોક્ષની પ્રાપ્તિ કરવી. અને એ લક્ષ માટે થઈને દરેકે દરેક જીવ પુરુષાર્થ કરી રહ્યો છે, જેમાં જીવ પ્રાથમિક ભૂમિકાથી આગળ વધતાં વધતાં પોતાની આંતરિક ભૂમિકા તૈયાર કરે છે જેમાં ત્યાગ, વૈરાગ્ય યથાયોગ્ય રીતે ઉત્પન્ન થાય અને જીવ કે જેને એક દઢ સમજણ મનથી જ ઊભી થાય કે હું શરીર નહીં પણ આત્મા છું. પછી એ જીવ આ ભૂમિકા તૈયાર થયા પછી એના પર જો જ્ઞાનીપુરુષની કૃપા થાય તો એને અંતર્મુખ થવાનો માર્ગ પ્રાપ્ત થાય અને એ અંતર્મુખતાનો સાચો માર્ગ કોણ પ્રાપ્ત કરી શકે ? તો જેને સાચો મોક્ષમાર્ગ મળ્યો છે એ જ પછી પોતાની ભૂમિકા તૈયાર કરી અને ગુરુકૃપાથી અંતર્મુખતાનો માર્ગ પ્રાપ્ત કરે. તો જીવ કે જે સતત દેહભાવમાં એટલે કે શરીરીભાવમાં જ નિવાસ કરે છે. બીજી રીતે કહીએ તો બહિભર્વિમાં જ એ પોતાનું જીવન વ્યતીત કરી રહ્યો છે પણ અંતર્મુખતાનો એને માર્ગ મળે ત્યારે અત્યાર સુધી એની જે દાખિલા બહાર જ, બહિભર્વિમાં જ ફરતી હતી, ધૂમતી હતી એ દાખિલા એની બહદારી અને અંતર્મુખ થાય. આમ અંતર્મુખતા સાધતો સાધતો પોતાના ચિત્તનો પોતાના મનને ખૂબ સ્થિર બનાવે અને એ સ્થિર બનાવ્યા પછી જ્યારે ખૂબ સ્થિરતા આવે પછીથી એ પોતાના આત્માને શરીરથી છૂટો પાડવાની પ્રક્રિયા શરૂ કરે એટલે કે ભેદજ્ઞાનની પ્રક્રિયા શરૂ કરે કે જેમાં એનો લક્ષ એક જ હોય કે મારે દર્શનમોહનીય કર્મ છેદવું છે. તો આવો જે જીવ કે જે જ્ઞાનીપુરુષના શરણમાં રહી અને પુરુષાર્થ કરી, પ્રગતિ કરી રહ્યો છે. એવો જીવ કે કોઈક એવી ધન્ય પળ આવે તો એ પોતાના આત્માને શરીરથી છૂટો પાડી પોતાના

આત્માની ઓળખાણ કરી લે. આત્માની ઓળખાણ થઈ એટલે પ્રતીતિ થઈ. પણ અનાદિનો અધ્યાત્મ છે એટલે આમ બહિભર્વિમાં તરત જ બહાર નીકળી જાય છે. જેવો જાગૃત બને કે પાછો પોતાના આત્માની ઓળખાણ થઈ છે એટલે પોતાના આત્મસ્વભાવમાં આવે. એટલે તે આત્માની ઓળખાણ થઈ ત્યારથી જ્ઞાનદશાની શરૂઆત થઈ. પણ એ પ્રાથમિક ભૂમિકાની જ્ઞાનદશા. એ જ્ઞાનદશામાં પછી એની આત્મજાગૃતિ વધતી જાય. અને એમ આત્મજાગૃતિ વધતાં વધતાં, પહેલા એ જે શરીરીભાવમાં, એટલે કે બાહ્યભાવમાં એ જે સતત વહ્યો જતો હતો અને જાગૃતિ રહે તો એ માંડ થોડો વખત પોતાના સ્વભાવમાં રહેતો હતો. એને બદલે હવે એ સ્વભાવમાં વધુ રહેવા માંડે અને બહાર નીકળવાનું ઓછું થાય. આમ કરતાં કરતાં એ જીવ સહજ રીતે પોતાના આત્મસ્વરૂપની અંદર નિવાસ કરી શકે. સહજ રીતે, એટલે પછી એને પુરુષાર્થ પણ ન કરવો પડે. આવી દશા સુધી પહોંચી જાય. એટલે કે સહજ, પછી તો જેમ આપણે ચાલવું હોય તો સહજ છે ને બધાને માટે ? નાનું બાળક જ્યાં સુધી ચાલતાં ન શીઘ્રંદું હોય ત્યાં સુધી એ પડે, આખડે બધું થાય. પણ પછી તો ચાલવું એના માટે સહજ થઈ જાય. બસ, એવી જ રીતે જીવ પછી તો પોતાના આત્મસ્વરૂપની અંદર નિવાસ કરતો થઈ જાય. પ.કૃ. દેવ કહે છે કે સહજસ્વરૂપે જીવની સ્થિતિ થવી તેને શ્રી વીતરાગ ‘મોક્ષ’ કહે છે. એટલે કે આવો જે જ્ઞાની મહાત્મા છે એ મોક્ષનું સુખ શરીર હોવા છતાં પણ અનુભવી શકતો હોય, કેમકે એને પોતાના આત્મસ્વરૂપનો અનુભવ થયો છે. એટલે કે આત્મસ્વરૂપની ઓળખાણ અને પછી એના અનુભવમાં છે. એટલે એ મોક્ષનું સુખ તો સંદર્ભે

અનુભવ્યા કરે પણ પછીથી એ જે સત્તામાં પડેલાં કર્મો હોય તે બધાં કર્મોને ખપાવતો જાય કે જેનાથી એને એવી ચાવી હસ્તગત થઈ હોય કે જેથી એને નવાં કર્મોનું બંધન ન થાય. કર્મો જ્યારે બધાં ખપી જાય, એટલે કે આઠ કર્મોનો ક્ષય થાય પછીથી આ શરીરને છોડી એ આત્મા મોક્ષમાં જાય. એટલે કે પછી ત્યાં એકલો આત્મા જ, કે જેમાં એ પોતાના સ્વભાવનું સુખ અનુભવી રહ્યો હોય. આમ પ.કૃ. દેવે પહેલી કોલમમાં જ આટલો મોટો લક્ષ બતાવ્યો છે.

૨. સહજસ્વરૂપથી જીવ રહિત નથી, પણ તે સહજસ્વરૂપનું માત્ર ભાન જીવને નથી, જે થવું તે જ સહજસ્વરૂપે સ્થિતિ છે. હવે આપણો જે આત્મા છે તે શું પોતાના સહજસ્વરૂપમાં પહેલેથી જ નથી એને પછી સહજસ્વરૂપમાં આવે એમ હશે? એટલે કે જ્ઞાન ક્યાંક બહારથી આવીને આત્માની અંદર આવી જતું હશે? ના, એવું તો નથી. હકીકતમાં આપણો જે આત્મા છે એની અંદર આત્માની બધી જ શક્તિઓ જેવી કે આ મોક્ષમાં સિદ્ધભગવંતોના આત્માની જે શક્તિ છે એવી જ શક્તિ આપણા બધાના આત્મામાં સત્તાએ રહેલી છે. એ શક્તિઓ પડેલી જ છે. એ સિદ્ધ ભગવંતોના આત્માના ગુણો, એની શક્તિ, એનું ઐશ્વર્ય આ બધું જે કાંઈ પણ છે તે આપણા આત્મામાં થોડું પણ ઓછું હોય એમ નહીં, જેટલું એનામાં છે ને એટલું આપણા બધાના આત્મામાં છે એટલે સત્તાએ તો જીવમાં સહજસ્વરૂપ રહેલું જ છે પણ જીવને એક અજ્ઞાન લાગી ગયું છે, એટલે એને બ્રાંતિ થઈ ગઈ છે કે આ શરીર એ હું. એટલે સહજસ્વરૂપનું માત્ર ભાન જીવને નથી. પણ જો પોતાના આત્માની ઓળખાણ થાય તો જીવની સહજસ્વરૂપે સ્થિતિ બની જાય. તો જીવને

જેવો અથવા તો અરિહંત ભગવાનના આત્મા જેવો અને મારા અને તેમના આત્મામાં કાંઈ જ ફરક નહીં? પાછો, એ આ શરીરની અંદર જ બેઠેલો અને છતાં આટલી મોટી ભાંતિ, આટલી મોટી ભૂલ થવાનું કારણ શું? તરત જ વિચાર આવે ને? કેમકે આપણો જે આ આત્મા, આ શરીરની અંદર જ નિવાસ કરે છે. આખા શરીરની અંદર વ્યાપીને રહેલો છે અને છતાં પણ આપણે આપણા આત્માને ઓળખી નથી શકતા.

૩. સંગના યોગે આ જીવ સહજસ્વિતિને ભૂલ્યો છે; સંગની નિવૃત્તિએ સહજસ્વરૂપનું અપરોક્ષ ભાન પ્રગટે છે. સંગ, તો આપણા આત્માને કોનો સંગ છે? તો કહે આપણા આત્માને આ શરીરનો સંગ છે. સંગ છે એટલું જ નહીં પણ શરીરનો આત્માને સૌથી વધુ એકદમ નિકટનો સંગ છે. કેમકે શરીર અને આત્મા એક જ ક્ષેત્રમાં રહેલા છે. આટલો નિકટનો સંગ હોવાથી એને બ્રાંતિ થઈ ગઈ છે કે આ શરીર એ હું, અને એ બ્રાંતિની સાથે સાથે પાછી એની ભાંતિ વધતી ગઈ અને પછી શરીરનાં સગાંવહાલાંનો સંગ, પછી મિત્રો, પરિવારના બીજા સભ્યોની સાથેનો સંગ, જીવને છે. આ બધામાં ગાઢ મારાપણાનો ભાવ. ત્યાર પછી ધન-દોલત, ભિલકત, ઘરબાર, ગાડી, બધામાં જીવને મારાપણું છે. આ બધા બાધ્યસંગો. બસ, આ બધા સંગોને યોગે જીવ સહજસ્વિતિને ભૂલ્યો છે. પણ જે એ સંગની નિવૃત્તિ કરે તો જીવના સહજસ્વરૂપનું અપરોક્ષ ભાન પ્રગટે. આપણે બધા સંસારી જીવો એટલે અનેક પ્રકારના સંગો આપણાને બધાને વળગેલા છે. અને એ બધામાં મારાપણાના ભાવ જીવને થઈ ગયા છે. જો એ બધા સંગથી નિવૃત્ત થાય ને તો જીવ મુક્ત થઈ શકે. એટલે અહીંયાં જીવને આંચકો લાગે કે આ બધું મારે છોડી દેવાનું? મારાં નજીકનાં

સગાંવહાલાં, ધન, મિલકત બધું છોડી દેવાનું? જીવને મૃત્યુ કરતાં પણ આ બધું છોડી દેવાનો ભય વધુ સત્તાવે.

૪. એ જ માટે સર્વ તીર્થકરાદિ જ્ઞાનીઓએ અસંગપણું જ સર્વોત્કૃષ્ટ કહ્યું છે, કે જેના અંગે સર્વ આત્મસાધન રહ્યાં છે. તો હવે આ બધા સંગથી છૂટવું હોય તો અસંગ બનવું પડે. તો તે અસંગપણ માટે થઈને તીર્થકરાદિ જ્ઞાનીઓએ આત્મસાધનો દર્શાવ્યાં છે કે જો તમે આ સાધનોનો ઉપયોગ કરી આરાધના કરો તો તમે અસંગ બની શકો.

૫. સર્વ જિનાગમમાં કહેલાં વચનો એકમાત્ર અસંગપણમાં જ સમાય છે; કેમકે તે થવાને અર્થે જ તે સર્વ વચનો કહ્યાં છે. એક પરમાણુથી માંડી ચૌદ રાજલોકની અને મેળોન્મેળથી માંડી શૈલેશીઅવસ્થા પર્યાતની સર્વ કિયા વર્ણવી છે, તે એ જ અસંગતા સમજાવવાને અર્થે વર્ણવી છે. તો હવે તીર્થકરોએ અને બધા જ્ઞાનીઓએ અસંગપણને સર્વોત્કૃષ્ટ કહ્યું છે અને અના માટેનાં બધાં આત્મસાધનો કીધાં. તો હવે જિનાગમમાં કહેલાં વચનો એકમાત્ર અસંગપણમાં સમાયેલાં છે, આગમોમાં સમાયેલાં છે. તો હવે આગમો આપણાં કેટલાં? કોઈ કહે ૪૫ આગમો, કોઈ કહે ૩૨ આગમો. એ આગમ એટલે શું? તો કહે દરિયો. ભગવાને બધા જીવો પોતાની બુદ્ધિએ સમજ શકે તે માટે અલગ અલગ અપેક્ષાએ વાતની રજૂઆત કરી કે કોઈપણ રીતે જીવે અસંગપણું ગ્રાપ કરવું. તો આ જિનાગમમાં કહેલાં વચનો એકમાત્ર અસંગપણમાં જ સમાય છે. અને આ અસંગ બનવા માટે થઈને જ આ બધાં વચનો કહ્યાં છે. હવે બીજી રીતે આ વાત કરી કે આપણે જિનાગમનો જો વિચાર કરીએ તો એક નાનામાં નાનું પરમાણુ કે જેનાથી કરી અને ચૌદ રાજલોક સુધીની બધી વાત કરી. આપણે એમ કહીએ

કે આ જ દ્રવ્ય કે જેનાથી આ લોકની રચના થયેલી છે. જેમાં આ પરમાણુ પણ આવે. તો જીવ, પુરુષ પરમાણુ, ધર્માસ્તિકાય, અધર્માસ્તિકાય, આકાશ અને ઉપચારથી કાળ. આમ આ જ દ્રવ્યો જેનાથી આ ચૌદ રાજલોકની આખી રચના થયેલી છે. આમ આ આખા લોકની અંદર જે જીવનાં ખૂબ અશુભ કર્મો હોય, અને એ ભોગવવા નરકો, કે જે નરકો ક્યા ક્ષેત્રે છે? જીવના શુભ કર્માનું બંધન હોય અને અના માટે થઈને જે જીવને એ શુભ કર્મો ભોગવવાનાં હોય તો એનું ક્ષેત્ર ક્યું? તો કહે બધાં અલગ અલગ સ્વર્ગ અને એ બેની વચ્ચે અઢી દ્વીપ. આ આખી રચના. જીવ, જે ચારે ગતિમાં રજીણે છે એમાં એ જેવાં કર્મો બાંધે એ આ ચૌદ રાજલોકમાં એને એ પ્રમાણેની ગતિ મળે અને ત્યાં એને જન્મ લેવો પડે અને એ જન્મમાં એને કેટલું હુંબ? અને એ હુંબની સાથે નાનું એવું કણિક સુખ. આમ એકાંતે તો હુંબ જ છે. સૌથી વધુ હુંબ કહીએ તો તે નરકમાં છે. અને આમ સ્વર્ગની અંદર સુખ કહેવાય છે પણ જ્ઞાનીપુરુષ તો એમ કહે છે કે જ્યાં સુધી અજ્ઞાન છે અને જીવ નવાં નવાં શરીર ધારણ કરે છે ત્યાં સુધી હુંબી જ છે. અને આ બધું સમજાવવા માટે થઈને એક પરમાણુથી માંડીને ચૌદ રાજલોક સુધી અને આપણે એક આંખનું મટકું મારીએ એ જે કિયા થાય ત્યારથી કરી શૈલેશી અવસ્થા પર્યાતની જેટલી કિયાઓ છે તે બધી આ અસંગતા સમજાવવાના અર્થે વર્ણવેલી છે. કેમકે આમ કમસર જીવને જે પણ કિયા બતાવી હોય આમ બધા ગુણસ્થાનક આરોહણ પ્રમાણે બતાવી હોય કે જેમાં પહેલાં ગુણસ્થાનકનો જીવ છે તેને જ્ઞાનની પ્રાપ્તિ થાય તો સીધો ચોથામાં જાય. પછી પાંચમા, આઠમા, નવમા, દશમામાં અને જો ઉપશમ શ્રેણી હોય તો અગિયારમામાં આવે અને

ક્ષપક શ્રેણી હોય તો સીધો બારમામાં જાય. પછી તેરમું ગુણસ્થાનક અને પછી આ જે શૈલેભીકરણની જે કિયા કરે એ ચૌદમા ગુણસ્થાનકમાં કરે, પછી બધાં જ કર્મો કે જેમાં આ મન, વચન, કાયાના યોગનો પણ ત્યાગ કરી અને સીધો મોક્ષમાં પહોંચે.

૬. સર્વ ભાવથી અસંગપણું થવું તે સર્વથી દુષ્કરમાં દુષ્કર સાધન છે; અને તે નિરાશ્રયપણે સિદ્ધ થવું અત્યંત દુષ્કર છે. એમ વિચારી શ્રી તીર્થકરે સત્સંગને તેનો આધાર કહ્યો છે, કે જે સત્સંગના યોગે સહજસ્વરૂપભૂત એવું અસંગપણું જીવને ઉત્પત્ત થાય છે. આમ જો જીવે મુક્ત થવું હોય તો એણે અસંગ બન્યે જ છૂટકો છે અને એ અસંગતાને લક્ષમાં લઈને દરેક દરેક વસ્તુ સમજાવવામાં આવી. હવે અસંગ. તો આપણે વિચાર કરીએ કે જેમાં આપણે મારાપણાના ભાવ કર્યા તે ધન, દીલત, ભિલકત, કપડાં, દાળીના, બીજું, ત્રીજું તો તે સર્વેનો ત્યાગ. અસંગ બનવા માટે ત્યાગની શરૂઆત તો કરવી પડેને? પહેલાં થોડા-ઘણા ત્યાગની શરૂઆત કરે પછી વધતાં વધતાં જીવ ત્યાગ કરતો જાય. તો બાધ્ય ત્યાગમાં તો જે કાંઈ પોતાનું કહેવાતું છોડતો જાય. પછી કુંઠલીજનો, પરિવારજનો બધાનો ત્યાગ કરે. સંયમ ગ્રહણ કરીને સાધુપણું પણ અંગીકાર કરી લે. પણ આ બધો બાધ્ય ત્યાગ છે. પણ પછી જીવે શું કરવાનું છે? ભાવથી અસંગપણું લાવવાનું છે જે સૌથી દુષ્કરમાં દુષ્કર સાધન છે, અને તે નિરાશ્રયપણે સિદ્ધ થવું તે અત્યંત દુષ્કર છે. આપણે આ બાધ્ય ત્યાગની વાત કરી. જીવ એકેક વસ્તુ છોડતો જાય. પણ જે જે વસ્તુ એણે છોડી એ દ્રવ્યથી થોડી પણ ભાવથી હજી એમાં મારાપણું છે તો સાચો ત્યાગ તો ભાવથી છૂટે ત્યારે આવે છે. બાકી ભલે દ્રવ્યથી બધું છોડી દે. પણ ભાવથી છોડવા માટે તો એનેક

પરેશાની રહેતી હોય. અને જો આપણે વિચાર કરીએ કે જેણે ખરેખર સંસાર છોડી દીધો છે એવા ત્યાગી મુનિઓ, સાધુઓ, આવા ત્યાગી પુરુષોના અંતઃકરણમાં જો આપણે પ્રવેશ કરીએ ને ત્યારે આપણને ખબર પડે કે ખરેખર, તેઓ ભાવથી કેટલો ત્યાગ કરી શક્યા છે? થયો છે કે નથી થયો? એ બહુ મુશ્કેલ છે, અત્યંત કપું છે. જે વસ્તુ છૂટીને એમાં મારાપણું જીવને રહેતું જ હોય છે, એમ કે એ વસ્તુ મારી હતી ને મેં એ છોડી, એ નીકળતું જ નથી. પણ પછી અનુક્રમે બાધ્યત્યાગ પછી અંતરત્યાગ, કે જે ભાવથી ત્યાગ કરીએ છીએ એમાં એને આવવું પડે. એમ સર્વ ભાવથી અંતરત્યાગ કરવો ઘણો જ કઠિન છે. આમ તો ત્યાગ કરવાની એટલી બધી વસ્તુ છે એમાંથી ૫૦% વસ્તુ એ ત્યાગથી છૂટી ગઈ પરંતુ હજી ૫૦% તો છેને? ૬૦% ત્યાગી તો હજી ૪૦% તો હજી મોજૂદ છે ને? આમ કોઈ ને કોઈ રીતે જીવને અંતરત્યાગ છે એ નહે. જીવને પરેશાન કરે. પાંચેય ઈન્દ્રિયોના વિષયો, જેનાથી જીવને ત્યાગ કરવો છે તો ચારથી થયો અને એકથી ન થયો તો જીવને એ એક જ વિષય આખી જિંદગી ખૂબ જ હેરાન કરે. તો આની અંદર તો સર્વભાવથી, એટલે સમગ્રપણે, એમાં પાછા અસંગ થવું એ દુષ્કરમાં દુષ્કર, કઠિનમાં કઠિન છે અને એ પણ નિરાશ્રયપણે થવું એ તો અત્યંત દુષ્કર છે. એટલે કે પોતાની બુદ્ધિએ, પોતાના સ્વર્ણંદે આવો ભાવથી ત્યાગ થવો ઘણો કઠિન છે. જો જીવ પોતાના કલ્યાણ માટે અંદરથી સંકલ્પબદ્ધ છે પણ ભાવથી એ ત્યાગ કરી શકતો નથી, પોતાનું બળ ચાલતું નથી. એને આ બધું અંતર તથા બાધ્ય ત્યાગ કરવો છે પણ કોઈ ને કોઈ રીતે એ સંસાર તરફ બેંચાયેલો જ રહે છે કેમકે આ મોહનાં બંધન એવાં છેને કે ૧૦૦% માંથી જો ૧%

મોહ બાકી રહ્યો ને તો પણ તેને સંસાર તરફ બેંચી જાય. આવો મોહ છે. હવે જીવને ખરેખર અસંગ થવું જ છે તો એનો રસ્તો બતાવે છે સત્સંગ. કે જે ખૂબ જ બળવાન સાધન છે. જે અસંગપણું પ્રાપ્ત કરવું દુષ્કર કહ્યું હતું તે જો સત્સંગની પ્રાપ્તિ જીવને થાય તો તે અસંગપણું જીવને પ્રાપ્ત થઈ શકે. એના માટે આ સત્સંગની પ્રાપ્તિ પછી તે અસંગપણું પ્રાપ્ત થવું સહેલું બની જાય છે. આમ કઠિનમાં કઠિન જે અસંગપણું પ્રાપ્ત કરવું તે છે જે સત્સંગ પ્રાપ્ત થાય તો સહેલું બની જાય છે. આમ આ છ કોલમમાં સહજસ્વરૂપે જીવની સ્થિતિ થવી ત્યાંથી શરૂઆત કરી અને અસંગપણાની વાત કરી, પછી સર્વભાવથી અસંગપણાની વાત કરી. અને એના માટે આધાર આઓ સત્સંગનો. આમ આ સત્સંગની મહત્ત્વા કેટલી બધી છે તે હવે પ.કૃ.દેવ આગળની કોલમમાં જણાવે છે. અને એ સત્સંગની મહત્ત્વાનો ખ્યાલ દરેકે દરેક મુમુક્ષુના અંતકરણની અંદર બરાબર આવવો જોઈએ.

૭. તે સત્સંગ પણ જીવને ઘણીવાર પ્રાપ્ત થયા છતાં ફળવાન થયો નથી એમ શ્રી વીતરાગે કહ્યું છે, કેમકે તે સત્સંગને ઓળખી, આ જીવે તેને પરમ હિતકારી જાણ્યો નથી, પરમ સ્નેહે ઉપાસ્યો નથી; અને પ્રાપ્ત પણ અપ્રાપ્ત ફળવાન થવા યોગ્ય સંજ્ઞાએ વિસર્જન કર્યો છે, એમ કહ્યું છે. આ અમે કહ્યું તે જ વાતની વિચારણાથી અમારા આત્મામાં આત્મગુણ આવિર્ભાવ પામી સહજસમાધિપર્યત પ્રાપ્ત થયા એવા સત્સંગને હું અત્યંત અત્યંત ભક્તિએ નમસ્કાર કરું છું. આપણે અનાદિકાળથી રખડીએ છીએ તો શું આપણને સત્સંગની પ્રાપ્તિ ક્યારેય નહીં થઈ હોય? આમ પ.કૃ. દેવે અત્યારે તો સત્સંગ શબ્દ રાખ્યો છે પણ સત્સંગનો અર્થ આપણે પહેલેથી જ સમજ લઈએ

કે સત્તની જેને પ્રાપ્તિ થઈ છે એવા મહાપુરૂષનો સંગ. એટલે કે આત્મજ્ઞાની પુરૂષનો સંગ. આને સત્સંગ કીધો. અનાદિકાળથી આજ સુધી રખડતાં જીવને આ સત્સંગ પણ ઘણીવાર પ્રાપ્ત થયો છે. આપણને જ્ઞાનીપુરૂષનો સંગ તો પ્રાપ્ત થયો છે પણ મહાજ્ઞાની પુરૂષનો પણ સંગ શું આપણને ઘણીવાર પ્રાપ્ત નહીં થયો હોય? ના માત્ર એમ પણ નથી. આપણે તીર્થકર ભગવાનની દેશના કદાચ સાંભળી પણ હશે. કદાચ એનાં દર્શન પણ કર્યા હશે. છતાં આપણું કલ્યાણ નથી થયું. કેમકે તે સત્સંગને ઓળખી, આ જીવે તેને પરમ હિતકારી જાણ્યો નથી, પરમ સ્નેહે ઉપાસ્યો નથી, અને પ્રાપ્ત પણ અપ્રાપ્ત ફળવાન થવા યોગ્ય સંજ્ઞાએ વિસર્જન કર્યો છે, એમ કહ્યું છે. પહેલી વાત તો એ કે જ્ઞાનીપુરૂષને ઓળખી એ મહાત્માનો આધાર જ મારા માટે પરમ હિતકારી છે આવું જીવને લાગવું જોઈએ. અને આવું જ્યારે જીવને લાગે પછી એ જ્ઞાનીપુરૂષ જેમ પણ આજ્ઞા કરે તે આજ્ઞાનું આરાધન મારે માટે પરમ હિતકારી છે એમ માનીને કરવું જોઈએ. જો આમ ન થાય તો જીવ પોતાનું કલ્યાણ કરી શકતો નથી. અનાદિકાળથી આપણને જ્ઞાનીપુરૂષનો જોગ થયો પણ કાંતો આપણે એને ઓળખી નથી શક્યા અથવા તો આપણે એની આજ્ઞાનું આરાધન કર્યું નથી. આપણને જ્ઞાનીપુરૂષની પ્રાપ્તિ થઈ પણ પ્રાપ્ત અપ્રાપ્ત ફળવાન થવા યોગ્ય સંજ્ઞાએ વિસર્જન કર્યો છે. તે ન મળ્યા બરાબર થયો કેમકે આપણે આપણું હિત સાધી શક્યા નહીં. પછી પ.કૃ.દેવના અંતકરણમાં સત્સંગની મહત્ત્વા, માહાત્મ્ય કેટલું છે તે દર્શાવે છે. આ અમે કહ્યું તે જ વાતની વિચારણાથી અમારા આત્મામાં

આત્મગુણ આવિર્ભાવ પામી સહજસમાધિપર્યત પ્રામ થયા એવા સત્સંગને હું અત્યંત અત્યંત ભક્તિએ નમસ્કાર કરું છું. આમ પ.કૃ.દેવ અત્યંત અત્યંત ભક્તિએ સત્સંગને નમસ્કાર કર્યા.

૮. અવશ્ય આ જીવે પ્રથમ સર્વ સાધનને ગૌડા જાણી, નિર્વાણનો મુખ્ય હેતુ એવો સત્સંગ જ સર્વપર્િષાપણે ઉપાસવો યોગ્ય છે; કે જેથી સર્વ સાધન સુલભ થાય છે, એવો અમારો આત્મસાક્ષાત્કાર છે. હવે જીવ જે કુળમાં જન્મે એમાં જે રીતે ધર્મનું આરાધન કરતાં હોય એ રીતે જ તે જીવ આરાધન કરતો થઈ જાય. પછી એ એમ માનતો થઈ જાય કે મારું કલ્યાણ હું જેમ ધર્મનું આરાધન કરું છું એ રીતે થઈ જશે એટલે એને જે કાંઈ સાધન મળ્યાં હોય, એ જે જપ કરતો હોય, તપ કરતો હોય, દર્શન કરતો હોય, જિનાલયમાં સેવા-પૂજા કરતો હોય - એમ અનેક પ્રકારે આરાધન કરતો હોય એમાં એને એમ લાગે કે આ પ્રકારનાં અનુઝાન કરવાથી હું મુક્ત થઈશ. આવું તો એ અનાદિકાળથી કરતો આવ્યો છે. કુળમાં જે ધર્મ ચાલ્યો આવે છે તેનું તે આરાધન કરે પણ એથી એનાં જન્મ-મરણ ટળે નહીં. પણ પ.કૃ.દેવ કહે છે કે જે પણ જીવને ખરેખર, કલ્યાણ કરવું છે તો એના માટે આ માર્ગ છે કે એને જે પણ સાધનોની પ્રાપ્તિ થઈ, તે બધાં સાધનોને પહેલાં પોતાના મનથી ગૌણ બનાવી દેવાનાં અને પછી જ્ઞાનીપુરુષનો સંગ - એવો સત્સંગ કે જે નિર્વાણનો મુખ્ય હેતુ છે, એવા સત્સંગને જ સર્વપર્િષાપણે ઉપાસવો યોગ્ય છે. તો આવી રીતે જીવને જ્યારે જ્ઞાનીપુરુષની પ્રાપ્તિ થાય ત્યારે તેમાં પોતાનું કહેવાતું જે કાંઈ હોય તે ભાવથી સમર્પિત કરી દેવું જોઈએ અને પછી એની આજ્ઞાનું આરાધન નિષ્પાર્વક કરવું જોઈએ. તો પછી આ માર્ગમાં

આગળ વધવા માટે એને જે જે સાધનોની જરૂરત પડે તે બધાં એને સુલભ થવા માંડે. પ.કૃ. દેવ કહે છે કે આ અમે અમારા અનુભવથી જણાવી રહ્યા છીએ. આ અમારો આત્મસાક્ષાત્કાર છે.

૯. તે સત્સંગ પ્રાપ્ત થયે જો આ જીવને કલ્યાણ પ્રાપ્ત ન થાય તો અવશ્ય આ જીવનો જ વાંક છે. જીવને સત્સંગની, જ્ઞાનીપુરુષની પ્રાપ્તિ થઈ પણ પોતાનું કલ્યાણ સાધી નથી શકતો. જ્ઞાનીપુરુષ મળ્યા પણ છે અને તે જ્ઞાનીપુરુષ સાચા છે છતાં જીવનું કલ્યાણ થતું નથી તો કોનો વાંક ? જીવનો પોતાનો જ વાંક છે. તો તેણે શું ભૂલ કરી ? તો કહે કે તે સત્સંગના અપૂર્વ, અલઘ્ય, અત્યંત દુર્લભ એવા યોગમાં પણ તેણે તે સત્સંગના યોગને બાધ કરનાર એવાં માઠાં કારણોનો ત્યાગ ન કર્યો ! જે માઠાં કારણો હતાં તે તેણે છોડવાં જોઈએ, તે છોડવાં નહીં, તેનો ત્યાગ ન કર્યો. તેથી પોતે પોતાનું કલ્યાણ સાધી શક્યો નહીં. તો આ કોલમાંસ સત્સંગ, જ્ઞાનીપુરુષનો સંગ, તે માટેનું આવું અપૂર્વપણું તેને લાગવું જોઈએ કે આવો જોગ મને પૂર્વ ક્યારેય પ્રાપ્ત થયો નથી. આ એક વાત, બીજું અલઘ્ય, આ જે લાભ છે તે પ્રામ થવો દુર્લભ છે, અત્યંત કઠિન છે એવો આ લાભ પ્રાપ્ત થયો છે. હકીકતમાં આ તો પંચમકાળ ચાલે છે. પણ સારો કાળ હતો ને ત્યારે પણ સત્સંગનો જોગ દુર્લભ કહેવાતો. જ્ઞાનીપુરુષનો જોગ દુર્લભ હતો. તો આ સત્સંગનું અપૂર્વપણું, દુર્લભપણું અંતઃકરણમાં બેસવું જોઈએ અને એ બેઠા પછી એનાં જે માઠાં કારણો છે એને દૂર કરવાં જોઈએ. સત્સંગનું આવું મહાત્મ્ય લાગે તો માઠાં કારણો જવા જ મંડે. એ જે સંસારની વચ્ચે, મોહમાયાની વચ્ચે રહેતો હોય તેથી જે માઠાં કારણો છે તે છોડી ન શકે અને પોતાનું કલ્યાણ પણ સાધી ન શકે. તે માઠાં કારણોમાં મુખ્ય

મુખ્ય એવાં થોડાં બતાવ્યાં છે.

૧૦. મિથ્યાગહ, સ્વચ્છંદપણું, પ્રમાદ અને ઈન્ડિયવિષયથી ઉપેક્ષા ન કરી હોય તો જ સત્સંગ ફળવાન થાય નહીં, અથવા સત્સંગમાં એકનિષ્ઠા, અપૂર્વભક્તિ આણી ન હોય તો ફળવાન થાય નહીં. જો એક એવી અપૂર્વભક્તિથી સત્સંગની ઉપાસના કરી હોય તો અલ્પકાળમાં મિથ્યાગહાદિ નાશ પામે અને અનુક્રમે સર્વ દોષથી જીવ મુક્ત થાય. મિથ્યાગહ, એક તો મિથ્યાત્વ છે, અજ્ઞાન છે. અને એમાં પાછા અનોક પ્રકારના ખોટા આગહ અંત:કરણની અંદર બેઠેલા છે. કેમકે જીવને સ્વચ્છંદ છે. આ સ્વચ્છંદ જીવને બહુ હેરાન કરે છે. કેમકે દરેક દરેક જીવને એમ જ લાગે કે હું હોશિયાર હું. ભગવાને મને મન આપ્યું છે. હું વિચાર કરી શકું હું અને જે જિન ભગવાનની વાણી વડે જે શાસ્ત્રો, જે આગમો રચાયાં છે તે હું વાંચીશ અને ભગવાને જે આજ્ઞાઓ આપી છે તે આજ્ઞાઓ મુજબ હું પાલન કરીશ અને મારું કલ્યાણ કરી શકીશ. પણ એવી રીતે જીવ કદ્દી પણ પોતાનું કલ્યાણ સાધી શકે નહીં. આ સ્વચ્છંદ તો અધ્યાત્મમાર્ગના પંથીઓ છે, ભલે તેઓની અજ્ઞાન ભૂમિકા છે, તેમાં પણ બધા મુમુક્ષુઓની અલગ અલગ ભૂમિકા છે. જેની અંદર જીવે પ્રગતિ કરીને ભલે ઉચ્ચ ભૂમિકા પ્રાપ્ત કરી હોય. પણ તેમાં પણ થોડેઘણે અંશે સ્વચ્છંદ તો બેઠેલો જ હોય. આમ સ્વચ્છંદ તો બધા જીવોને પરેશાન કરે. બાકી મિથ્યાગહ તો શું છે કે તે અનાદિના સંસ્કાર છે. તે સંસ્કાર પોતાના સાંસારિક જીવનમાં પણ મિથ્યાગહ નડે અને ધર્મ કરવાની અંદર પણ તે અનેક પ્રકારના મિથ્યાગહ, સ્વચ્છંદ નડે. પ્રમાદ - તેનું સામ્રાજ્ય તો આખા વિશ્વમાં એવું છે ને કે તે વધતે ઓછે અંશે તે જીવને

પ્રમાદમાં નાખી દે જેથી જીવને જે પુરુષાર્થ કરવાનો હોય તે તે કરી શકતો નથી. ચોથું કારણ છે પાંચેય ઈન્ડિયો અને એના વિષયો. આ જે કારણ છે તે જીવને સંસાર તરફ બેંચાયેલો જ રાખે. જીવની માન્યતા જ એવી છે કે પાંચેય ઈન્ડિયો અને એના વિષયોથી જ જીવને સુખની પ્રાપ્તિ થાય. અને એ સુખ જેમ વધુ ને વધુ પ્રાપ્ત થાય તેમ તે વધુ સુખી. આમ અજ્ઞાની જીવનો એ લક્ષ જ હોય કે બસ પાંચેય ઈન્ડિય અને એના સુખનો વધુમાં વધુ ભોગવટો કરવો. આમ આખા સંસારની રચના આ પાયા પર જ ઊભી થયેલી છે. આમ આ ચાર માઠાં કારણો જે બતાવ્યાં તેનો જીવે ત્યાગ કરવો જોઈએ, કરતાં જવો જોઈએ. તો જ સત્સંગ ફળવાન થાય. જીવ એક બાજુ જ્ઞાનીપુરુષનો સત્સંગ સાંભળો, એના સંગમાં રહે પણ અંદર તો મિથ્યાત્વ બેઠું હોય, સ્વચ્છંદ હોય, પ્રમાદ હોય, પાંચેય ઈન્ડિયોના વિષયો તરફનું બેંચાણ હોય અથવા સત્સંગમાં એકનિષ્ઠા, અપૂર્વભક્તિ આણી ન હોય તો ફળવાન ન થાય. આમ આ સત્સંગમાં એકનિષ્ઠા અને અપૂર્વભક્તિ આ બસે બહુ મહત્વના ગુણો છે. જો જીવને જ્ઞાનીપુરુષની પ્રાપ્તિ થઈ, તેને ઓળખી લીધા, પછી એનાં એકેક વચન મારા માટે કલ્યાણકારી છે આવું જ્યારે જીવને અંત:કરણથી થાય ત્યારે જીવ એમના પ્રત્યે સમર્પિતભાવ કરે. આ સમર્પણભાવ કર્યા પછી જીવનું કર્તવ્ય શું? તો એને જ્ઞાનીપુરુષે જે આજ્ઞા કરી તેનું એકનિષ્ઠાપૂર્વક આરાધન કરવું. પછી સંપૂર્ણ માર્ગ આજ્ઞાના આરાધનમાં રહેલો છે. એમાં ભગવાનનું જે વચન છે કે આણાએ ધર્મો, આણાએ તત્ત્વો. એટલે આજ્ઞાનું આરાધન એ જ ધર્મ અને આજ્ઞાનું આરાધન એ જ તપ. તો આ જે આજ્ઞાનું આરાધન કરવાનું છે તે એકનિષ્ઠ બનીને કરવાનું છે.

આવી જો એકનિષ્ઠા હોય તો જીવ ખૂબ જરૂરી માર્ગમાં આગળ વધી શકે. આમ આ એકનિષ્ઠા અને બીજું પરિબળ અપૂર્વભક્તિ. આમ બરેખર મુમુક્ષુના અંતઃકરણની અંદર ભક્તિ વધતી જ જવી જોઈએ. અને તે વધતાં વધતાં એ કેવી વધે? તો કહે અપૂર્વ. અને જો આવી એકનિષ્ઠા અને અપૂર્વભક્તિ ન જાગે તો સત્સંગ ફળવાન થતો નથી. જીવને આ બધી વાતો પોતાના અંતઃકરણમાં બેસી ગઈ અને બધી વાતો સાચી છે તેથી તે પોતાની જાતને ઘડવાનો પ્રયત્ન પણ કરે પણ તેમાં તે સફળ થતો નથી. કેમકે તેને સંસાર તરફનું બેંચાણ રહ્યા કરે અને એટલા માટે બધા દોષો સામે જ આવ્યા કરે છે. આમ મને મુશ્કેલી છે એમ જીવને લાગે. હકીકતમાં તો અહીંયાં જે બધા આરાધકો છે તેમને પણ આ મુશ્કેલી તો લાગે જ છે. કે માર્ગ પ્રાપ્ત હોય પણ તે આરાધન કરી ન શકતો હોય. આરાધન કરવું જ જોઈએ એમ એને લાગે પણ તે આરાધન ન કરી શકે, તો એ પણ મોહ છે. તે મોહ એવો છે કે જીવને આમ આટાપાટા ખેલાવી સંસાર તરફ બેંચે. તો એમાંથી શું રસ્તો કરવો? જો એક એવી અપૂર્વભક્તિથી સત્સંગની ઉપાસના કરી હોય તો અલ્યકાળમાં મિથ્યાગ્રહાદિ નાશ પામે અને અનુકૂમે સર્વ દોષથી જીવ મુક્ત થાય. તો હવે અપૂર્વભક્તિથી જ્ઞાનીપુરુષ અને સત્સંગની ઉપાસના—આ જો જીવ બરાબર કરે તો આસ્તે આસ્તે પણ એની આંતરિકશક્તિ વધતી જાય અને પદ્ધતિ જે આ દોષો એને નહોતા કરવા અને છતાં થતા હતા એમાં એ બળવાન બનતો જાય અને આસ્તે આસ્તે તે બધા દોષો કાઢવા માંડે. આમ આ રસ્તો બતાવ્યો કે જેમાં પ.કૃ.દેવ અસંગ બનવા માટે થઈને સત્સંગનો આશ્રય કહ્યો. પણ એ સત્સંગને ફળવાન બનાવવા માટે થઈને જીવે અપૂર્વ

ભક્તિથી સત્સંગની ઉપાસના કરવી જોઈએ એમ કહું.

૧૧. સત્સંગની ઓળખાણ થવી જીવને દુર્લભ છે. બસ, આ એક કઠિનમાં કઠિન કાર્ય છે. જ્ઞાનીપુરુષને જીવે ઓળખવા કઈ રીતે? કદાચ આ વિશ્વની અંદર જેટલાં કાર્યો છે તેમાં સૌથી કઠિન કાર્ય હોય તો આ જ્ઞાનીપુરુષને ઓળખવા તે છે. અને અનાદિકાળથી જીવ એમાં જ ભૂલ કરતો આવ્યો છે. કોઈ મહત્ત્વ પુણ્યયોગે તે ઓળખાણ થયે નિશ્ચય કરી આ જ સત્સંગ, સત્પુરુષ છે એવો સાક્ષીભાવ ઉત્પત્ત થયો હોય તે જીવે તો અવશ્ય કરી પ્રવૃત્તિને સંકોચાવી; પોતાના દોષ ક્ષણે ક્ષણે, કાર્યો કાર્યો અને પ્રસંગે પ્રસંગે તીક્ષ્ણ ઉપયોગે કરી જોવા, જોઈને તે પરિક્ષીણ કરવા; અને તે સત્સંગને અર્થે દેહત્યાગ કરવાનો યોગ થતો હોય તો તે સ્વીકારવો, પણ તેથી કોઈ પદાર્થને વિશે વિશેષ ભક્તિસ્નેહ થવા દેવો યોગ્ય નથી.

આમ એક પદ્ધતિ એક અદ્ભુત કમ કૃપાળુદેવ દર્શાવતા જાય છે. અને આમ એ જીવને અધરું અધરું તો લાગતું હોય પણ પ.કૃ.દેવ ગમે તેવું અધરું હોયને તેને કેમ સહેલું કરવું એનો રસ્તો બતાવતા જાય છે. તો હવે પહેલી વાત એ કે સત્સંગની ઓળખાણ થવી ખૂબ જ દુર્લભ છે. પણ જીવનાં જો પૂર્વભવનાં પુણ્ય હોય અને એની અંદર મુમુક્ષુતાનાં લક્ષણ ઉત્પત્ત થયાં હોય કે જેમાં દ્યા, શાંતિ, સમતા, ક્ષમા, સત્ય, ત્યાગ, વૈરાગ્ય આ બધા ગુણો ઉત્પન્ન થાય. જેનામાં આ મુમુક્ષુતાનાં લક્ષણ હોય એને આ સંસારનાં બંધનોથી છૂટવાની તીવ્ર કામના હોય કે હવે મારે આ બંધનોથી છૂટવું છે અને જેમ જેમ આ મુમુક્ષુતાનાં લક્ષણો જીવમાં આવતાં જાય તેમ તેમ તેની અંદર એક સામર્થ્ય આવે અને એ કે એ જ્ઞાનીને ઓળખી શકે. કૃ. દેવનું એક વાક્ય છે કે મુમુક્ષુનાં નેત્રો મહાત્માને ઓળખી લે

છે. આમ જીવના મહત્ત્વ મહત્ત્વ પુરુષે એને જ્ઞાનીપુરુષની ઓળખાણ થાય તો પછી તો જીવે દફ નિશ્ચય કરવો કે આ જ સત્સંગ, સત્પુરુષ અને જ્યારે આવી ઓળખાણ થયા પછી જો એણે માર્ગ ગ્રહણ કર્યો હોય તો પછી એણે શું કરવું ? તો કહે કે પછી એની જે બધી સાંસારિક પ્રવૃત્તિ હોય તેને સંકોચવી જોઈએ. પોતાના દોષ ક્ષણે ક્ષણે, કાર્ય કાર્ય અને પ્રસંગે પ્રસંગે તીક્ષ્ણ ઉપયોગો કરી જોવા. પછી એની દણ્ણ પોતાના દોષ જોવા ભણી કરવી જોઈએ. શરૂઆતમાં પોતે પોતાના જાડા દોષો જોતો થઈ જાય અને પછી દણ્ણ જેમ જેમ સૂક્ષ્મ થતી જાય એમ એમ એને સૂક્ષ્મ દોષો જણાતા જાય. પછી જીવને જ્યાલ આવે કે મારાથી આવા દોષો થઈ રહ્યા છે. એ જ્યાલ આવે પછી શું કરવું ? એ દોષોને જોઈ તેને કથ્ય કરવા. જેને ખૂબ ઝડપથી પોતાનું આત્મકલ્યાણ સાધવું છે, આ ભવમાં જ આત્મકલ્યાણ સાધવું છે તેના માટે એકેક શરતો બતાવી છે જે ખૂબ મહત્વની છે અને તે સત્સંગને અર્થે દેહત્યાગ કરવાનો યોગ થતો હોય તો તે સ્વીકારવો, પણ તેથી કોઈ પદાર્થને વિશે વિશેષ ભક્તિસ્નેહ થવા દેવો યોગ્ય નથી. બસ, પછી એને જ્ઞાનીપુરુષ કરતાં બીજી કોઈ વ્યક્તિ કે વસ્તુ એનાથી વિશેષ છે એવું એના અંતઃકરણની અંદર થવું જ ન જોઈએ. કોઈ એક રાજી આવીને એમ કહે કે તું બોલ કે હું ઈશ્વર છું, જો તું એમ નહીં બોલે તો હું તારું માણું કાપી નાખીશ. હવે એ રાજી વ્યબિચારી હોય અને પ્રજાને મુશ્કેલીમાં જ લાવતો હોય. પણ એ એમ માનતો હોય કે હું ભગવાન છું. તે એ આવા સાચા ભક્તને એમ કહે કે તું મને ઈશ્વર માનવા તૈયાર છો ? તો આ જીવ તો જાણતો હોય તેથી કહે કે તારે માણું માણું ઉડાવવું હોય તો ઉડાવી હે, હું તૈયાર છું.

પણ મને જે જ્ઞાનીપુરુષ મળ્યા છે તે આત્મજ્ઞાની છે અને એની આગળ તું કાંઈ નથી. આવી શક્તિ અંદરથી ઉત્પન્ન થવી જોઈએ. એટલે કહેવાનું તાત્પર્ય એ છે કે આવી દફતા જ્ઞાનીપુરુષ માટે પોતાના અંતઃકરણની અંદર હોવી જોઈએ. તેના કરતાં વધુ સ્નોહ કે ભક્તિ બીજા પર ન હોય. જીવ અધ્યાત્મમાર્ગમાં આગળ વધતો હોય પણ કોઈ ને કોઈ નાની મોટી ખામી તેમાં રહેતી હોય. તેમ પ્રમાણે રસગારવાદિ દોષે તે સત્સંગ પ્રાપ્ત થયે પુરુષાર્થ ધર્મ મંદ રહે છે, અને સત્સંગ ફળવાન થતો નથી એમ જાડી પુરુષાર્થ વીર્ય ગોપવું ઘટે નહીં. પણ જીવને આ પ્રમાણ અને રસાદિ જે ગારવ છે ને તે એ જે પુરુષાર્થ કરતો હોય ને તે બળને ઢીલું પાડી હે. જીવ જે છે તે આજે આરાધન આ ભૂમિ પર એટલે કે આશ્રમમાં કરતો હોય અને એને એમ થાય કે હવે માણું આરાધન અહીં સરસ થાય છે. અને મારે હવે આવી જ આરાધના કરવી છે. પણ જેવો પોતાના ઘરમાં ગયો ને ત્રાણચાર દિવસ પુરુષાર્થ બરાબર બળવાન રહ્યો અને આરાધના સરખી થઈ. પણ પછી આસ્તે આસ્તે બધું ઢીલું થવા માંડે એનું કારણ આ પ્રમાણ અને રસગારવાદિ છે ને તે એનું બળ ઘટાડી નાખે, ઓછું કરી નાખે. પણ આવું હોવા છતાં જીવે પોતાનો પુરુષાર્થ ચાલુ રાખી એ શક્તિને જાળવી રાખવાનો પુરુષાર્થ કરવો જોઈએ.

૧૨. સત્સંગનું એટલે સત્પુરુષનું ઓળખાણ થયે પણ તે યોગ નિરંતર રહેતો ન હોય તો સત્સંગથી પ્રાપ્ત થયો છે એવો જે ઉપદેશ તે પ્રત્યક્ષ સત્પુરુષ તુલ્ય જાડી વિચારવો તથા આરાધવો કે જે આરાધવાથી જીવને અપૂર્વ એવું સમ્યક્તવ ઉત્પન્ન થાય છે. તો હવે જીવને જ્ઞાનીપુરુષ મળ્યા. એની ઓળખાણ થઈ, માર્ગ ગ્રહણ કર્યો. જેને કહીએ કે નિકટ કલ્યાણનો

માર્ગ શું ? તો કહે જ્ઞાનીના શરણમાં રહીને આરાધન કરવું જોઈએ. પણ બધા જીવોને એવા જોગ ન હોય. બધા જીવોનાં અલગ અલગ કર્મો હોય તો એવા જોગ ન પણ મળે. તો કહે છે જ્યારે જ્યારે સત્તસંગ થયેલો હોય અને એણે જ્ઞાનીપુરુષનો બોધ સાંભળેલો હોય તે બરાબર જ્યાલમાં રાખી લેવો જોઈએ અને એ ઉપદેશ સત્તપુરુષ તુલ્ય જ છે એમ જાડી એના પર ખૂબ ખૂબ વિચારણ કરવાની, અને જે પ્રમાણે કહું તેમ અનું આરાધન કરવાનું. આમ જીવ જ્ઞાનીપુરુષના બોધ પર બરાબર વિચારણ કરે છે અને પોતાની આરાધના એકધારી સતત ચાલુ રાખે છે તે જ્ઞાનીપુરુષના સંગમાં હમેશા ન રહી શકે તો પણ એને અપૂર્વ સમ્યકૃતવની પ્રાપ્તિ થાય.

૧૩. જીવે મુખ્યમાં મુખ્ય અને અવશ્યમાં અવશ્ય એવો નિશ્ચય રાખવો, કે જે કંઈ મારે કરવું છે, તે આત્માને કલ્યાણરૂપ થાય તે જ કરવું છે. હવે આવો જે જીવ કે જેને આ બધી સમજણ આવી અને એ આરાધન કરી રહ્યો હોય તેમાં મુખ્ય એવો નિશ્ચય રાખવો કે હું જે કંઈ આરાધન કરું દું તે કયા લક્ષે કરું દું. તે કંઈ પચાસ-સો માણસોને બતાવવા નથી કરતો, કે મારી વાહ વાહ થાય, મારી કીર્તિ વધે તે માટે નહીં પણ મારે તો મારા આત્માનું કલ્યાણ કરવું છે. કારણ આત્માના કલ્યાણ માટે જે કરવાનું હોય તે સત્તપુરુષની આજ્ઞામાં આવી જ જતું હોય. અને તે જ અર્થે આ ત્રણ યોગની ઉદ્યબળે પ્રવૃત્તિ થતી હોય તો થવા દેતાં, પણ છેવટે તે ત્રિયોગથી રહિત એવી સ્થિતિ કરવાને અર્થે તે પ્રવૃત્તિને સંકોચતાં સંકોચતાં ક્ષય થાય એ જ ઉપાય કર્તવ્ય છે. હવે જીવને આ મન, વચન, કાયાના યોગની પ્રાપ્તિ છે. બધાના કર્મના ઉદ્ય અલગ અલગ હોય અને દરેકે દરેક જીવને અલગ અલગ પ્રવૃત્તિ

કરવી પડતી હોય, તો એ જે પણ પ્રવૃત્તિ કર્મના ઉદ્યે થતી હોય તે કરવી પણ અંદરથી લક્ષ એક જ હોય કે મારે મારા આત્માનું કલ્યાણ કરવું છે અને છેવટે મારે તો આ ત્રણે યોગથી રહિત મારી સ્થિતિ બનાવવાની છે. કેમકે પછી મોક્ષે જાય ત્યારે આ ત્રણેય યોગ પણ છોડવા પડે ને ? ત્યારે જ મોક્ષે જઈ શકે ને ? અને વિચારે કે મને કર્મયોગે જે પણ પ્રવૃત્તિ લાગી છે તે મારે ઓછી અને ઓછી કરતાં જીવી છે. અનુકૂળે બધી પ્રવૃત્તિ છોડી દેવી છે - આ એનો ઉપાય છે. એ જીવનું કર્તવ્ય છે. પણ એમાં પાછા વળી પરેશાન કરતાં પરિબળો છે. તેમાં તે ઉપાય મિથ્યાગ્રહનો ત્યાગ, સ્વચ્છંદપણાનો ત્યાગ, પ્રમાદ અને ઠંડ્રિયવિષયનો ત્યાગ એ મુખ્ય છે. આ ઉપાય કરતાં કરતાં મિથ્યાગ્રહનો ત્યાગ, સ્વચ્છંદપણું પ્રમાદ અને પાંચેય ઈન્જિયો અને એના વિષયો તરફની એની જે લુભ્યતા છે તેનો પણ ત્યાગ કર્યા જ છૂટકો છે. આ ચાર પરિબળો જીવને અવરોધ કરનારાં છે. તે સત્તસંગના યોગમાં અવશ્ય આરાધન કર્યા જ રહેવાં અને સત્તસંગના પરોક્ષપણામાં તો અવશ્ય અવશ્ય આરાધન કર્યા જ કરવાં; કેમકે સત્તસંગપ્રસંગમાં તો જીવનું કંઈક ન્યૂનપણું હોય તો તે નિવારણ થવાનું સત્તસંગ સાધન છે, પણ સત્તસંગના પરોક્ષપણામાં તો એક પોતાનું આત્મબળ જ સાધન છે. જો તે આત્મબળ સત્તસંગથી પ્રાપ્ત થયેલા એવા બોધને અનુસરે નહીં, તેને આચરે નહીં, આચરવામાં થતા પ્રમાદને છોડે નહીં, તો કોઈ દિવસે પણ જીવનું કલ્યાણ થાય નહીં. જીવ તો જો સત્તસંગનો યોગ હોય તો એને જે કંઈ આરાધન કરવાનું કરું હોય તેનું અવશ્ય આરાધન કરવું. પણ સત્તસંગનું પરોક્ષપણું હોય અને જ્ઞાનીપુરુષના શરણમાં રહેવાનું ન હોય, પોતાના ક્ષેત્રમાં રહેવાનું હોય ત્યારે તો અવશ્ય

આરાધન કરવું. આમાં બે વાર અવશ્ય, અવશ્ય કહ્યું એટલે કે એ પરોક્ષપણામાં તો આરાધન કરવું જ. એનું શું કારણ ? તો કહે કે જીવ જ્યારે જ્ઞાનીપુરુષના સંગમાં હોય ને ત્યારે એનામાં જે પણ ઢીલાશ આવી હોય, જે પણ કચાશ આવી હોય તે સત્સંગના બળો નીકળી જાય અને તે બરાબર આરાધન કરી શકે. પણ સત્સંગનું પરોક્ષપણું હોય ને ત્યારે જીવની ઢીલાશ આવે ને તેને દૂર કરવા માટે તેનું આત્મબળ જ સાધન છે. માટે એણે આરાધન છોડવું જ ન જોઈએ. અને આમ જીવે કોઈપણ રીતે પોતાનું આંતરિક બળ વધારવું જ જોઈએ. જો તે સત્સંગના યોગમાં અવશ્ય આરાધન કર્યા જ રહેવાં અને સત્સંગના પરોક્ષપણામાં તો અવશ્ય અવશ્ય આરાધન કર્યા જ કરવાં, કેમકે સત્સંગપ્રસંગમાં તો જીવનું કંઈક ન્યૂનપણું હોય તો નિવારણ થવાનું સત્સંગ સાધન છે, પણ સત્સંગના પરોક્ષપણામાં તો એક પોતાનું આત્મબળ જ સાધન છે. જો તે આત્મબળ સત્સંગથી પ્રાપ્ત થયેલા એવા બોધને અનુસરે નહીં, તેને આચરે નહીં, આચરવામાં થતા પ્રમાદને છોડે નહીં, તો કોઈ દિવસે પણ જીવનું કલ્યાણ થાય નહીં. આમ આ તેર કોલમ અહીં પૂરી થઈ. સંક્ષેપમાં લખાયેલાં જ્ઞાનીના માર્ગના આશ્રયને ઉપદેશનારાં આ વાક્યો મુમુક્ષુજીવે પોતાના આત્માને વિષે નિરંતર પરિણામી કરવા યોગ્ય છે; જે પોતાના આત્મગુણને વિશેષ વિચારવા શબ્દરૂપે અમે લખ્યાં છે. આમ જ્ઞાનીના માર્ગના આશ્રયને ઉપદેશનારાં આ વાક્યો-એટલે આમાં આશ્રય ભક્તિ આવી ગઈ. જે જીવ જ્ઞાનીના શરણમાં રહીને પોતાનું આત્મકલ્યાણ કરવા ઈચ્છે છે, તેનું પરિણમન પોતાના જીવનની અંદર થથું જોઈએ, જે પોતાના આત્મગુણને વિશેષ વિચારવા શબ્દરૂપે લખેલ છે. આમ આ ૬૦૮ પત્રાંક ખૂબ જ અદ્ભુત અને જોરદાર પત્ર છે.

॥ ૧ ॥ ૨ ॥ ૩ ॥ ૪ ॥ ૫ ॥

શ્રીમદ્ રાજચંદ્ર પ્રણીત મોક્ષમાળા અંતર્ગત

ક્ષમાપના

(બ્રહ્મનિષ્ઠ શ્રી રસિકભાઈએ પર્યુષણ પર્વ દરમ્યાન
‘ક્ષમાપના’ ઉપર કરાવેલ સ્વાધ્યાય)

હે ભગવાન ! હું બધુ ભૂલી ગયો. મેં તમારાં અમૂલ્ય વચનને લક્ષમાં લીધાં નહીં. તમારા કહેલા અનુપમ તત્ત્વનો મેં વિચાર કર્યો નહીં. તમારા પ્રણીત કરેલા ઉત્તમ શીલને સેવ્યું નહીં. તમારાં કહેલાં દયા, શાંતિ, ક્ષમા અને પવિત્રતા મેં ઓળખ્યાં નહીં.

હે ભગવાન ! હું ભૂલ્યો, આથડ્યો, રઝણ્યો અને અનંત સંસારની વિટંબણામાં પડ્યો છું. હું પાપી છું, હું બધુ મદોન્મત અને કર્મરજથી કરીને મલિન છું. હે પરમાત્મા ! તમારા કહેલા તત્ત્વ વિના મારો મોક્ષ નથી. મારામાં વિવેકશક્તિ નથી અને હું મૂઢ છું, હું નિરાશ્રિત છું, અનાથ છું.

નિરાગી પરમાત્મા ! હું હવે તમારું તમારા ધર્મનું અને તમારા મુનિનું શરણ ગ્રહું છું. મારા અપરાધ ક્ષય થઈ હું તે સર્વ પાપથી મુક્ત થાઉં એ મારી અભિલાષા છે. આગળ કરેલાં પાપોનો હું હવે પશ્ચાત્તાપ કરું છું. જેમ જેમ હું સૂક્ષ્મ વિચારથી ઊંડો ઊતરું છું તેમ તેમ તમારા તત્ત્વના ચમત્કારો મારા સ્વરૂપનો પ્રકાશ કરે છે.

તેમ નિરાગી, નિર્વિકારી, સત્ત્વચિદાનંદ સ્વરૂપ, સહજાનંદી, અનંતજ્ઞાની, અનંતદર્શી અને તૈલોક્યપ્રકાશક છો. હું માત્ર મારા હિતને અર્થે તમારી સાક્ષીએ ક્ષમા ચાહું છું. એક પણ પળ તમારા કહેલા તત્ત્વની શંકાન થાય, તમારા કહેલા રસ્તામાં અહોરાત્ર હું રહું, એ જ મારી આકંક્ષા અને વૃત્તિ થાઓ ! હે સર્વજ્ઞ ભગવાન ! તમને હું વિશેષ શું કહું ? તમારાથી કંઈ અજાણ્યું નથી. માત્ર પશ્ચાત્તાપથી હું કર્મજન્ય પાપની ક્ષમા હિચ્છું છું.

॥ અં શાંતિઃ શાંતિઃ શાંતિઃ ॥

ભૂમિકા અને હેતુ : જૈન શાસનમાં પર્યુષણ એ સર્વ પર્વતીમાં મહાધિરાજને સ્થાને છે. તેમાં વળી આ પર્વતી સવિશેષતા ક્ષમાપનાની આરાધનામાં રહેલી છે. સાતે દિવસની સાધના ક્ષમાપના માટે જ છે. એથી સૌ મહાત્માઓએ એનાં ગુણગાન ગાયાં છે.

શ્રીમદ્ રાજચંદ્રજીએ તો એમ કહું છે કે ‘ક્ષમા અંતરશત્રુ જીતવામાં ખડગ છે. પવિત્ર આચારની રક્ષા કરવામાં બખ્ખર છે. ક્ષમા એ મોક્ષનો ભવ્ય દરવાજો છે.’

જૈન દર્શનમાં આચાર્ય ભગવંતોએ મહાન સૂત્રની પ્રદૃપણા કરી છે.

‘ખામેમિ સવે જીવા, સવે જીવાવિ ખમંતુ મે;
મિત્તિમે સાવ ભૂઅસુ, વેરં મજંન ન કેણઈ’

હું સર્વ જીવોને ખમાવું છું, સર્વ જીવો મને ખમો, ક્ષમા આપો, સર્વ જીવો પ્રત્યે મારો મૈત્રી ભાવ છે, મારે કોઈની સાથે વેરબુદ્ધિ નથી.

ક્ષમાનું રહસ્ય : ક્ષમાનું રહસ્ય સમજનાર સાચો શ્રાવક કોઈ જીવને મન-વચન કાયાથી દુભવતો નથી અને પોતે કોઈના પ્રતિકૂળ વર્તનથી દુભાતો નથી, તેવી સાચી ક્ષમા સ્વ-પર શ્રેયરૂપ છે.

પર્યુષણપર્વતા અંતિમ દિવસને સંવત્સરી કહેવામાં આવે છે. તેમાં મુખ્ય ક્ષમાપના પર્વતી આરાધના રહી છે. આખા વર્ષમાં, પૂર્વે કે આ જન્મમાં કોઈપણ જીવને આપણે દુઃખ પહોંચાયું હોય કે રીસ, આકોશ, અબોલા થયા હોય તો તેની પ્રત્યક્ષ માઝી માંગીને જીવનનો ભાર હળવો કરવો. પ્રતિકમણ સમયે ફક્ત બે હાથ જોડીને ફેરવી દેવા કે ‘મિથ્યામિ દુક્કં’ તે એક રૂઢિગત કિયા છે. જેની સાથે મન-દુઃખ થયું હોય તેની પાસે મૈત્રી અને સમતાભાવે હાર્દિક સુભેળ કરી લેવો અને તે પછી એ સમભાવ અને સદ્ગુરુને જાળવીને વ્યવહાર નિભાવવો. કોઈ જીવ વળતી ક્ષમાપના કરવા તૈયાર ન હોય તો પણ આપણે આપણા પક્ષે નિર્દ્દેખતા લાવીને

રીસનાં કારણો દૂર કરવાં. આ તો આપણને નિર્ભાર થવાની પ્રક્રિયા છે. આપણું હિત ધ્યાનમાં રાખવાનું છે.

એક વાર આપણા ચિત્તમાં શત્રુ પ્રત્યે પણ જો સદ્ગુરુની શરીર થઈ જાય તો તેની અસર-સ્પંદનો દ્વારા ત્યાં સુધી પહોંચે છે. પ્રતિપક્ષી પણ આપણી વાતનો સ્વીકાર કરે છે. જેને બંધન હળવાં કે ક્ષીણ કરવાં છે તેણે આ માર્ગે જ પોતાની જાતને લઈ જવી આવશ્યક છે. તેમાં કોઈવાર અહં માથું ઊંચું કરે ત્યારે જગૃતિપૂર્વક ક્ષમાભાવને આગળ લાવવો અને અહંને કહેવું કે ‘એક ભવના થોડા સુખ માટે, અનંત ભવનું અનંત દુઃખ શા માટે વહોરે છે ? કોધ-માન-માયા-લોભ કરતાં તેનું પરિણામ માઠું આવશે તે પણ હે મૂર્ખ, તું વિચારી શકતો નથી ?’

મા ધારે કે મારા ઉદ્રે પુત્ર જન્મ્યો છે. મને ભવિષ્યમાં સુખી કરશે પણ જો પૂર્વનાં સંબંધો વેરઝેરવાળા હશે અને કર્માનો એવો ઉદ્ય થશે તો માતા-પુત્રના સંબંધો વેરમાં ફેરવાઈ જશે. માટે એવા ઉદ્ય આવે તો પણ સમજણથી, પ્રેમથી, સમતાથી જીવવું; છતાં જીવનમાં ભૂલ થતી રહે ત્યારે ક્ષમા એ એક જ ઉપાય છે, જે વેરભાવને દૂર કરે છે. ક્ષમાપનાનું આ વ્યાવહારિક સ્વરૂપ છે, તેમ કર્યા વગર પારમાર્થિક સ્વરૂપમાં પ્રવેશ મળતો નથી.

બહુ જ નાનકડી આ જિંદગી છે. કોણ જાણે ક્યારે થોડાક શાસોનો આ કાફલો એના મુકામે પહોંચતાં પહેલાં જ લૂંટાઈ જાય ! જો આતું બની શકે છે તો પછી શા માટે કોઈની સાથે દુશ્મનીના દાવપેચ રમવા ? શા માટે મનમાં કસક રાખીને જીવવું ? અજાણ્યા અને ઓછા જાણીતા લોકો સાથે ગેરસમજની ક્ષાળો બહુ ઓછી આવે છે, પરંતુ જે આપણા છે, પોતાના છે, એમની સાથે નાની વાતમાં, મામૂલી વ્યવહારમાં તનાવ સવાર થઈ જાય છે. શા માટે ? ચાલો આપણા અહંકારને થોડોક ઓછો કરીએ,

સ્વકેન્દ્રિત સ્વાર્થવૃત્તિને સીમિત રાખીએ તો કદાચ તાણથી બચી શકીશું.

કોઈએ અન્યાય કર્યો છે, કોઈએ તમને છેતર્યા છે? ભવે, ભૂલી જાઓ આ બધું! યાદ રાખવા માટે બીજું ઘણું બધું છે.

ક્ષમાપનાનું પારમાર્થિક સ્વરૂપ : આ ક્ષમાપનામાં સત્સંગ, ભક્તિ, સ્વાધ્યાય, દોષ-નિરીક્ષણ તથા કબૂલાત, પ્રાયશ્ચિત અર્થાત્ પ્રતિકમણનો સારાંશ સમાઈ જાય છે. એક એક વાક્ય સમજીને જો ભાવ-શ્રદ્ધાપૂર્વક એકાગ્ર થઈને સાધક તેનું રટણ કરે તો જરૂરથી પાપ પળો પળો પલાયન પામે તથા આ ક્ષમાપનામાં નવ તત્ત્વ અને ગુણસ્થાનકનું પણ મહત્ત્વપૂર્ણ રહસ્ય છે.

ક્ષમાપનામાં નવ તત્ત્વનું સ્વરૂપ : આમ ક્ષમાપના દ્વારા ભિષ્યાત્વથી છૂટી પ્રભુના તત્ત્વોમાં શ્રદ્ધા કરી જીવ સમકિત પામે છે. પશ્ચાત્તાપયુક્ત વ્રતધારી બને છે અને પૂર્ણતાની પાત્રતા ગ્રહણ કરે છે.

આ ક્ષમાપનામાં આપણે નવ તત્ત્વનું હાઈ જોયું. જે તત્ત્વની શ્રદ્ધા સમ્યગ્દર્શનને પ્રગટ કરે છે. તમારા તત્ત્વના ચ્યામતકારો મારા સ્વરૂપનો પ્રકાશ કરે છે એનાથી એ વાત સમજાય છે. અનાદિનું ભિષ્યાત્વ ટળી સમકિત પ્રાપ્ત થવું તે પરમાર્થ ચ્યામતકાર છે.

હવે ક્ષમાપનાને ગુણસ્થાનકના સ્વરૂપે જોઈએ : ‘હું બહુ ભૂલી ગયો’ આવું આત્માનું વિસ્મરણ અને પરપદાર્થની આકંક્ષા એ ભિષ્યાત્વ છે. આ ભિષ્યાત્વને કારણે ઊપજેલી વિપર્યાસ બુદ્ધિ એ જીવને વીતરાગના વચનનું અશ્રદ્ધાન્ન કર્યું અને તેમના કહેલા શીલાદિ પ્રતનું સેવન ન કરવાથી અવિરતિપણે રહ્યો, ક્ષમાદિ ધર્મને ન પાળતાં કખાયોનું સેવન કર્યું. મન, વચન, કાયાના ત્રણે યોગથી, શુભાશુભ પ્રવૃત્તિથી આ સંસારમાં ઘણું રખડતો મદ્દોન્મત બની ગ્રમાદાચરણ સેવ્યું, વિવેકહીન રહ્યો.

આમ એક ભિષ્યાત્વની સંગતથી પાંચે આશ્રવોનું

સેવન કરી દીર્ઘકાળ સુધી અજ્ઞાનરૂપી અંધકારમાં અટવાઈ ગયો, ઘણી વિટંબણા પામ્યો. દર્શન-મોહરૂપ દર્શિના વિકારથી હું વિવેક ભૂલ્યો અને હે પરમાત્મા તમારા માર્ગને મેં જાણ્યો જ નહીં.

હું ધનપતિ, પરિવારવાળો, ક્રીતિવાળો એમ અનેક પ્રકારના બાધ્ય સ્વામીત્વના અજ્ઞાનમાં આથડચો, આ સંસારના ભવભાગશરીરમાં ચારે ગતિમાં, ચોરાશી લાખ યોનિમાં રાજ્યો. કોધાદિ શત્રુરૂપી મિત્રો, ભિષ્યામતિ અને અહંકારના કારણે હું મારું હિત સમજ્યો નહીં. પણ યોગાનુયોગ મોહનીય કર્મનું જોર કર્દ ઓછું થતાં અન્ય કર્મના પૂરળો પાતળાં થતાં, અથડાતો, ફૂટાતો તમારા માર્ગમાં આવવા જેવું મને કંઈક સાધન મળ્યું.

આગળનાં કરેલાં પાપોના પશ્ચાત્તાપથી જીવ પાંચ્યભા ગુણસ્થાને પહોંચ્યો કે જીયાં તેને પોતાના સ્વરૂપનું દર્શન વિશેષપણે થતું રહ્યું અને સંસારભાવ છૂટી જતાં સ્વરૂપના પ્રકાશરૂપ નિર્વિકલ્પ દર્શાનો પ્રકાશ થયો.

ત્યારપછી જીવની પરમાત્મ દર્શાનું વર્ણન કરતાં નિરાગી, નિર્વિકારી વગેરે અનંત ચતુર્ઝરૂપ ગુણો દ્વારા શ્રેષ્ઠિના ભાવ દર્શન થાય છે અને એ જ ભાવમાં અહોરાત્ર રહેવું અર્થાત્ ક્ષાયિકભાવની તેમાં સહજ આકંક્ષા છે. જે જીવને ચૌદમા ગુણસ્થાનક સ્થિતિએ લઈ જાય છે.

આ રીતે ક્ષમાપનમાં ઘણાં ગૂઢ રહસ્યો મૂક્યાં છે. જેમ જેમ તેને અત્યંત આદરથી વિચારતાં જઈએ તેમ તેમ તેનાં રહસ્યો ખૂલતાં જાય છે.

પ્રતિકમણ જેવી આવશ્યક કિયાનું રહસ્ય એમાં સમજાય છે. પ્રતિકમણમાં મુખ્યત્વે પાપોથી પાછા વળવાની પ્રક્રિયા છે અને તે છ આવશ્યકનું અનુષ્ઠાન છે. તેવા ભાવો સમજાય છે.

(૧) સામાયિક : ભગવાનનાં કહેલાં શીલ, દ્યા, શાંતિ, ક્ષમા પાળવા સાવધ પાપ-વ્યાપારનો

ત्याग कરવो. (૨) ચારુવીસંથો : જિનવરસ્તુતિ = તમે નિરાગી, નિર્વિકારી, અનંતદર્શન-અનંતજ્ઞાની ઈત્યાદિદ્રુપે સ્તુતિ કરી છે. (૩) વંદન : ગુરુવંદન = તમારું, તમારા ધર્મનું, તમારા મુનિનું શરણ ગ્રહું છું. (૪) પ્રતિકમણો : હે ભગવાન ! હું બહુ ભૂલી ગયોથી માંડી જીવને જે જે દોષોનું દર્શન થયું તે ઉદ્ગાર દ્વારા જીવ કબૂલ કરે છે કે આવા દોષોને કારણે હું આથડ્યો, રઝણ્યો. મારા એ સૌ અપરાધ કષય થઈ હું સર્વ પાપોથી મુક્ત થાઉં એ જ મારી અભિલાષા છે. માત્ર કર્મજન્ય પાપની ક્ષમા ઈચ્છાં છું અર્થાત્ પાપોથી કે દોષોથી પાછો વળું છું. (૫) કાઉસર્ગો : ‘સૂક્ષ્મવિચારથી ઊંડો ઊતરું છું’. તમારા કહેલા માર્ગમાં અહોરાત્ર હું રહું. દેહભાવનો ત્યાગ થઈ આત્મભાવમાં સ્થિર થાઉં છું. તે કાયોત્સર્ગ છે. (૬) પ્રત્યાખાન : તમારાં કહેલાં તત્ત્વો વિના મારો મોક્ષ નથી. હવે મારે આપની આજ્ઞામાં રહેવું છે. વગેરે પ્રત્યાખાનની ભાવનારૂપ છે.

આ રીતે ક્ષમાપના એ છ આવશ્યક કિયાઓનો સમાવેશ કરી લે છે – સામાયિક, પ્રતિકમણા, વંદના, સ્તુતિ, કાયોત્સર્ગ અને પ્રત્યાખાન.

અનુષ્ઠાન : ક્ષમાપના એ જીવનનું અનુષ્ઠાન છે. તેને આ પ્રમાણે ઘટાવવું. કોઈ નિયમભંગ થાય, કંઈ જાણે અજાણે અસત્ય, કોથ, જેવા દોષો થાય, આહારાદિમાં દોષ થાય, કોઈનો અનાદર - અવિવેક થાય, મનમાં કોઈ વિકારાદિનો ઉછાળો આવે, અર્થાત્ જ્યાં જ્યાં દોષદર્શન કે પ્રતિજ્ઞાભંગ થાય ત્યાં ત્યાં બે, ત્રણ, ચાર, પાંચ વાર એકસાથે દોષ પ્રમાણે સંખ્યામાં ભાવપૂર્વક ક્ષમાપના કરવી.

સવારે, સાંજે અને સૂતાં એમ ત્રિવિધ પ્રકારે નિત્ય ક્ષમાપનાનું આરાધન કરવું.

વળી આ ક્ષમાપનામાં ભક્તિ, જ્ઞાન અને કિયા ત્રણ યોગના ભાવ થઈ શકે તેમ છે.

ભક્તિયોગ : ભૂમિકા પ્રમાણે પ્રારંભમાં તો પરમાત્મા પાસે પોતાના મનની નિર્મલતા થવા દોષોને ગાળવા અને ટાળવાનો ભાવ કરી, ભક્તિમાર્ગમાં પ્રવેશ કરે છે અને પછી ભક્તિનું મૂળ સ્વરૂપ અર્પણતા છે તે ભાવ ગ્રહણ કરી કહે છે : ‘હે પરમાત્મા ! તમારા કહેલા તત્ત્વ વિના મારો મોક્ષ નથી.’ વળી તમે નિરાગી છો. સચ્ચિદાનંદ સ્વરૂપ છો, તેમ સ્તુતિ દ્વારા ભક્તિ જણાવી છે.

જ્ઞાનયોગ : ‘હું સૂક્ષ્મ વિચારથી ઊંડો ઊતરું છું.’ મારા સ્વરૂપનો પ્રકાશ થાય છે. એનો ભાવાર્થ મને આત્મજ્ઞાન થાય છે. મારા જ્ઞાનનું પ્રગટ થવું તે છે.

કિયાયોગ : તમારા કહેલા રસ્તામાં અહોરાત્ર હું રહું, એ જ મારી આકાંક્ષા અને વૃત્તિ થાઓ, વળી સર્વ પાપથી મુક્ત થવાની ભાવના વગેરે અંતરંગ કિયારૂપ છે.

આવી રીતે જ્ઞાનીના બોધની, શૈલીની અનુપમ વિશિષ્ટતા છે કે જિજ્ઞાસુઓ પાત્રતા પ્રમાણે તેમાંથી ઘણા ભાવને પકડી શકે અને જીવ જન્મ-મરણથી મુક્ત થવાનો ઉપાય યોજી શકે.

આ રીતે આ ક્ષમાપનામાં ભવોભવની ક્ષમાપના આવી જાય છે. શ્રદ્ધા અને સમજશપૂર્વક ભાવસહિત એનો નિયમિત પ્રયોગ દુઃખમુક્તિ કરાવી શકે છે.

ભાવાર્થ – ‘હે ભગવાન ! હું બહુ ભૂલી ગયો.’ : શું ભૂલી ગયો ? સ્વયં પોતાને જ ભૂલી ગયો. વ્યવહારના કાર્યમાં ભૂલ થાય ત્યારે એમ કહેવાય છે હું ભૂલી ગયો, પણ અહીં તો ‘બહુ’ શબ્દ વાપર્યો છે. એટલે કોઈ અગત્યની વસ્તુનું વિસ્મરણ થયું છે અને જગતમાં બહુમૂલ્ય તો એક ‘આત્મા’ જ છે. અહીં જે દોષ અથવા ભૂલ કહેવી છે તે સર્વ ભૂલની મૂળ ભૂલ, સૈદ્ધાંતિક ભૂલ છે કે જેના કારણે અનાદિ કાળથી સંસારમાં રખડવું પડે છે, જન્મમરણ થયા કરે છે, તે એ કે અન્યને પોતાનું માનવું અને પોતે પોતાને ભૂલી

જવું. અન્ય દ્રવ્યના પરિણમનમાં પોતાનું સુખ માનવું અને જે સાચું સુખ સ્વ(આત્માની) અંદર છે તેની વિસ્મૃતિ થઈ જવી. અન્ય દ્રવ્યમાં ગ્રાણ ચીજો આવે છે : (૧) અનાદિકાળથી ઈચ્છા કરી પ્રાપ્ત કરેલા પુદ્ગલ પદાર્થો, (૨) સંબંધે જોડાયેલ વ્યક્તિઓ, (૩) પ્રાપ્ત થયેલ આ જડ દેહ. અનાદિકાળથી આ જીવની દાસ્તિ હમેશાં આ ગ્રાણ દ્રવ્યો પર જ પડી છે અને દરેક ભવમાં એની ઈચ્છા કરી, એને પ્રાપ્ત કર્યા, એને ભોગવ્યા, જ્યારે ભોગવી ભોગવી થાકી ગયો ત્યારે ખોળિયું બદલાવ્યું. બસ આ જ પ્રમાણે અનાદિ કાળથી ભવભ્રમણ ચાલુ જ રહ્યું છે, ક્યારે પણ એની દાસ્તિ નિજ પર-ભગવાન-આત્મા-શુદ્ધાત્મા પર પડી નથી અને આ જ ભવોભવની ભૂલ છે.

જો કે સંસારના જીવને કંઈ આ વાત સરળપણે ગળે ઊતરે તેમ નથી, છતાં લાચારીથી તે વસ્તુ સ્વીકાર કર્યા વગાર કોઈ ચમરબંધીનું પણ ચાલ્યું નથી.

જીવ અનાદિકાળથી પોતાને જ ભૂલી ગયો છે અને જે પોતાનું નથી તેને પોતાનું માનીને તે ધૂઠી જતાં કે છોડતાં પોક મૂકીને રહે છે. આવી ભયંકર ભૂલથી તે બ્રમજા કરે છે અને દુઃખ પામે છે.

થોડુંક ઉંડાણપૂર્વક વિચાર કરીએ તો આ કોઈ કિયાની ભૂલ નથી, પ્રથમ અભિપ્રાયની ભૂલ છે. આપણો અભિપ્રાય મિથ્યા (જુદ્દો) છે, ખોટો છે, આ માન્યતાની ભૂલ છે. આપણી માન્યતા વિપરીત છે. આ ભૂલ સુધારવા પ્રથમ આપણી માન્યતા-અભિપ્રાય બદલવો પડે.

‘જે સ્વરૂપ સમજ્યા વિના પામ્યો દુઃખ અનંત’- આ સ્વરૂપના સમજણની ભૂલ છે. મને મારું સાચું સ્વરૂપ શું તે સમજાયું નથી - ‘હું આત્મા છું’ એ વિસ્મૃતિ થઈ ગઈ છે અને તેના પરિણામે આ અનંત સંસાર ઊભો કર્યો છે.

‘હું કોણ છું? ક્યાંથી થયો? શું છે સ્વરૂપ મારું

ખરું?’ જીવને પોતાની સાચી ઓળખાણ થઈ નથી અને તે જ ભૂલ છે. પોતાના ભગવાન - આત્માનું નિત્યપણું જણાયું નથી. બધી જ અનિત્ય વસ્તુઓને પોતાની માની - એના પરિણમનથી દુઃખ અનુભવી રહ્યો છે.

અનાદિ કાળથી આ જીવે પૂર્વે કોઈ દિવસ નિજ પરમતત્વ તરફ દાસ્તિ જ નથી કરી - કોઈ દિવસ પોતાનું સુખ સ્વમાં છે એ જાણ્યું નથી - માન્યું નથી - અનુભવ્યું નથી. આ જીવે ક્યારેય પણ એવો નિર્ણય કર્યો નથી કે પોતે સ્વયં ભગવાન છે.

‘સર્વ જીવ છે સિદ્ધ સમ, જે સમજે તે થાય’

પોતે સ્વયં ભગવાન છે, સ્વયં સુખમય છે, એ જીવે જાણ્યું નથી, એ જીવે માન્યું નથી અને એ જીવે અનુભવ્યું નથી. આ છે મૂળમાં ભૂલ. ‘હે ભગવાન! હું બહુ ભૂલી ગયો’ એનો આવો વ્યાપક અને સૂક્ષ્મ ભાવ રહેલો છે. અનાદિકાળની આ ભૂલની આ જીવ ક્ષમાપનાની શરૂઆતમાં જ પશ્ચાત્તાપ કરી પોતાનું હદ્ય ખાલી કરે છે. ‘મેં તમારાં અમૂલ્ય વચનને લક્ષમાં લીધાં નહીં.’

હવે બીજું શું શું ભૂલી ગયો તે જણાવે છે કે આ મનુષ્ય દેહ દુર્લભ છે. તેની એક ઘડી પણ અમૂલ્ય છે. તેમાં કોઈ સત્પુરુષનો ઉપદેશ મળવો અત્યંત દુર્લભ છે. એવા સત્પુરુષનાં વચનો પ્રાપ્ત થવા ત્રણે કાળે અત્યંત દુર્લભ હોવાથી અમૂલ્ય છે, છતાં જ્યારે તે મળી આવ્યા ત્યારે તેનું માહાત્મ્ય જાણ્યું નહીં. સત્પુરુષનાં એક એક વચનને લક્ષમાં લીધાં નહીં. હવે ક્યાં અમૂલ્ય વચનોને લક્ષમાં લીધાં નહીં ? પ્રભુ ! આપે કણું કે ‘તું એક શુદ્ધ ચૈતન્યધન અવિનાશી આત્મા છે. દેહથી બિન્ન સ્વપર પ્રકાશક પરમ જ્યોતિસ્વરૂપ એવો તું આત્મા છે.’

‘તુંધોમોક્ષસ્વરૂપ; અનંતદર્શનજ્ઞાનતું, અવ્યાખ્યાસ્વરૂપ. શુદ્ધ, બુદ્ધ ચૈતન્યધન, સ્વયંજ્યોતિ સુખ ધામ.’

આવાં અમૂલ્ય કલ્યાણકારી અનુપમ વચનોને

આ જીવે લક્ષમાં લીધાં નહીં. આ જીવ એના બદલે એમ જ બોલતો રહ્યો, ‘દેહ તે હું છું, અનેક નામે રૂપે, ઈન્દ્રિયે, મનાદિ કથાયે હું છું. પુત્રાદિ પરિવાર, ઘર, નગર, વાપાર આદિના પ્રસારમાં હું છું અને પુનઃ પુનઃ તે સર્વેને છોડતો-ગ્રહતો આવ્યો છું.’

સત્પુરુષનાં વચન વિચારીને જીવે લક્ષ કરી લેવાનો છે કે હીવે મારે શું કરવાનું છે ? જો લક્ષ બંધાઈ જાય તો પદ્ધી તેના પ્રયત્નમાં લાગી જાય - જો સત્પુરુષનાં વચનોનો મહિમા - પ્રમોદ આવે તો તેનો પરિચય, પ્રીતિ, પ્રવૃત્તિ થાય અને એ વચનોમાં જે નિજપદનું લક્ષ કરવાનું કર્યું છે તેની પ્રાપ્તિ થાય.

‘તમારા કહેલા અનુપમ તત્ત્વનો મેં વિચાર કર્યો નહિં.’ ભગવાને જીવ અને અજીવ તથા તેના વિસ્તારરૂપે નવ તત્ત્વ અથવા છ દ્રવ્ય કહ્યાં છે. તેમાં આખા વિશ્વના પદાર્થો આવી જાય છે. આ જીવતત્ત્વથી શરૂઆત કરીને જીવતત્ત્વ મોક્ષતત્ત્વરૂપે કેમ પરિણામે-આ જીવને મોક્ષની પ્રાપ્તિ કેમ થાય તે દર્શાવ્યું છે અથવા તો આ આત્મા એ જ અનુપમ તત્ત્વ છે. આત્માને જાણતાં વિશ્વનાં સર્વ પદાર્થનું જ્ઞાન પણ યથાર્થપણે થાય છે. ‘જે આત્મજા - તે સર્વજા.’ ભગવાને કહેલાં આ તત્ત્વોને ઊડા ઊતરી વિચાર્યાં નહીં. જગતમાં જાણવા જેવાં પ્રયોજનભૂત આ સાત તત્ત્વો જ છે. જીવ, અજીવ, આશ્રવ, બંધ, સંવર, નિર્જરા અને મોક્ષ.

પ્રભુ ! હે સર્વજ્ઞ પરમાત્મા ! વળી આપે અનુપમેય તેવું આત્મતત્ત્વ પ્રગટપણે કર્યું, દર્શાવ્યું, છતાં તે સ્વરૂપનો મેં વિચાર કે બહુમાન કર્યું નહિં. જગતના પર પદાર્થમાં એવો તન્મય રહ્યો કે તદ્દન નિકટ એવું અનુપમ તત્ત્વ તે પ્રત્યે દાણી કરવાનો મને વિચાર પણ ન આવ્યો.

પરમ નિધાન પ્રગટ મુખ આગળે,
જગત ઉલ્લંઘી હો જાય, જિનેસર.

જ્યોતિ વિના જુઓ જગદીશની,
અંધો અંધ પલાય જિનેસર.
— શ્રીમદ્ આનંદધનજી

અનુપમ પરમ નિધાન એક પ્રદેશ પણ અસમીપ નહિ અને છતાં પ્રભુ ! ક્યાં ક્યાં રખ્યાં. સૂક્ષ્મ નિગોદમાં એક શાસમાં સાડાસતતર વાર ઉપજ્યો-વિરભ્યો, અતિ અંધકારમય દશામાં પ્રભુ ! વિચારનો અવકાશ જ ક્યાં હતો ? એમ ને એમ અનંતકાળ આથડ્યો, ત્યાંથી વળી વ્યવહારરચિશમાં સ્થૂળ નિગોદ-પૃથ્વીકાય વગેરેમાં અનંત અજ્ઞાનનું દુઃખ સહેતો ગયો - મનરહિત સર્વ ત્રસયોનિમાં હાલતો ચાલતો તો રહ્યો પણ અંધકારરૂપ અજ્ઞાનમાં કંઈ વિચારી ન શક્યો. મહા પુણ્યયોગે મનુષ્ય-આકૃતિ પાખ્યો, ત્યારે જગતના સુખ શોધમાં કેટલાય પ્રયોજન કરી મૂળ તત્ત્વનો પરિચય પાખ્યો નહિં. આમ આંધળાની પાછળ આંધળો દોરાય તેમ સંસારના પ્રવાહમાં દોરાતો રહ્યો.

તત્ત્વ સમજાવું એ સિદ્ધાંત બોધ છે, તે થવા પ્રથમ ઉપદેશ બોધ અથવા વૈરાગ્ય અને ઉપશમની જરૂર છે. કથાયની મંદિરા થાય, માત્ર મોક્ષ અભિલાષા થાય, આત્માનું હિત કરવાના ભાવ જાગે, ત્યારે જિજ્ઞાસુ કે આત્માર્થી બને, ત્યારે સદ્ગુરુનો બોધ સિદ્ધાંતબોધરૂપે મળે અને પદ્ધી તેનો જ વિચાર કરે. બીજા સંસારના વિચારો છોડીને ભગવાનના કહેલા તત્ત્વનો વિચાર કરે. અહીં તત્ત્વના વિચાર સંબંધી ભૂલનો એકરાર રજૂ કર્યો છે.

‘તમારા પ્રશ્નીત કરેલા ઉત્તમ શીલને સેવ્યું નહીં’
— ભગવાનનાં વચનો સાંભળે, લક્ષમાં લે, એ અનુપમ તત્ત્વોનો ઉંડાણથી વિચાર કરે અને એમાં શ્રદ્ધા આવવા માંડે એટલે જીવનમાં આચરવાના ભાવ થાય. તમે પ્રરૂપેલા ઉત્તમ પ્રકારના શીલવત્તને સેવ્યું નહીં. શીલ એટલે ઉત્તમ ચારિન્ય. તેમાં વ્યવહાર દાણીએ બ્રહ્મચર્ય જેવા વ્રતનો સમાવેશ થાય છે.

‘પાત્ર વિના વસ્તુ ન રહે, પાત્રે આત્મિક જ્ઞાન;
પાત્ર થવા સેવો સદા, બ્રહ્મચર્ય મતિમાન.’

યોગ્યતા-પાત્રતા મેળવવા પ્રથમ આ કાર્ય થવું જોઈએ. ગૃહસ્થ મર્યાદિતપણે બ્રહ્મચર્ય પાળે છે તે તેનું શીલ છે. ઈન્દ્રિયોનો સંયમ તે શીલ છે. એક શીલમાં ઘણા ગુણોનો સમાવેશ થાય છે. એટલે અહિંસાદિ પાંચ વૃત્તોને પંચશીલ પણ કહેવામાં આવે છે.

‘એક વિષયને જીતાં, જીત્યો સૌ સંસાર; નૃપતિ જીતાં જીતિયે, દળ, પુર ને અધિકાર.’

વ્યવહારથી ગૃહસ્થના ધર્મો અને મુનિના જે જે ધર્મો પ્રાણીત કર્યા છે તે રીતે વર્તન કર્યું નહીં. પ્રયત્ન કરતાં કરતાં જ્યારે સદ્વર્તન સહજ થઈ જાય ત્યારે તે શીલ કહેવાય. બીજી રીતે કહીએ તો ભગવાનની આજ્ઞાનુસાર વર્તવાનો પ્રયત્ન કર્યો નહિ. સત્પુરુષનાં વચન હૃદયમાં ઊતરી જાય પછી તે પ્રમાણે આચરણ કરવું તે શીલ. પ્રથમ સત્પુરુષનાં વચનો લક્ષ્યમાં લે એટલે શ્રદ્ધા દઢ થાય, પછી તેને ઊંડા વિચારી તત્ત્વ સમજે એટલે જ્ઞાન થાય અને તે પ્રમાણે આચરણ કરે એટલે શીલ અથવા ચારિત્ર આવે. એમ દર્શન, જ્ઞાન અને ચારિત્રની અગત્યતા દર્શાવી.

સંયમરૂપી ઉત્તમશીલને સેવ્યા વગર પ્રભુ ! હું આકૃતિએ માનવ હોવા છતાં પ્રકૃતિએ તો પશુતામાં રહ્યો. તેથી આત્માના ભૂષણરૂપ શીલના સત્ત્વને પ્રગટ કરી ન શક્યો. એ રીતે બહુ ભૂલી ગયો. એ રીતે ઉત્તમ શીલને સેવ્યું નહીં. નિશ્ચયનયથી ભગવાને જે ઉત્તમ ચારિત્ર અથવા શીલ ઉપદેશ્યું છે કે આત્મસ્વરૂપનો નિર્ણય, શ્રદ્ધા કરી તેમાં રહેવું, તે શીલ મેં પાણ્યું નહીં.

‘કાયાની વિસારી માયા, સ્વરૂપે સમાયા એવા નિર્ગ્રથનો પંથ, ભવ અંતનો ઉપાય છે.’

પોતાના સ્વરૂપમાં ન રહેવાની જીવની આ ભૂલનો એકરાર છે.

‘તમારાં કહેલાં દ્યા, શાંતિ, ક્ષમા અને પવિત્રતા મેં ઓળખ્યાં નહીં’. દ્યા, શાંતિ, ક્ષમા અને પવિત્રતા

ગુણોને લૌકિક અર્થમાં જાણ્યાં છે પણ ભગવાને જેને દ્યા, શાંતિ વગેરે કહ્યાં છે તેની ઓળખાણ પડી નથી. તેનો વિસ્તારથી વિચાર કરીએ.

દ્યા : મેં મારી ધારણા મુજબ કે પરંપરાગત દ્યાદિ ધર્મો પાણ્યા પણ ભગવાનની આજ્ઞાનુસાર તેનું સેવન ન કર્યું. એથી તે દ્યાદિ ધર્મો દ્વારા હું માર્ગ પાણ્યો નથી, કારણકે તેના સાચા સ્વરૂપને ઓળખ્યા નહીં. દ્યા જ મૂળ ધર્મ છે, તેવા ભાવ રાખી મેં સર્વજીવો પ્રત્યે મૈત્રી સમભાવ કેળવ્યો નહિ. સત્ય-શીલ સર્વ દ્યાથી શોભે છે. જેમકે દ્યા ધર્મને મેં બાધ્ય દાનકાર્ય અને સૂક્ષ્મ જીવોની અહિંસા પૂરતો મર્યાદિત રાખ્યો પણ સ્વ-દ્યા કે સ્વરૂપ દ્યાના સૂક્ષ્મ ભાવો સહિત દ્યા ધર્મને જાણ્યો નહિ. સ્વ-દ્યા એટલે પોતાના આત્માને અનાદિકાળથી કર્મબંધ કરી દુઃખી કર્યો છે તે બંધનથી મુક્ત કેવી રીતે થાય ? તે વિચારી ધર્મમાં પ્રવેશ કરવો. જે કંઈ ધર્મક્રિયા વગેરે કરવું તે આત્માર્થે કરવું, આત્માને કર્મબંધથી મુક્ત કરવા લક્ષ્યપૂર્વક વર્તવું તે દ્યા છે. તેથી દ્યાને ધર્મનું મૂળ કર્યું છે. પરિબ્રમણથી મુક્ત થવા રૂપ સ્વ-દ્યા ચિંતવવી જ. આ જ હું ભૂલી ગયો.

શાંતિ : કાંઈ પણ બોલવું નહીં, ગુમસુમ બેઠા રહેવું, કાંઈ પ્રવૃત્તિ ન કરવી તેને શાંત રહેવું એમ બધા માને છે, પણ ભગવાને સમકિત કરવા કહ્યું છે. સમ્યદશન પ્રાપ્ત કરવા કહ્યું છે. પોતાના આત્માને ઓળખે, જાણે પછી તેની તેવી જ પ્રતીતિ થાય, શ્રદ્ધા થાય અને પછી તેમાં સ્થિર થઈ જવું તે જ શાંતિ છે. સમકિત નથી થયું ત્યાં સુધી કોધાદિ ન કરે તો પુણ્ય બંધાય પરંતુ આત્માનો લક્ષ નથી ત્યાં સુધી કર્મથી ન છૂટે. આત્માનો લક્ષ હોય ત્યાં પછી કષાય રોકે વગરે તે બધું આત્મામાં રહેવા અર્થે થાય છે. શાંતિ એટલે બધા વિભાવ પરિણામથી થાકરું, નિવૃત્ત થવું. સ્વભાવ પરિણામ ઓળખે પછી વિભાવ પરિણામ ગમે નહીં

તેથી નિવૃત્ત થાય. વિભાવથી હઠી સ્વભાવમાં આવે તો કલ્યાણ છે. કલ્યાણ એ જ શાંતિ છે. આત્માની ઓળખાણ હોય તો તેનું માહાત્મ્ય લાગે એટલે જે કરે તે આત્માર્થે થાય. શાંતિ એ જ મારું સ્વરૂપ છે, છતાં મેં બહારની અનુકૂળતાને, શાતાયોગને, શુભયોગને શાંતિ માની અને ધર્મારાધનમાં આગળ વધો નહિ. વાકુળદશા એ જ અશાંતિનું કારણ છે. શાંતિ સ્વયં સુખનું કારણ છે. આવી શાંતિનું સ્વરૂપ મેં જાણું નહીં. વિભાવદશા કે પરપદાર્થોમાંથી સુખ-બુદ્ધિનો ત્યાગ ન કર્યો. શાંતિ એ રાગ-દ્વેષ, ભય-ચિંતા, વાકુળતા રહિત ચિત્તની સ્થિતિ છે. આવી શાંતિના સ્વરૂપને મેં ઓળખી નહીં.

ક્ષમા : આત્મગુણરૂપી જીવનના દસ ગુણોમાં ક્ષમા એ પ્રથમ ગુણ છે. ‘ક્ષમા’ એ મોક્ષનો દરવાજો છે. સાચી ક્ષમા ધારણ થઈ કે મોક્ષના પ્રવેશની પાત્રતા પ્રાપ્ત થાય છે. કોઈપણ પ્રકારના ઉપદ્રવ, ઉપસગ કે પ્રતિકૂળતામાં પણ, ગમે તેવા કષાય ઉત્પન્ન કરનાર નિમિત્તો ઊભા થઈ આવે, તો પણ ક્ષમા ધારણ કરનાર મુનિ ધન્ય છે. શત્રુ-મિત્ર પ્રત્યે સમાન ભાવ તે ક્ષમાનું હાર્દ છે.

‘શત્રુ મિત્ર પ્રત્યે, વર્ત્ત સમદર્શિતા;
માન-અમાને વર્ત્ત, તે જ સ્વભાવ જો,
જીવિત કે મરણો, નહિ ન્યુનાધિકતા;

ભવમોક્ષે પણ શુદ્ધ વર્ત્ત સમભાવ જો.’

બળપૂર્વક સ્વભાવમાં જ રહેવું તે ક્ષમા છે. ક્ષમા આત્માનો ગુણ છે - કોધાદિ વિભાવ છે. ક્ષમા સ્વભાવ છે. સ્વભાવમાં રહેવું એ જ આત્માનો ધર્મ છે. ક્ષમા એ વીરનું ભૂખણ છે.

પવિત્રતા : અંતર-બાધ્ય બંને પ્રકારની નિર્મળતાથી જીવન પૂર્ણતા પામે છે. અહીં શરીરની પવિત્રતાનો પ્રકાર નથી, પરંતુ બાધ્ય જીવન વ્યવહારમાં સમતા, નન્દતા, સરળતા અને ઉદારતા આદિ ગુણો સહિત

વર્તવું અને અંતરંગમાં રાગાદિ, કોધાદિ વિભાવ રહિત દશાનો અભ્યાસ કરવો તે પવિત્રતા છે. સમ્યગ્રવિચાર, સમ્યગ્રશ્રદ્ધા, સમ્યગ્રઆચાર અને વ્યવહાર તે જીવનની પવિત્રતા છે.

પવિત્રતા એટલે આત્માની શુદ્ધતા. સર્વથી પવિત્રમાં પવિત્ર વસ્તુ આત્મા છે તે કમની લઈને અશુદ્ધ થઈ રહ્યો છે. ‘મોક્ષ કલ્યો નિજ શુદ્ધતા’ - જેટલી કર્મનિર્જરા થાય તેટલી શુદ્ધતા - પવિત્રતા થઈ કહેવાય. સમકિત થાય ત્યારથી નિર્જરા થવા માંડે છે. આત્માની કર્મભલરહિત દશા થાય તે જ મોક્ષ છે. દયા, શાંતિ, સમતા, ક્ષમા વગેરે કરીને એ શુદ્ધ ભાવનું ઓળખાણ કરવાનું છે. સમકિત ગુણ આવે એટલે આત્માના બધા ગુણો ઓળખાય. ‘સર્વ ગુણાંશ તે સમ્યક્તવ’ . સમકિત થતાં આત્મા વિભાવમાંથી ફરીને સ્વભાવ તરફ ફળે છે. શુદ્ધતામાં પરિણામવું તે જ પવિત્રતા છે. હે પ્રભુ ! મેં બહાર સારા દેખાવા પ્રયત્નો કર્યા પણ અંતરંગ પવિત્રતા ધારણ કરી નહિ એ ભૂલનો આ એકરાર છે.

‘હે ભગવાન ! હું ભૂલ્યો, આથડ્યો, રજાયો અને અનંત સંસારની વિટંબણામાં પડ્યો છું. હું પાપી છું, હું બહુ મદ્દોન્મત અને કર્મરજથી કરીને મળિન છું.’

હે ભગવાન ! આપની આજ્ઞાનો અનાદર કરવાથી મારા સ્વરૂપને, સાચા ધર્મને, સાચા સુખને જ વીસરી ગયો. ભૂલ્યો અને પરિણામે અન્ય સ્થળે સુખની શોધમાં આથડ્યો, રજાયો. આત્માના ગુણો ઓળખાણ નહીં ત્યાં સુધી ભૂલ્યો તેથી સંસારમાં આથડ્યો-અજ્ઞાનને લીધે જન્મમરણ કર્યા. તૃષ્ણાથી દુઃખી થતો રજાયો અને અનંત સંસારની વિટંબણામાં પડ્યો છું. આમ કર્મરાશને વધારતો અનંત સંસારને વધારતો જાઉં છું. સંસાર અત્યંત દુઃખરૂપ લાગે ત્યારે ત્યાંથી પ્રીતિ ખસે એવું છે. સંસારથી પ્રીતિ ઊંડે ત્યારે પરમાર્થમાં જોડાય. સમકિત નથી થયું ત્યાં સુધી અનંત સંસારની ઉત્પત્તિ કરી રહ્યો છું.

ગુણોરહિત મારું જીવન પાપથી ભરેલું છે. હું પાપી છું. મિથ્યાત્વ છે ત્યાં સુધી પાપ જ છે. પાંચ મહાક્રત પાળતો હોય પણ મિથ્યાત્વ છે તો પાપી જ છે. બધા પાપનું મૂળ મિથ્યાત્વ છે. જેને ધૂટવું છે તેને પ્રથમ મિથ્યાત્વને ટાળવા લક્ષ રાખવાનો છે. ધન, રૂપ, બળ, વિદ્યા, કુળ, જ્ઞાતિ, ઔદ્ઘર્ય અને તપ એ આઈ પ્રકારના મદ છે તેમાં જીવ તણાઈ જાય છે. હું માનું છું કે જગતમાં હું ધારું તે કરી શકું છું. એક નહિ પણ આઈ પ્રકારના મદોન્મત હાથીઓ પર સવારી કરું છું પણ પ્રાણ ચાટ્યા જતાં આ એકનું પણ અસ્તિત્વ ટક્કતું નથી, કારણ કે તે સૌ યમનાં સંતાન છે. નજીવી વસ્તુ મળી તેનો અહંકાર અનંતાનુંબંધી કખાય મિથ્યાત્વ સાથે રહે છે, તેને પ્રથમ કાઢવાના છે. માન ન હોત તો અહીં જ મોક્ષ છે. હું જાણું છું એમ થાય છે તે અનંતાનુંબંધી માન છે. તે જાય તો સમકિત થાય. મિથ્યાત્વ જાય ત્યાંથી જ મોક્ષની શરૂઆત થાય છે. જ્યાં સુધી કર્મરજ છે ત્યાં સુધી મલિન છે. કર્મ નિમિત્તે ભાવ મલિન થાય છે. તેથી તે આત્માને અપવિત્ર કરે છે.

હે ભાઈ ! દેહાશ્રિત બળ તો થોડા કાળમાં રોગમાં ફેરવાઈ જવાની સંભાવના છે, માટે તારા સ્વ-બળનો સહારો સ્વીકારી સાચું સુખ સંપ્રાપ્ત કરવા દોષોથી દૂર રહે. કર્મરૂપી મલિન રજીથી તારું વાસ્તવિક સ્વરૂપ ઢંકાઈ ગયું છે કખાયરૂપી મલિનતા વડે તેના પર આવરણ આવ્યું છે. હે પ્રભુ ! કર્મના મલિન પ્રહારો દ્વારા હું જરૂર થઈ ગયો છું.

‘હે પરમાત્મા ! તમારાં કહેલાં તત્ત્વ વિના મારો મોક્ષ નથી.’ – આગળ દશવિલ મારી મલિન દશામાંથી ઊગરવાનો એક જ ઉપાય છે. હું આવો છું પણ પરમાત્મા પવિત્ર છે, સર્વ કર્મરજથી રહિત છે, નિર્દોષ છે; તેથી તેનું અવલંબન લેવા કહે છે કે હે પરમાત્મા ! તમારાં કહેલાં તત્ત્વ વિના મારો મોક્ષ નથી. તત્ત્વ એટલે આત્મપ્રાપ્ત કરવાની વ્યવસ્થા. આપણને આત્માનું સ્વરૂપ પોતાની મેળે સમજાઈ શકે એમ નથી.

એ માટેની વ્યવસ્થા નવકારના પાંચ પદમાં સમજાવેલી છે. તત્ત્વ એટલે દેવ-ગુરુ-ધર્મ. સાચા દેવ અરિહંત અને સિદ્ધ, સાચા ગુરુ આચાર્ય-ઉપાધ્યાય અને સાધુ. એમણે પ્રરૂપેલો ધર્મ એ સાચો ધર્મ. જ્યારે મોક્ષ-દુ:ખમુક્તિ કરવી હશે ત્યારે આ ત્રણાનું અવલંબન લેવું પડશે.

સર્વજ્ઞના જ્ઞાનમાં ભાસ્યમાન તત્ત્વોની સમ્યક્-પ્રતીતિ થવી તે ‘સમ્યક્દર્શન’ છે. તે તત્ત્વનો બોધ થવો તે ‘સમ્યક્જ્ઞાન’ છે. તેમાં સ્થિરતા થવી તેવો અનુભવ થવો તે ‘સમ્યક્યારિત્ર’ છે.

શુદ્ધ આત્મપદ સ્વરૂપ એવા વીતરાગપદમાં સ્થિતિ થવી, આ ત્રણેની એકતા છે. સર્વજ્ઞ ભગવાને શુદ્ધ આવલંબન માટે ત્રણ તત્ત્વ કહ્યાં છે. સર્વજ્ઞ દેવ, નિર્ગ્રથ ગુરુ, સર્વજ્ઞાપદાધર્મ-આ ત્રણેની પ્રતીતિથી તત્ત્વપ્રતીતિ થાય છે. અજ્ઞાન અને મોહ જીવ માટે નવ તત્ત્વોનો જ્ઞેય, હેય અને ઉપાદેય રૂપ વિવેક દર્શાવ્યો છે.

‘હું નિરંતર પ્રપંચમાં પડ્યો છું. અજ્ઞાનથી અંધ થયો છું. મારામાં વિવેકશક્તિ નથી અને હું મૂઢ છું, હું નિરાશ્રિત છું, અનાથ છું.’ : નિરંતર એટલે હમેશાં બધી જ વખતે. પ્રપંચ-પાંચ ઈન્દ્રિયોના વિષયોમાં લાગી રહેવું તે બધો પ્રપંચ છે. જોવા, સાંભળવા વગેરેમાં ખોટી થઈ રહ્યો છું. હું તો નિરંતર જગતની કાર્યજળમાં, ઘણું મેળવવામાં, ભોગવવામાં સુખની કલ્પના કરી પ્રપંચમાં પડ્યો છું. મારી દાણી હમેશાં બાધ્ય જ રહી છે અને આ જ મારી મૂળ ભૂલ છે. શુદ્ધાત્મા-ભગવાન આત્મા તરફ મારી દાણી ક્યારેય થઈ નથી, જ્યાં મારું સુખ છે તે વાત મને ખબર નથી, બાધ્ય-પર-પદાર્થોમાં જ સુખની કલ્પના કરી એમની ઈચ્છા, પ્રાપ્તિ અને ભોગવવામાં જ દુઃખી થઈ રહ્યો છું. અજ્ઞાનથી-વિપરીત બુદ્ધિથી તેને સારું માન્યું છે. જે છોડવાનું છે તેને હિતકારી માન્યું છે તેથી છૂટી શક્યો નહિ. મારા અજ્ઞાનથી વાસ્તવમાં અનાદિકાળથી હું અંધ બન્યો છું જેથી અચિત્ય એવા

મારા શુદ્ધ સ્વરૂપનું દર્શન હું કરી શકતો નથી.

સદ્ગુરુના ઉપદેશથી વિવેક આવે તો અજ્ઞાન દૂર થાય પરંતુ એવી વિવેક કરવાની શક્તિ મારામાં નથી. વિવેક આવે તો તે અજ્ઞાન ટાળે એવો બળવાન છે. વિવેકનું કામ જુદું કરવાનું છે. હિત-અહિત, શ્રેય-અશ્રેય, દેહ અને આત્મા વગેરેને જેમ છે તેમ ભિન્ન ઓળખવાં તે વિવેક છે. મારું હિત-અહિત-જોવા-જાણવાની શક્તિ પણ હું ગુમાવી બેઠો છું. સંસારનો એકે પદાર્થ એવો નથી કે જે મારા રાખવાથી રહે અને મૂકવાથી જતો રહે. છતાં તે સર્વમાં મારાપણાનો ભાવ કરી હું વિવેક ભૂલ્યો છું. એટલે સ્વ-પરનો ભેદ જાણી શક્યો નાહિ. જડ-ચેતનની નિતાંત ભિન્નતા સમજી શક્યો નાહિ અને આ વિવેક ન હોવાથી હું મૂઢ છું. વિવેકશક્તિ એટલે ભેદજ્ઞાન, વિવેક શક્તિ નથી અને તેનું ભાન પણ નથી એ મૂઢતા છે. મહિરાવશ મનુષ્ય જેમ ગટરને ઘર માને, બેહોશીમાં સુખ માને છતાં કંઈ જ ભાન ન રહે તેવો મૂઢ બની જાય છે. સંસારમાં મોહવશ જીવની દશા આવી હોય છે. પોતાને ભૂતી જવો અને અન્યને પોતાના માનવા એ મૂઢતા છે, મુખ્ય દોષ છે. આ મૂઢતા-અજ્ઞાન દશામાંથી બહાર નીકળવું હોય તો જ્ઞાનીપુરુષનો આશ્રય લેવો જોઈએ, તે નથી. તેથી નિરાશ્રિત છું. ધર્મ સાચું શરણું છે તેના સ્વીકાર વગરનો પ્રાણી નિરાશ્રિત છે, અનાથ છે. જેનું આ સંસારમાં કોઈ ન હોય તે અનાથ કહેવાય. ખરો નાથ આત્મા છે, તે પ્રગટે ત્યારે સનાથ થવાય. સદ્ગુરુનો આશ્રય મળે તો સનાથ થવાય. ધર્મ વગર પ્રાણી અનાદિકાળથી અનાથ છે અને રહેશે. આ રીતે અહીં વર્તમાન લાચાર અવસ્થા બતાવી છે.

‘નીરાગી પરમાત્મા ! હું હવે તમારું, તમારા ધર્મનું અને તમારા મુનિનું શરણ ગ્રહું છું.’ નાથ કોણ ? નીરાગી પરમાત્મા, જેણે પરમાત્મા સ્વરૂપ પ્રાપ્ત કર્યું છે. આખું જગત રાગ-દ્વેષમાં પડ્યું છે, પરમાત્મા

નીરાગી છે. જેને સંસારમાંથી છૂટવું હોય તેણે શું કરવું ? પરમાત્મારૂપ દેવ, તેમણે ઉપદેશેલો ધર્મ અને તે ધર્મને સમજ્ઞને આચરે તેમ જ અન્યને સમજાવે એવા મુનિ અથવા ગુરુ આ ગણ શરણ છે. તેની ઉપાસના કરતાં જીવ શરણવાળો થાય.

કોઈ બાઈ ઘંટીમાં જ્યારે દળવા માટે દાણા નાખે છે ત્યારે કેટલાક દાણા સ્વતઃ ઊંઘણીને બિલડામાં ભરાઈ જાય છે. તેમ જગતમાં હુંખ સહીને કંઈ ભાન આવવાથી ભાગ્યશાળી ભવ્ય આત્માઓની ભાવનાઓ જાગ્રત થાય છે. એ સમયે પૂર્વનું કોઈ આરાધનાનું બળ સહાય કરે છે ત્યારે સંસારી ભાવની મંદતા થાય છે અને પરમાત્માના પંથનો પથિક બને છે અને હવે તે નીરાગી પરમાત્માનું શરણ સ્વીકારવા તૈયારી બતાવે છે.

‘મારા અપરાધ ક્ષય થઈ હું તે સર્વ પાપથી મુક્ત થાઉં એ જ મારી અભિલાષા છે. આગળ કરેલાં પાપોનો હવે હું પશ્ચાત્તાપ કરું છું.’ હે પ્રભુ ! અઠાર પાપસ્થાનોમાં અપરાધવાળો થઈ, મિથ્યાત્વી બની અનાદિકાળથી આજ સુધી મેં અપરાધોની પરંપરા સર્જ છે. હું અપરાધી છું, પરમાં સુખબુદ્ધિ કરી તેને ગ્રહણ કરવાનો (આશ્રવ) અને તેને મારા માનવાનો અપરાધ કર્યો છે. આ અશુભ આશ્રવ છે. તેમાંય શુભમાં-ભૌતિક સુખને પોતાના માની ત્યાં જ રોકાઈ ગયો. જેની આરાધના કરવી જોઈએ તેની આરાધના કરતો નથી. પોતામાં દોષો છે તે જાણાતા નથી. આત્માની આરાધના કરતો નથી એ મોટો દોષ છે. જે જે કારણોને લઈને આત્માની આરાધના થતી નથી તે મારા પાપો ટળી જાય, મારા અપરાધ ક્ષય થાઓ. હુંખદાયક સર્વ કર્મથી-પાપથી સર્વથા મુક્ત થાઉં, એ જ મારી અભિલાષા છે. પાપથી મુક્ત થાય તો નિર્દોષ થાય. આત્માની શુદ્ધતા-પાપરહિત દશા એ જ મોક્ષ છે. બધાં કર્મ પાપ છે તેમાં ચાર ઘાતિ કર્મ મુખ્ય પાપ છે. તેમાંય મુખ્ય મોહનીય અને તેમાંય દર્શનમોહનીય

પ્રથમ જવો જોઈએ. મિથ્યાત્વ પ્રથમ જવું જોઈએ. પાપ થયું હોય તો પછી શું કરવું ? પશ્ચાત્તાપ. ઘણા ભવ નિષ્ઠળ ગયા પણ હવે આ ભવમાં આત્માર્થ કરી લઉં. આ જન્મનાં પાપોથી મુક્ત થવાની મેં અભિલાષા કરી. નવાં આવતાં કર્મો રોકાય તેવો ભાવ થાય તેનું નામ સંવર. પણ હે પ્રભુ ! આગળનાં કરેલાં પાપનાં પરિણામો ભોગવ્યા વિના તો છુટકારો થવાનો નથી. જે કંઈ થઈ ગયું તેનો હવે પશ્ચાત્તાપ એ અભ્યંતર તપનું પ્રથમ સોપાન છે. પુનઃ પુનઃ પાપ ન કરવું તે પશ્ચાત્તાપ છે તે બે બાજુ કાર્ય કરે છે. ઉદ્યમાં આવેલાં કર્મનો નાશ કરે છે અને જૂનાં કર્મનો પણ નાશ કરે છે. પશ્ચાત્તાપ એ સરળ અને અમોઘ સાધન છે. ભૂલ થઈ હોય તેની માફી માગે તો પોતાનું હિત થાય અને બીજાને પણ અસર થાય છે. પશ્ચાત્તાપરૂપ અજિનમાં તપીને માનવચિત શુદ્ધ થાય છે. જાગૃત થાય છે. ખોટે રસ્તેથી પાછો વળી સન્માર્ગ આવે તો શું કરવું તેનો ઊંડો વિચાર કરી શકે. પ્રશ્નાંચંડ રાજર્ષિએ કોધના વિચારોથી સાતમી નરકે જવાય એવા પાપના દળિયા બાંધ્યા, પણ પાછો ખરો પશ્ચાત્તાપ કરી ડેઠ કેવળજ્ઞાન સુધી પહોંચી ગયા. આ જ રીત છે પાપથી મુક્ત થવાની. ક્ષમાપના બોલવાનો હેતુ એવો પશ્ચાત્તાપ જગાડવાનો છે.

‘જેમ જેમ હું સૂક્ષ્મ વિચારથી ઊંડો ઊતું છું તેમ તેમ તમારા તત્ત્વના ચમત્કારો મારા સ્વરૂપનો પ્રકાશ કરે છે.’ અહીં ઉત્તમ ભર્મની વાત કરેલ છે. ‘કર વિચાર તો પામ’ અથવા વસ્તુ સ્વરૂપ સમજવા જે ઊંડો વિચાર કરવામાં આવે તે સૂક્ષ્મ વિચાર છે. ઊંડાળમાં સૂક્ષ્મતા છે.

‘આવે જ્યાં એવી દશા, સદ્ગુરુ બોધ સુહાય.
તે બોધે સુવિચારણા, ત્યાં પ્રગટે સુખદાય.’

સુવિચારણા-સૂક્ષ્મવિચારથી મારા અંતરંગમાં, આત્મભાવમાં ઊંડો ઊતું છું. એકાગ્ર થાઉં છું - આત્મવીર્ય શુદ્ધાત્મા તરફ ફોરવાય છે, પછી તેનો

અભ્યાસ થઈ જતાં મન તે તરફ સહેજે ટળે છે ત્યારે ભગવાનનું અદ્ભુત સ્વરૂપ દેખાય છે. વૈરાગ્ય, ઉપશમ વડે ઊડા ઊતરતાં તમારા તત્ત્વના ચમત્કારો મારા સ્વરૂપને પ્રકાશિત કરે છે. ભગવાનમાં દોષ કે વિભાવ નથી એ વિચારતાં પોતે દોષ અને વિભાવથી પાછો વળે. ત્રાણ લોકના નાથ શુદ્ધ આત્મરૂપ ભગવાન છે. ભગવાનના તત્ત્વ-આત્મસ્વરૂપ સુધી નજર જાય તો ચમત્કાર લાગે છે કે મારું સ્વરૂપ પણ તમે જેવું તમારું સ્વરૂપ પ્રગટ કર્યું છે તેવું જ છે. મૂળ સ્વરૂપમાં ક્યાંય ભેદ નથી, કર્મને લઈને ભેદ કહેવાય છે.

જેમ જેમ શુદ્ધ પરિણામ વડે (જ્ઞાની-મુનિદશ) ઊંડો ઊતું છું તેમ તેમ તમારા તત્ત્વના દ્રવ્ય-ગુણ-પર્યાયનાં અતિશય નિર્મળતાનાં દર્શન કરી તેની અદ્ભુતતા જોઈ પ્રસન્ન થાઉં છું. તમારું તત્ત્વ આત્મદ્રવ્ય અનંતગુણોની શુદ્ધ દશાનું ભાજન છે. જેવું દ્રવ્યતત્ત્વ છે તેવા ગુણો છે. દ્રવ્ય અને ગુણોની અદ્ભુત એકતા છે અને તે ગુણોની શક્તિ નિર્મળ પર્યાય દ્વારા વક્ત થઈ, શુદ્ધ ચેતનાનાં સ્પંદનો દ્વારા મારા સ્વરૂપનું મને દર્શન કરાવે છે, ‘સોહું છું છે તે જ હું છું’ ‘જિન પદ નિજપદ એકતા, ભેદભાવ નહીં કાંઈ’. જ્ઞાનરૂપી પ્રકાશમાં હું મારા તત્ત્વનો અનુભવ કરી કૃતકૃત્ય થાઉં છું. હે પરમાત્મા ! આપના અનુપમેય પ્રગટ શુદ્ધ તત્ત્વ વગર મારા અચિંત્ય તત્ત્વનો અનુભવ મને કોણ પ્રાપ્ત કરાવત ! અદ્ભુત એવું આ સ્વરૂપ પ્રગટ થયું.

‘તમે નિરાગી, નિર્વિકારી, સચ્ચિદાનંદસ્વરૂપ, સહજાનંદી, અનંતજ્ઞાની, અનંતર્દર્શી અને તૈલોક્ય-પ્રકાશક છો’ જ્ઞાનીપુરૂષ કેવા નિશ્ચિંત છે, સુખી છે તેનો વિચાર કરીએ તો આપણું ચિત એ ભાવમાં આવી જાય છે, જ્ઞાનીપુરૂષ કેવા છે ?

નિરાગી : સંપૂર્ણ રાગ-દ્વેષથી મુક્ત-જેના એક રોમમાં કિંચિત્ પણ અજ્ઞાન, મોહ કે અસમાધિ રહી નથી. જ્યાં આત્માને વિકારમય થવાનો એક પણ અંશ રહ્યો નથી. **નિર્વિકારી :** રાગ-દ્વેષથી થતા સર્વ

વિકારથી રહિત. ‘દર્પણ જેમ અવિકાર સુજ્ઞાની’
સચ્ચિદાનંદ : સત્તુ-આત્મા, સત્તુ ચિદ આનંદ સ્વરૂપ, આત્માને જ્ઞાનવાથી થતા આનંદ સ્વરૂપ, ભગવાન આત્મિક સુખવાળા છે. પોતાના આત્માનું સહજ સુખ અનુભવે છે. **સહજાનંદી :** સહજ સ્વભાવી આનંદ-સુખપૂર્ણ-જ્ઞાનાનંદ સહજ સ્વભાવી જ્ઞાનીપુરૂષ છે. પરાવલંબીત નથી. અનંતજ્ઞાની - અનંતદર્શી : પ્રભુના કેવળજ્ઞાન-કેવળદર્શનમાં ત્રણે લોકના, ત્રણે કાળના અનંત પદાર્થોના દ્રવ્ય, ગુણ, પર્યાયનું પ્રતિબિંબ જળકયા કરે છે. સર્વ જ્ઞેય પદાર્થો જ્રણે તેમાં જળકી પોતે કૃતાર્થ થયા હોય તેમ તે પ્રત્યે ઝૂકે છે. એક આત્માને જ્ઞાના સર્વ લોકાલોક જ્ઞાનાય છે. એક નિજ સ્વરૂપ વિષે દણ્ણ કરવાથી, તે દણ્ણથી સમસ્ત સૃણિ જ્ઞેયપણે દેખાશે. **ત્રૈલોક્યપ્રકાશક :** સર્વ આવરણ દૂર થયાં હોવાથી ભગવાનને ત્રણ લોકનું, ત્રણ કાળનું, જ્ઞાન છે. ત્રણે લોકમાં પ્રભુની પરમ શુદ્ધ ચેતના જ્ઞાનપ્રકાશ રૂપે વિલસી રહી છે. છતાં પ્રભુની સહજદશા સર્વથી બાધારહિત અખંડતાને વિષે વહ્યા કરે છે. તે સ્વરૂપ અભિમુખ થયેલા આત્માઓને ઉપકારક બને છે.

‘હે પ્રભુ ! આપના અનંત ગુણોનું શું વર્ણન કરવું ? તે વર્ણન કરવાની પણ મારી અશક્તિ છે.

‘હું માત્ર મારા હિતને અર્થે તમારી ક્ષમા ચાહું છું’ : હે પરમ કૃપાળું પરમાત્મા ! હું રાગી, મેં મારા અવગુણો તમારી સમક્ષ રજૂ કર્યા. તમારા ગુણોની અને મારા અવગુણોની તુલના કરી — તમે નિરાગી છતાં ગુણોનો બંડાર, તમારાં મેં ગુણગાન ગાયાં- આ સર્વકથનનો હેતુ માત્ર મારા કલ્યાણ માટે હતો. ભૂતકાળ તો હાથમાંથી સરી પડ્યો છે, તે તો બદલી શકાય એમ નથી. તેમાં સુધારણા કરવાનો એક માર્ગ તમે ખુલ્લો મૂક્યો છે, તે કેવળ ક્ષમારૂપ ભવ્ય દરવાજો છે. તેથી મારા સર્વ દોષો દૂર થાય તે માટે ક્ષમા ચાહું છું. વિભાવરૂપી રોગની નબળાઈ પીડિ નહિ તેથી

તમારી સાક્ષીએ ક્ષમા ચાહું છું.

આ ક્ષમાપના કોઈ સાંસારિક સુખની ઈચ્છાથી કરી નથી. માત્ર આત્માનું હિત થાય, કર્મબંધનથી મુક્ત થવાય એ હેતુથી કરી છે. ખરા ભાવથી ભગવાનને અંતરમાં સાક્ષી રાખીને કરી છે. હવે અહીં ભગવાનની સાક્ષીનું મહત્વ સમજીએ.

નિમિતાધીન-પૂર્વે બાંધેલા કર્મ પ્રમાણે (શુભ અને અશુભ) બંને ઉદ્યમાં આવશે-વર્તમાનમાં આવ્યા કરે છે. તે વખતે જો આ જીવને પોતાના શુદ્ધાત્માનું સ્વરૂપ-જે સિદ્ધ જેવું છે તે યાદ કરાવવા જ્ઞાનીની સાક્ષી જરૂરી છે. તે વખતે રાગ-દેષ ન કરતાં સમતા રાખું જેથી ફરી તેવાં કર્મ ન બંધાય એમ ભગવાન પ્રત્યેની સાક્ષી રહેવાની યાચના છે. બીજું કંઈ ઈચ્છાવું નથી. જે આવે તે ખમી ખૂંદવું. ભગવાનને ભૂલવા નહીં. ધીરજ ન છોડવી, દઢતા હોય તો ક્ષમા રહે. કર્મના ઉદ્ય વખતે આ ચાર વસ્તુઓની યાદ રાખવી જરૂરી છે. જો નિજ આત્મા સાક્ષીરૂપ હશે તો યાદ રહેશે. પ્રથમ જ્ઞાનવું કે આ કર્મનો ઉદ્ય છે. પછી જ્ઞાનવું કે હું આત્મા છું — શુદ્ધાત્મા છું, પરમાત્મા છું. શુદ્ધાત્મા છું માટે સુખમય છું. જ્ઞાનાનંદમય છું. ઉદ્ય એ પરદવ્યનું પરિણામન છે - એ પરદવ્યનું પરિણામન સ્વતંત્ર છે અને મને એટલે મારા સુખ-દુઃખને એ પરિણામન સાથે કાંઈ લેવા-દેવા નથી.

હવે ક્યા ઉદ્ય પર રાગ કરું ? ક્યા ઉદ્ય પર દેષ કરું ? આટલું સમજાઈ જાય તો અહીં જ પ્રત્યક્ષ મોક્ષ છે.

‘એક પણ પણ તમારા કહેલા તત્ત્વની શંકા ન થાય, તમારા કહેલા રસ્તામાં અહોરાત્ર હું રહું, એ જ મારી આકંક્ષા અને વૃત્તિ થાઓ.’ : ક્ષમાપનારૂપી પ્રતિકમણાની વિધિ પૂરી થઈ. ફરી પાછા આવા કર્મ-બંધનની પ્રવૃત્તિ ન થાય તેનું પ્રત્યાખ્યાન કરવું બહુ જરૂરી છે. એ પ્રત્યાખ્યાન શું છે ? ભગવાન પાસે શું માર્ગયું છે તે કહે છે. એક પણ પણ તમારા કહેલા તત્ત્વની શંકા ન થાય. તમારા કહેલા રસ્તામાં રાત-

દિવસ-સર્વકાળ હું રહું. નિઃશંકતા એ સમકિતનો પહેલો ગુણ છે. એક પળ પણ માત્ર શંકા થાય તો બધું બગાડી નાખે, ગાડ કર્મ બાંધી લે. શંકા સંતાપકારી છે. શંકા રહિત સમકિતીને રાત-દિવસ પુરુષાર્થ જાગે, રાત-દિવસ આત્મામાં વૃત્તિ લાગી રહે એમ એ રીતે મોક્ષમાર્ગમાં વર્તું એ માંગ્યું. હવે ભક્તિકર્તવ્ય અને ધર્મકર્તવ્યનો ભેદ સૂક્ષ્મતાથી સમજ્ઞાએ. સત્પુરુષની આજ્ઞાએ સુતિ, નિત્યનિયમ, સ્વાધ્યાય વગેરે કરવું તે ભક્તિ છે અને તે કરતાં જે આત્મહિતના વિચાર આવે, કષાયની મંદતા થાય, આત્માનાં પરિણામ સ્થિર થાય તે ધર્મ છે. શરૂઆતમાં ભક્તિ એ મુખ્ય છે તેનું પરિણામ ધર્મ છે. દેહને અંગે બીજાં કાર્યમાં પ્રવર્તનું પડે ત્યારે અને રાત્રે નિંદ્રામાં પણ ભાવના તો આત્માર્થ કરવાની જ રહે એમ લક્ષ રાખવો. એમ દિવસ તેમ જ રાત્રે ભગવાનની આજ્ઞામાં ધર્મધ્યાનમાં પ્રવર્તય એ જ મારી આકાંક્ષા અને વૃત્તિ થાઓ એટલે મારી સર્વ ઈચ્છા અને વર્તન મોક્ષ માટે જ હો !

અનાદિકાળથી આજ પર્યત શંકાસાગરમાં ગળકા ખાઈ સંસારસાગરમાં ડૂબતો રહ્યો. સર્વત્ર રખી, રજી હવે દઢ નિષય પર આવ્યો છું કે એક પળ પણ તમારા પ્રરૂપિત તત્ત્વોની શંકા ન રહે, આપની આજ્ઞા અનુસાર નિરંતર વત્યા કરું. આપની ભક્તિ ઉપાસના દ્વારા આપના માર્ગની ઉપાસના કરું. આ જ એક અભિલાષા રહ્યો. સંવેગભાવ એ જ અભિલાષા-માત્ર મોક્ષ-સંસારમુક્તિ-દુઃખમુક્તિ આ જ એક પ્રયોજન.

ખાતાં-પીતાં, ઊકઠાં-બેસતાં, રાત્રિ-દિવસ એક જ રણકાર. ‘તૂંહીં તૂંહીં’ સંવેગભાવપૂર્વક આત્માની એક જ રઢ છે, એક વૃત્તિ છે. સહજ સ્વભાવ સ્થિતિમાં પ્રતિષ્ઠા થાઓ. દરેક સમયે આત્માની - નિજ શુદ્ધાત્માની - ભગવાન આત્માની સ્મૃતિ રહે - હર સમયે એ જ મારી દણિનો વિષય બની રહે, સર્વ કિયાઓ એના જ આશ્રયે થાય. માત્ર જાણવા જેવો, માનવા જેવો, શ્રદ્ધા કરવા જેવો, અનુભવવા જેવો

આ શુદ્ધાત્મા જ છે - આવી વૃત્તિ થાઓ - આ સાચી આકાંક્ષા છે.

‘હે સર્વજ્ઞ ભગવાન ! તમને હું વિશેષ શું કહું ? તમારાથી કંઈ અજ્ઞાયું નથી. માત્ર પશ્ચાત્તાપથી હું કર્મજન્ય પાપની ક્ષમા ઈચ્છા છું.’ ‘ॐ શાંતિઃ શાંતિઃ શાંતિઃ’ : હે ભગવાન ! આપ સર્વજ્ઞ છો, તેથી બધું જાણો છો. મારાં સત્તામાં રહેલાં કર્મને પણ જાણો છો. ત્રિકાળવર્તી જ્ઞાનના ધારક સર્વજ્ઞ ભગવાન ! જગતનું એક રજકાળ પણ તમારાથી અપ્રત્યક્ષ નથી. આ જગતમાં અનંત દ્રવ્ય-એક એક દ્રવ્યની અનંત પર્યાયો અને એકપણ પર્યાય તમારા જ્ઞાનની બહાર નથી. હું અલ્યજ્ઞ, તમને શું કહું ? એટલે મારે વિશેષ કહેવાનું નથી. વળી જે પણ કહીશ તેમાં તો મારી અલ્યજ્ઞતાનો દોષ રહેવાનો અને આપ તો સંપૂર્ણ વસ્તુ જાણો છો.

મારી પાસે આ ક્ષમા સિવાય કોઈ શાસ્ત્ર, શાસ્ત્ર કે ઉપાય નથી. મારી પાસે માત્ર આ એક જ મૂડી ‘ક્ષમા’ છે. મારાં કર્મજન્ય પાપો ક્ષય થાય અને ફરી તેવાં ન બંધાય એવી સમતા, ક્ષમા, ધીરજ રહે એમ ઈચ્છા છું. અનેક પ્રકારના દોષોના પશ્ચાત્તાપમાં બળીને અનંત પ્રકારના કર્મજન્ય પાપોની ક્ષમા માંગી હું પવિત્ર થઈ તમારી કૃપાને પાત્ર થાઉં તે જ અભિલાષા છે, તે પ્રભુ, પૂર્ણ કરજો. ઽં શાંતિઃ શાંતિઃ શાંતિઃ

મારા આત્માનું કલ્યાણ થાઓ, કલ્યાણ થાઓ, કલ્યાણ થાઓ એવી ભાવનાથી વિરમું છું. સર્વ વિભાવ પરિણામથી થાકું, નિવૃત થવું તે શાંતિ છે. તેથી અવશ્ય કલ્યાણ થાય છે.

આ ક્ષમાપના દ્વારા મિથ્યાત્વથી છૂટી પ્રભુનાં તત્ત્વોમાં શ્રદ્ધા કરી જીવ સમકિત પામે છે. પશ્ચાત્તાપયુક્ત પ્રતધારી બને છે અને પૂર્ણતાની પાત્રતા ગ્રહણ કરે છે.

આ ક્ષમાપના દિવસમાં બે વખત ભાવવાથી જીવનાં પરિણામ નિરંતર શુદ્ધ થતાં જાય છે.

ઉપસંહાર : વીતરાગનો કહેલો પરમ શાંત રસમય ધર્મ પૂર્ણ સત્ય છે એવો નિશ્ચય રાખવો. જીવના અનાધિકારીપણાને લીધે તથા સત્તપુરુષના યોગ વિના સમજાતું નથી. તો પણ તેના જેવું જીવને સંસાર રોગ મટાડવાને બીજું કોઈ પૂર્ણ હિતકારી ઔષધ નથી, એમ વારંવાર ચિંતવન કરવું.

આ પરમ તત્ત્વ છે. તેનો મને સદાય નિશ્ચય રહો, એ યથાર્થ સ્વરૂપ મારા હૃદયને વિષે પ્રકાશ કરો અને જન્મમરણાદિ બંધનથી અત્યંત નિવૃત્તિ થાઓ ! નિવૃત્તિ થાઓ !

હે જીવ ! આ કલેશરૂપ સંસાર થકી, વિરામ પામ, વિરામ પામ, કાંઈક વિચાર, પ્રમાદ છોડી જાગૃત થા ! જાગૃત થા ! નહીં તો રત્નચિત્તામણિ જેવો આ મનુષ્યદેહ નિષ્ફળ જશે.

હે જીવ ! હવે તારે સત્તપુરુષની આજ્ઞા નિશ્ચય ઉપાસવા યોગ્ય છે. અં શાંતિઃ શાંતિઃ શાંતિઃ ||

હે કામ ! હે માન ! હે સંગ ઉદ્ય !

હે વચનવર્ગણા ! હે મોહ ! હે મોહદ્યા !

હે શિથિલતા ! તમે શા માટે અંતરાય કરો છો ? પરમ અનુગ્રહ કરીને અનુકૂળ થાઓ ! અનુકૂળ થાઓ !

પ્રણિપાત સ્તુતિ : હે પરમ કૃપાળુ દેવ ! જન્મ, જરા, મરણાદિ સર્વ દુઃખોનો અત્યંત ક્ષય કરનારો એવો વીતરાગ પુરુષનો મૂળધર્મ (માર્ગ) આપ શ્રીમદ્ અનંતકૃપા કરી મને આપો. તે અનંત ઉપકારનો પ્રતિઉપકાર વાળવા હું સવર્થ અસમર્થ દુંધ, વળી આપ શ્રીમદ્ કર્દી પણ લેવાને સર્વથા નિઃસ્પૃહ છો, જેથી મન, વચન, કાયાની એકાગ્રતાથી આપના ચરણારવિદમાં નમસ્કાર કરું દુંધ. આપની પરમભક્તિ અને વીતરાગ પુરુષના મૂળધર્મની ઉપાસના મારા હૃદયને વિષે ભવપર્યત અખંડ જાગૃત રહો એટલું માગું દુંધ તે સફળ થાઓ.

|| અં શાંતિઃ શાંતિઃ શાંતિઃ ||

પર્વતિરાજ પર્યુષણ પર્વ

આ મહાન-પવિત્ર પર્વની ઉજવણી તા. ૧૨-૮-૨૦૧૨ રથી ૧૮-૮-૨૦૧૨ દરમ્યાન પ.પુ. ભાઈશ્રીની શુભ નિશ્ચામાં આનંદ અને ઉત્સાહભર્ય વાતાવરણમાં ઉજવવામાં આવેલ હતી.

પ્રથમ ગ્રાણ દિવસ દરમ્યાન સવાર અને બપોરના સ્વાધ્યાયમાં પ.પુ. ભાઈશ્રીએ આચારાંગ સૂત્રના ‘લોકસાર’ ઉદેશકના છ વિષયો (૧) ચારિત્ર પ્રતિપાદન (૨) ચારિત્ર ખીલવવાના ઉપાયો (૩) વસ્તુ-વિવેક-અનાસક્તિની વ્યવહારુ મીમાંસા (૪) દોષોનું વર્ણન (૫) નિઃસંગતા (૬) સત્તપુરુષની આજ્ઞામાં ચાલવું-અખંડ વિશ્વાસ વિષે વિસ્તારથી સમજ આપેલ હતી.

જે હિંસક છે, વિષયો માટે આરંભ કરવાવાળો છે તથા એકલો વિચરે છે તે મુનિ નથી. મુનિ વિરત હોય છે. જે વિરત હોય તે જ અપરિગ્રહ અને કામભોગથી ઉદાસીન હોય છે. અવ્યક્ત મુનિ (સૂત્ર અને અર્થથી અજ્ઞાત)ના સાધનાકાળમાં ઉત્પત્ત થતા દોષોનું વર્ણન સ્વચ્છંદતાથી સાધકનું ઘોર પતન થાય છે. જ્ઞાન-દર્શન-ચારિત્રથી પરિપૂર્ણ મુનિમાં તપ, સંયમ, ગુરુ અને નિઃસંગતા હોય છે. ઉન્માર્ગ છોડી રાગ-દેષનો ત્યાગ કરી સત્તપુરુષની આજ્ઞામાં ચાલવું જોઈએ. અખંડ વિશ્વાસ રાખવો જોઈએ.

શ્રી રસિકભાઈએ ક્ષમાપના વિષે વિસ્તૃત સમજ આપી સાધકોને ઉત્સાહિત કરેલ હતાં.

તા. ૧૫-૮-૨૦૧૨, શનિવારે સવારે ૧૦ કલાકે કલ્યસૂત્રજ્ઞને લઈને વરધોડો કાઢેલ. શરૂઆતમાં પ.પુ. બાપુજીની કુટિરમાં વિધિ પૂર્ણ કર્યો બાદ બહાર લાવવામાં આવેલ. ઢોલ-નગારાસહ ઉલ્લાસપૂર્વક

મુમુક્ષુઓ નાચતા-ગાતા માથા પર કલ્યસૂત્ર ધારણ કરી સમગ્ર આશ્રમમાં ફરેલા. ભાઈઓએ માથા પર સાફા પણ ધારણ કરેલ હતા. પ.પૂ. ભાઈશ્રી તેમજ તમામ

ભાઈ-બહેનો પણ વરઘોડામાં સામેલ થયાં હતાં. કર્મચારી ભાઈ-બહેનો પણ આનંદપૂર્વક જોડાયેલ હતાં.

તા. ૧૬-૯-૨૦૧૨, રવિવારે બપોરના સમયે તીર્થકર ભગવાન મહાવીરસ્વામીનું જન્મવાંચન થયેલ. ઘણા ભાવપૂર્વક જન્મ નિમિત્તે મહાવીરસ્વામીના પારણાને પ.પૂ. ભાઈશ્રીએ ઝુલાવેલ. શ્રી વિકમભાઈએ તે ગ્રસંગ નિમિત્તે સુંદર રીતે પદ ગાયેલું હતું.

તા. ૧૭-૯-૨૦૧૨, સોમવારના રોજ સવારે ૮.૦૦ કલાકે સત્પુરુષ શોધક પૂ. શાંતિબાપુની ૧૪મી પુષ્યતિથિ રૂમ નં. ૭માં પ.પૂ. ભાઈશ્રીની શુભ નિશ્રામાં ઉજવાયેલ.

તા. ૧૮-૯-૨૦૧૨, બુધવારના રોજ સાંવત્સરિક પ્રતિકમણનો દિવસ હતો. સવારના કલ્યસૂત્રાળનું વાંચન પૂર્ણ થતાં પુનઃ વાજતે ગાજતે વરઘોડા સ્વરૂપે કલ્યસૂત્રાળને પ.પૂ. બાપુજીની કુટિરમાં લઈ જવામાં આવેલ. બપોરે ૩.૩૦થી ૪.૩૦ દરખાન સાંવત્સરિક પ્રતિકમણ નિમિત્તે બોલી બોલાવી પ્રતિકમણ કરવામાં આવેલ. ત્યાર પછી પ.પૂ. ભાઈશ્રી તેમજ બ્ર.નિ. સર્વે ભાઈ-બહેનો લાઈનબદ્ધ ગોઠવાયા બાદ બધા જ મુમુક્ષુ ભાઈ-બહેનો કમબદ્ધ રીતે પ્રશામ કરી ક્ષમાપના લેતાં હતાં તે દશ્ય અદ્ભુત જગ્યાતું હતું.

તા. ૨૦-૯-૨૦૧૨, ગુરુવારના રોજ પારણાં કર્યા બાદ મુમુક્ષુ બહેન શાંતાબેન (નૈરોભીવાળા) કે જેઓએ ૧૫૧ ઉપવાસ કરેલ તેમનાં પારણાં પાલિતાણા ખાતે શુક્રવાર, તા. ૨૧-૯-૨૦૧૨ના પૂ. આચાર્ય

શ્રી વિજય હુલચંદ્રસૂરીશ્રરજી મ.સા.ની નિશ્રામાં યોજેલ. એ ગ્રસંગે પૂ. ભાઈશ્રીએ હાજર રહેવું તેવો સંકલ્પ કરેલ.

કલ્યસૂત્રાળનું વાંચન દર વર્ષની માફક આ વર્ષે પણ શ્રી વિનુભાઈએ બહુ જ આકર્ષક રીતે - ભાવપૂર્ણ રીતે - કરેલ હતું. દરરોજ પ્રભાવના થયેલ. મુમુક્ષુઓ ઉપરાંત આશ્રમના કર્મચારીઓ પણ આ વખતે અંદ્રાઈ તપમાં જોડાયા હતાં તેઓએ ખૂબ જ ભાવ તથા ઉત્સાહપૂર્વક તપશ્ચર્યા કરી. તેઓ દરેકને ધન્યવાદ. તદ્દુરાંત દરરોજ ઉપવાસ-એકાસણાં કરનાર પણ ઘણાં હતાં.

—●—

મહાન તપસ્વી મુમુક્ષુ શાંતાબેનના

૧૫૧ ઉપવાસના પારણાં ગ્રસંગે

પાલીતાણાની ધર્મયાત્રા

પર્યુષણ પર્વની સમાપ્તિ-સંવત્સરીના બીજા દિવસે પારણાં કરીને શ્રી રાજ-સોભાગ સત્તસંગ મંડળના મુમુક્ષુઓ વવાણિયા-મોરબી અને રાજકોટની ધર્મયાત્રા પ.પૂ. બાપુજીના સાંનિધ્યમાં અને પછી પ.પૂ. ભાઈશ્રીના સાંનિધ્યમાં આશ્રમ શરૂ થયો ત્યારથી યોજતા આવ્યા છીએ પણ આ વર્ષ નેરોભીનિવાસી મુમુક્ષુ શાંતાબેન કપુરચંદ શાહ જેઓએ ૧૫૧ દિવસના ઉપવાસ કરેલ, તેનું પારણું તા. ૨૧-૯-૧૨ના રોજ પવિત્રધામ પાલીતાણા - શેરુંજ્યની તળેટી - આદિનાથ ભગવાનના ચરણોમાં રાખેલ. તેમના સર્વ કુંભીજનોએ પ.પૂ. ભાઈશ્રી અને મુમુક્ષુઓને પધારવા આમંત્રણ આપેલ. આવા પવિત્ર ગ્રસંગે અને શેરુંજ્ય મહાતીર્થ - આદિનાથ દાદાની સાંનિધ્યમાં પવિત્ર પારણામાં હાજરી આપવા ધર્મયાત્રા કરવાનું નક્કી કરેલ.

આથી આશ્રમના ૮૫ મુમુક્ષુઓએ પ.પૂ. ભાઈશ્રીની નિશ્રામાં તા. ૨૦-૯-૧૨ના સવારે પારણાં કરી બે બસ અને એક જાયલો ગાડીમાં પ્રસ્થાન કરેલ. બસમાં શ્રી વિકમભાઈએ અંતરની અનોખી ભાવશૈલીથી પ.પૂ. શ્રી સદ્ગુરુદેવની નિશ્રામાં સૌને ભક્તિમાં તળબોળ કરી દીધેલ. શ્રી વિકમભાઈએ માતા-પિતા તરફથી આ ધર્મયાત્રા યોજેલ છે તે એવી રીતે દર્શાવ્યું કે માતા-પિતા અને સૌને અનોખા ભાવથી ભાવવિભોર કરી દીધાં.

સંઘ પરમ પવિત્ર પાલીતાણાની ભૂમિ ઉપર ૧૨.૩૦ વાગે આવી પહોંચેલો. બહુ જ સુંદર સગવણી ભરપુર એવી શ્રી ત્રિલોક દર્શન ધર્મશાળામાં મુકામ રાખેલ જેની વ્યવસ્થા સુંદર રીતે શ્રી કીર્તિભાઈ બોરીયાએ કરેલ. સૌને રૂમ ફાળવી દીધેલ, જમવાનું પણ ધર્મશાળામાં જ હતું. જમી થોડો આરામ કરી સૌ મુમુક્ષુઓ પ.પૂ. ભાઈશ્રીની નિશ્રામાં શેરુંજયની તળેટીમાં જૈનમંદિરનાં સૌએ દર્શન કર્યા અને ૩૦ જેટલા મુમુક્ષુઓ શ્રી વિકમભાઈની નિશ્રામાં દાદાનાં દર્શન કરવા પવિત્ર શેરુંજય પર્વતનું આરોહણ પ.પૂ. શ્રી ભાઈશ્રીના ‘ઉવસ્સગહર’ સ્તોત્રના ઉચ્ચાર પછી શરૂ કરેલ. શ્રી વિકમભાઈએ અવિરતપણે પોતાની આત્મશક્તિના બળે ભક્તિ પદોનો મીઠો ગુંજારવ કરતાં જાણો સિદ્ધ શિલા તરફ પ્રયાણ કરતા હોય તેમ એક એક પગથિયે, ઉલ્લાસ - પરિણામે આગળ વધે જતા હતા. મુખ્ય દાદાના મંદિરના શિખરની ધજાનાં દર્શન થતાં જ શ્રી વિકમભાઈએ ભાવપૂર્વક ‘દૂરથી આવ્યો દાદા દર્શન દેજો’ની પંક્તિ ગાઈ જાણો દાદાને પોતાના આગમનની જાણકારી કરતા ન હોય ! દાદાના દરબારમાં પ્રવેશ કરતાં જ કોઈ

અલૌકિક પરમ શાંતિ અનુભવાઈ. ત્યાંના કાર્યકરોએ સૌને આદેશરદાદાની નવ અંગની પૂજાનો લહાવો લેવામાં શાંતિથી સહકાર આપ્યો. આ સત્રપુરુષના યોગબળથી શક્ય બન્યું. સૌ મુમુક્ષુઓએ પૂજા કરી અને સમૂહમાં શ્રી વિકમભાઈએ ચૈત્યવંદન કરાવ્યું. પછી ભાવથી રાયણવૃક્ષની નીચે પ્રભુનાં પાવન પગલાંનાં દર્શન કર્યા. ઉત્તરતી વખતે શ્રી વિકમભાઈએ ભાવપૂર્વક ‘આત્મસિદ્ધિ’ની એક એક પંક્તિ ઉચ્ચારતાં ખૂબ જ આનંદ ઉલ્લાસ સાથે સૌ તળેટીએ પહોંચી ગયાં. તળેટીમાં જ રહેલ સૌ મુમુક્ષુએ તળેટીમાં જૈન મંદિરમાં આદિનાથદાદાની પૂજા-ચૈત્યવંદન તથા ધ્યાન કરેલ તથા સમવસરણનાં દર્શન કરી સૌ ધર્મશાળામાં પરત આવી ભોજન કરેલ.

પ.પૂ. ભાઈશ્રી, શ્રી વિકમભાઈ તથા બીજા થોડાક મુમુક્ષુઓ પૂ. આચાર્ય શ્રી વિજય કુલચંદ્રસૂરીશરજ મ.સા.ને મળવા ગયેલ. પ.પૂ. ભાઈશ્રી અને શ્રી મહારાજ એકબીજાને મળ્યા તારે મહારાજશ્રીએ કહ્યું કે એક સંત બીજા સંતને મળે તારે આનંદ આનંદ અનુભવાતો હોય છે. પછી બને સંતો વચ્ચે આધ્યાત્મિક તથા ધ્યાન વિષે ચર્ચા એવી તો અંતઃકરણપૂર્વક થઈ રહી હતી ત્યારે મહારાજશ્રીના શિષ્યે જિનાલયમાં પધારવા જણાવ્યું તારે મહારાજે કહ્યું : ‘હું નથી આવતો.’ અને બંને મહાત્માઓની જ્ઞાનચર્ચા લગભગ પોણો કલાક ચાલેલ. આ છે સંતોનો આત્મિક મિલાપ !

તા. ૨૦-૯-૨૦૧૨ની રાત્રે ૭.૦૦ વાગે શાંતાબેન તથા તેમનાં કુટુંબીજનોનું અભિવાદન કરવા ઓસવાલ જૈન ધર્મશાળાના મીટિંગ હોલમાં મળવાનું ગોઈવેલ. જેમાં પ.પૂ. ભાઈશ્રી તથા સાયલા આશ્રમના

સર્વ મુમુક્ષુઓ અને શાંતાબેન તથા તેમનાં સર્વ કુટુંબીજનો હાજર રહેલ. જ્યારે શાંતાબેન આવ્યાં ત્યારે શ્રી વિકમભાઈ ‘ॐ નમો શાનસ્સ’ અને ‘ॐ નમો ચરિતસ્સ’ની ધૂન ગાઈ જણાવ્યું કે શાંતાબેનના ઈ-મેઈલ અને ફેસબુકથી બધી જગ્યાએ બધા મુમુક્ષુઓએ દર્શન કર્યા છે. સાયલાના મુમુક્ષુઓની એવી ભાવના હતી કે પ.પૂ.ભાઈશ્રીના સાંનિધ્યમાં શાંતાબેનનાં દર્શન

કરવાં અને તપમાંથી પ્રેરણા લેવી. અમો સૌ ખરા અંતઃકરણથી શાંતાબેનનાં ચરણોમાં વંદન કરીએ છીએ. શાંતાબેને સર્વેનો બે હાથ જોડી આત્માર માન્યો.

શાંતાબેનના ૧૫૧ ઉપવાસનાં પારણાંની તમામ વ્યવસ્થા મહેતા રિખવદાસજ અમીચંદજ પિંડવાડા ચેરિટેબલ ટ્રસ્ટના શ્રી કુમારભાઈ મહેતાએ પૂ. આચાર્ય શ્રી વિજય કુલચંદ્રસૂરીશ્વરજ મ.સા.ની નિશ્ચામાં કરવાની જવાબદારી ઉપાડી લીધેલ. તેમના તરફથી ગીરીશભાઈએ સાયલાના સર્વ મુમુક્ષુઓને બીજા દિવસે તા. ૨૧-૮-૨૦૧૨ના રોજ નવકારશી અને જમવાનું આમંત્રણ આપેલ જે સ્વીકારેલ અને બીજે દિવસે તેમના રસોડે ભોજન લીધેલ.

પ.પૂ.ભાઈશ્રીએ આશીર્વયન આપતાં જણાવેલ કે અજાની જીવો દેહ એ જ હું માને છે જ્યારે જ્ઞાની દેહમાં એક ક્ષેત્રઅવગાહીપણે રહેલ આત્મા એ ‘હું’ હું એમ માને છે. અજાની વિપર્યાસબુદ્ધિના કારણે અનાદિકાળથી કર્મબંધન કરી નવા નવા દેહો ધારણ કરે છે. તીર્થકર ભગવાને બધાં દુઃખોથી મુક્ત થવાનો ઉપાય સમ્યકૃત્વ પ્રાપ્ત કરવું તેમ કહ્યું છે. અહિંસા ધર્મની પ્રાપ્તિ જીવ તપશ્ચર્યાથી કરી શકે છે. તપ એટલે ઈચ્છા નિરોધ અને સંયમ. સમ્યકૃત્વ પ્રાપ્ત કરવા તપશ્ચર્યા હોવી જોઈએ વિગેરે જણાવેલ.

પ.પૂ.ભાઈશ્રીએ કહ્યું શાંતાબેનની ૧૫૧ દિવસના ઉપવાસની તપશ્ચર્યાનો અમે સહુ ખૂબ ઉલ્લાસથી અંતઃકરણપૂર્વક અનુમોદના કરીએ છીએ અને અમારો પ્રમોદભાવ વ્યક્ત કરીએ છીએ. આ તકે હું એવી ભાવના વ્યક્ત કરું હું કે શાંતાબેન બાબુ અને આભ્યાંતર તપશ્ચર્યાથી મિથ્યાત્વ ગ્રંથે છેદી સમ્યગ્દર્શનની પ્રાપ્તિ કરે.

શાંતાબેનને પ.પૂ.ભાઈશ્રીના હસ્તે સાયલા આશ્રમ વતી આદિનાથ ભગવાનની પ્રતિમા અર્પણ કરી અભિવાદન કરેલ.

તા.૨૦-૮-૨૦૧૨ની રાત્રે ૮.૦૦ વાગે શ્રી ત્રિલોકદર્શન ધર્મશાળામાં આ પવિત્ર ધર્મભાત્રાના યોજક આત્માર્થી વજુભાઈ અને આત્માર્થી નિરંજનાબેનનું શાલ ઓળાડીને પ.પૂ.ભાઈશ્રીએ તથા શ્રી વિકમભાઈએ અભિવાદન કરેલ. આત્માર્થી કીર્તિભાઈ બોરડિયા તથા દુલારીબેને પણ આત્માર્થી વજુભાઈ અને આત્માર્થી નિરંજનાબેનનું શાલ ઓળાડીને અભિવાદન કરેલ.

બીજે દિવસે તા. ૨૧-૮-૧૨ના રોજ સવારે નવકારશી ધર્મશાળામાં જ વાપરી સૌ મુમુક્ષુઓ ‘સમદીભવન’ જ્યાં શાંતાબેનનું પારણું ૮.૧૫ કલાકે રાખેલ ત્યાં ગયા. સમદીભવન લોકોથી ચિકાર ભરાઈ ગયેલ હોવાથી ઘણા બધા મુમુક્ષુઓ અંદર દાખલ થઈ શકેલ નહીં. સમદીભવન સામે જ શ્રી કુમારભાઈ મહેતા દ્વારા સમવસરણની સુંદર રચના, દેવલોકની રચના, સમવસરણમાં ભાગ લેવા આવતા દેવોની ખૂબ જ સુંદર રચના કરેલ તેનાં દર્શન કરેલ.

પ.પૂ.ભાઈશ્રી અને થોડા મુમુક્ષુ વધુ બે દિવસ પાલીતાણા રોકાયેલ.

॥ ઊં શાંતિઃ શાંતિઃ શાંતિઃ ॥

એકાંત મૌન આરાધના શિબિર અને આરાધના શિબિર

“જ્ઞાનીપુરુષની આજ્ઞા છે તે, ભવમાં જવાને આડા પ્રતિબંધ જેવી છે.”

પ.પુ. ભાઈશ્રીની નિશામાં દર મહિને એકાંત મૌન આરાધના શિબિર અને આરાધના શિબિર યોજવામાં આવે છે. આ શિબિરથી સાધકના જીવનમાં આમૂલ પરિવર્તન સર્જતું હોય છે અને સાથે સાથે સાધનામાં પણ ખૂબ જ પ્રગતિકારક પરિણામ જોવા મળે છે.

જુલાઈ-૨૦૧૨ની એકાંત મૌન આરાધના શિબિર : ૫૪

જુલાઈ માસમાં તા. ૨૫-૭-૨૦૧૨થી ૨૭-૭-૨૦૧૨ સુધી એકાંત મૌન આરાધના શિબિર નં. ૫૪ તથા આરાધના શિબિર યોજવામાં આવેલ. જેમાં ઉચ્ચ શ્રેષ્ઠીના ૧૮ સાધકો, ચિંતનના ૨ સાધકો, પૂર્ણ પ્રાપ્તિના ૩૪ સાધકો અને અર્ધપ્રાપ્તિના ૧૩ સાધકો એમ કુલ ૬૭ સાધકોએ ભાગ લીધો હતો. આરાધના શિબિરમાં ઉચ્ચ શ્રેષ્ઠીના ૫ સાધકો, પૂર્ણપ્રાપ્તિના ૧૭ અને અર્ધપ્રાપ્તિના ૧૫ સાધકો એમ કુલ ૩૭ સાધકો હતાં. જેમાંથી રાજમાર્ગ યોગારોહણમાં જોડાયેલ ૨૦ સાધકો હતા.

એકાંત મૌન આરાધના શિબિર અને આરાધના શિબિરમાં રોજ બે બે પ્રશિક્ષણ રાખવામાં આવેલ. આરાધના શિબિરમાં પ્રશિક્ષણ વિભિન્ન દ્વારા લાઈવ ટેલીકાસ્ટ દ્વારા આપવામાં આવેલ. આ બસે શિબિરોમાં પ.પુ.ભાઈશ્રીનો વિષય પુ. સૂરિપુંગવ શ્રી હરિભદ્રસૂરીશ્વરજી વિરચિત સ્વોપણ ટીકા સંયુક્ત ‘શ્રી યોગશતક’ અનુવાદક : ધીરજલાલ ડાદ્યાલાલ મહેતા હતો. આ વિષય ખૂબ જ અધરો હોવા છતાં પ.પુ.ભાઈશ્રીએ ખૂબ જ સરળતાપૂર્વક અને સુંદર શૈલીથી દરેક કક્ષાના સાધકોને સરળતાથી સમજણમાં આવી જાય તેવી રીતે ઊંડાણપૂર્વક સમજ આપેલ. સાધકો ઉપર ખૂબ જ ઊર્ડી અસર થયેલ. અધરો વિષય હોવા છતાં સરળતાથી સમજ શકેલ.

આ બસે શિબિરમાં લંડન, મુંબઈ, કલક્તા, પૂના, અમેરિકા, અમદાવાદ, વડોદરા, ભૂજ, રાજકોટ, કોટા, બોટાદ, સુરેન્દ્રનગર, સુદાન, વલસાડ, સાયલા, ઈન્દોર એમ જુદા જુદા ક્ષેત્રેથી આવેલા સાધકોએ ભાગ લીધેલ.

એકાંત મૌન આરાધના શિબિર : જુલાઈ-૨૦૧૨ના સાધકોની ફળશુનિ

- ★ આ શિબિરમાં ધ્યાનમાં ચિંતન વધુ ગાહું થતું હોય તેમ લાગે છે. સ્થિરતા પણ સારી રહે છે. અંતર્મુખ ઉપયોગ રાખવાથી આત્માનો લક્ષ રહે છે. જ્યારે ચિંતન કરતાં થોડી પળ માટે ચિંતન અટકી જાય ત્યારે ખૂબ શાંતિ, હળવાશ લાગે છે. જગૃતિ રાખવાથી સ્પષ્ટ ઘ્યાલ આવે છે. અહીં શિબિરમાં ચોક્કસ ફાયદો થાય છે.
— ઉચ્ચ શ્રેષ્ઠી
- ★ સવારમાં વિચારણા ચાલતી હતી. બેઠાં બેઠાં ખાખરો ચાવતી હતી, પેય પદાર્થ હતો નહિ, ધીમે ધીમે જાણનાર જ્ઞાનસ્વરૂપ ઉપર ઉપયોગ વખ્યો. અરસ-પરસનું ભાન રહ્યું નહિ. ખાવાનું અટકી ગયું. નીચે

દષ્ટિ હતી તે ગૌણ થઈ ગઈ. જ્ઞાનસ્વરૂપ આત્મા છું. તેમાં ઉપયોગ સ્થિર બન્યો. થોડીવાર સ્થિર થઈ જવાયું. પછી ખ્યાલ આવ્યો કે જ્ઞાનસ્વરૂપ આત્મામાં સ્થિરતા થઈ. અલ્ફકાતીન હતું. પછી આનંદ રહેતો હતો. જે ચાલુ છે. તો પણ હજુ ઘણો જ પુરુષાર્થ માગી લે છે. — ઉચ્ચ શ્રેષ્ઠી

- ★ ધ્યાનમાં ચિંતન એકાગ્રતા સાથે ગાહું થતું જાય છે તેમ તેમ દેહ અને આત્મા સાવ જુદા છે તેવો અનુભવ થયો ત્યારે ખૂબ જ આનંદ થયો. તે આનંદ હજુ અનુભવાય છે. તેથી આત્માનો દઢ નિશ્ચય થતો જાય છે તેથી સાધના કરવામાં આનંદ આવે છે. ધ્યાન સિવાયના સમયમાં અંતર્મુખ ઉપયોગ સાથે સુવિચારણા ચાલુ હોય છે.
- ★ શિબિરથી ઘણા ફાયદા થાય છે. પ્રમાદ છોડી પોતાના કર્તવ્યનું ભાન થાય છે અને હવે મંડી પડવું છે એવો નિર્ણય પણ થાય છે. મોહના આવરણથી પરમાં સુખની મિથ્યા માન્યતાથી પ્રમાદ અને આળસના કારણે હજુ આ પામર જાગ્યો નથી એ કમનસીબની વાત છે. — પૂર્ણ પ્રાપ્તિ
- ★ આ શિબિરના ધ્યાનમાં થોડી થોડી સ્થિરતા આવી છે. આત્માનું માહાત્મ્ય છેલ્લી ત્રણ-ચાર શિબિરથી અધિક સમજાયું છે અને આ શિબિરમાં ‘આજા એ જ અમૃત’નો બોધ પ્રાપ્ત થયેલ છે. તેની મહત્ત્વાનું ખૂબ જ સમજાય છે. ધ્યાનમાં પ્રગતિ થવામાં મારા દોષ મુખ્ય શરીર અને ધનમાં આસક્તિ તે છે. — પૂર્ણ પ્રાપ્તિ
- ★ આ શિબિરથી મને ધ્યાનના પરિણામમાં ખૂબ જ ફાયદો થયો છે. શરૂઆતમાં મને વિકલ્પો ખૂબ જ આવતા હતા. મને એમ જ થતું હતું કે આ વિકલ્પોથી હું ક્યારેય ધૂટીશ જ નહિ. પરંતુ આ શિબિરથી મન એટલું બધું શાંત થઈ ગયું છે કે વિકલ્પો અલ્ય થતાં જાય છે. — પૂર્ણ પ્રાપ્તિ
- ★ શિબિર દરમ્યાન સધન ધ્યાન પુરુષાર્થ-સમૂહ ધ્યાનના સાન્નિક વાતાવરણથી ધ્યાનની સ્થિરતામાં ઉત્તરોત્તર સુધારો થતો જાય છે. ધ્યાનમાં સ્થિરતા વધારવાનાં વધુ ને વધુ રહેસ્યો શિબિર દરમ્યાન ખૂલતાં જાય છે. અજ્ઞાનનાં આવરણો દૂર થતાં અનુભવાય છે. એક અજ્ઞબ સ્થિરતા-શાંતિ-ઉલ્લાસ જીવનમાં સ્થાયી થતાં જાય છે. દરેક શિબિર મનમાં આધ્યાત્મિક સંસ્કારોની અજ્ઞબ છાપ છોડતી જાય છે. શિબિર ખરેખર ! આધ્યાત્મિક વિકાસને જરૂરી બનાવવામાં કામદેનું સમાન છે. ગૃહસ્થ જીવનમાં પણ સ્વયંમાં પરિવર્તન અનુભવી શકાય છે. — પૂર્ણ પ્રાપ્તિ
- ★ દરેક શિબિરથી મને લાભ થાય છે. મારા દોષ જે મને જણાતા નહોતા તે હવે જણાય છે. આ ભવમાં સમકિતની પ્રાપ્તિ કરવી જ છે તો દોષોને કાઢીને ગુણોને ખીલવવા પડશે. સમય ઓછો છે માર્ગ ઘણો કાપવાનો છે. જરૂર પુરુષાર્થ કરીશ.
- ★ આ વખતે ધ્યાન શરૂઆતથી જ ખૂબ સરસ થયાં, એકાગ્રતા, સ્થિરતા તથા દણાભાવ ખૂબ જ સારા રહ્યા. ઉત્તરોત્તર ધ્યાન એક્સેલન્ટ થતાં ગયાં. સ્થિરતા અને એકાગ્રતા ખૂબ જ સારી રહેતી થઈ.

પ્રવૃત્તિ ક્ષેત્રમાં પણ પુરુષાર્થ ચાલુ હોઈ આ પ્રગતિ જગ્યાય છે. તેમાં પાછું અહીંનું પવિત્ર વાતાવરણ અને પરમ સત્સંગના યોગના કારણે દરેક ધ્યાન બાદ ખૂબ જ આનંદ આનંદ થયો. થાકનું તો નામોનિશાન ક્યાંય લાગ્યું નહિ.

— પૂર્ણ પ્રામિ

- ★ એકાંત મૌન શિબિર ભરવાથી ધ્યાનમાં ઘણો લાભ થાય છે. ધ્યાનમાં બેસતાં પહેલાં બાર ભાવનામાંથી એક એક ભાવનાનું ચિંતન કરવાથી ધ્યાનમાં મનની એકાગ્રતા અને સ્થિરતામાં વધારો થતો જાય છે. વિચારોમાં રાગ-દ્વેષ થતા નથી. દષ્ટાભાવમાં રહેવાય છે. સંકલ્પ-વિકલ્પની મંદતા જગ્યાય છે. વૈરાગ્ય અને ઉપશમ ભાવમાં વધારો થતો જાય છે. કષાયો ઓછા થાય છે.
- ★ — પૂર્ણ પ્રામિ
- ★ જેટલી જેટલી શિબિર ભરાય છે તેટલી તેટલી મારી પ્રગતિ થતી જાય છે. ધ્યાનમાં સ્થિરતા આવતી હોવાથી આનંદ અને હળવાશ લાગે છે. સ્વક્ષેત્રમાં જઈને પણ બધા જ કમ નિયમિત થાય છે. ક્યારેક અણગમતો પ્રસંગ બને તો પણ શાંતિ-સમતા બની રહે છે જે શિબિરની ફળશુદ્ધિ છે.— અર્ધ પ્રામિ
- ★ લાઈફમાં પહેલીવાર પાંચ દિવસ મૌન રહ્યો. આનાથી ઘણી જ એનજર્ઝનો બચાવ થઈ રહ્યો છે જે ધ્યાનમાં મદદરૂપ છે. બોલીએ નહીં એટલે કર્મો ઓછાં બંધાય. સોમવારથી સંસારમાં પ્રવેશ કરીશું. મારી બનતી કોશિશ હશે કે અલ્ય બોલવું, અલ્ય આહાર લેવો અને ધ્યાનમાં પ્રગતિ કરવી. વર્ષ દરમ્યાન ગ્રાન્ટ શિબિર ભરવાની દૃઢ્યા કરું દું.
- ★ — અર્ધ પ્રામિ
- ★ શિબિરમાં સ્વઅવલોકન અને સુવિચારણા કરવા કર્યું હોય છે તેથી મને ખૂબ જ ફાયદો થાય છે. સ્વઅવલોકનથી મારામાં રહેલા દોષો હું સમજી શકું દું, તેથી તેને દૂર કરવાનો પ્રયત્ન અહીં પૂ.બ્ર.ભાઈઓ-બહેનોના માર્ગદર્શન અને નિઃસ્વાર્થ સમજવટથી કરી શકું દું.
- ★ — અર્ધ પ્રામિ
- ★ સુવિચારણાથી વિચાર શક્તિ ખીલે છે. નાની નાની વાતો પણ વિચાર કરવાથી હવે સમજાય છે. અત્યાર સુધીનો સમય કેવો બગાડ્યો તે શિબિરમાં આવવાથી-ભરવાથી વિશેષ સમજાય છે અને તેનો પશ્ચાત્તાપ હદયપૂર્વક થાય છે.
- ★ — અર્ધ પ્રામિ

ઓગસ્ટ-૨૦૧૨ની એકાંત મૌન આરાધના શિબિર : ૫૫

ઓગસ્ટ માસમાં તા. ૨૫-૮-૨૦૧૨થી ૨૮-૮-૨૦૧૨ સુધી એકાંત મૌન આરાધના શિબિર-૫૫ તથા આરાધના શિબિર યોજવામાં આવેલ. એકાંત મૌન આરાધના શિબિરમાં કુલ ૫૩ સાધકોએ ભાગ લીધેલ. જેમાં ઉચ્ચ શ્રેણીના ૧૨, ચિંતનના ૨, પૂર્ણ પ્રામિના ૨૪ અને અર્ધ પ્રામિના ૧૫ સાધકો હતા.

આ માસમાં આરાધના શિબિરમાં ૨૪ સાધકો હતા. જેમાં ઉચ્ચ શ્રેણીના ૭ સાધકો, પૂર્ણ પ્રામિના ૨ સાધકો અને અર્ધ પ્રામિના ૧૫ સાધકો હતા. જેમાંથી રાજમાર્ગમાં જોડાયેલા સાધકો ૧૦ હતા.

એકાંત મૌન આરાધના શિબિરમાંના પ્રશિક્ષણમાં અને આરાધના શિબિરમાં (વિદ્યો દ્વારા લાઈવ બતાવવામાં આવેલ) પ.પૂ.શ્રી ભાઈશ્રીનો વિષય મહોપાધ્યાય શ્રીમદ્ યશોવિજયજી વિરચિત અધ્યાત્મસાર

પુસ્તકમાંથી ‘સમતા અધિકાર’ (મમત્વ ત્યાગ અધિકારના સમન્વય સાથે) લેવામાં આવેલ. પ.પૂ.ભાઈશ્રી આ વિષય ખૂબ જ સુંદર રીતે, સૂક્ષ્મતાપૂર્વક તથા કથાઓ સાથે સાધક સહેલાઈથી સૂક્ષ્મતાપૂર્વક સમજ શકે તથા સાધનામાં આગળ વધતાં પોતાની પાત્રતા વધારી શકે તેવી રીતે સમજાવેલ.

આરાધના શિબિરમાં બીજા પ્રશિક્ષણમાં શ્રી રસિકભાઈનો વિષય શ્રીમદ્ રાજચંદ્ પ્રણીત મોક્ષમાર્ગ પ્રકાશ તથા શ્રીમદ્ રાજચંદ્ના પરમસખા શ્રી સૌભાગ્ય અને સાયલા’ પુસ્તકમાંથી વ્યાખ્યાન સાર ૧થી ૮૧થી આગળ લીધેલ હતો.

ઉપરોક્ત શિબિરમાં લંડન, સુદાન, મુંબઈ, અમદાવાદ, રાજકોટ, હુબ્લી, ઈન્દોર, ભૂજ, સુરેન્દ્રનગર, જોરાવરનગર, બોટાદ અને સાયલા એમ જુદા જુદા ક્ષેત્રોથી આવેલા સાધકોએ ભાગ લીધો.

એકાંત મૌન આરાધના શિબિર : ઓગસ્ટ-૨૦૧૨ના સાધકોની ફણશ્વૃતિ

- ★ પ.પૂ.ભાઈશ્રીએ સમતા-મમત્વ ત્યાગ અને સમતા :- એ એવી રીતે પ્રયોગાત્મક બનાવ્યું કે માન્યું કે ઘણો ધર્મ થાય છે પણ જ્યારે ઘટના ઘટે છે ત્યારે તો શૂન્યતા સર્જય છે તેથી જીવનમાં સમતાને કેવી રીતે જીતવી ? તેનું અપૂર્વ-સમ્યક્દદિષ્ટ આ શિબિરમાં પ્રાપ્ત થઈ છે. તે પ્રમાણે હું મારા જીવનને સદ્ગુરુ કૃપાના સામર્થ્ય સાથે જીવવા પ્રયત્નશીલ બનીશ. પ.પૂ. ભાઈશ્રીની કરુણા ચોક્કસ મને બળ આપશે જ.
- ઉચ્ચ શ્રેષ્ઠી
- ★ ધ્યાનમાં જીગૃતિ સાથે ગાઢું ચિંતન થતું હતું ત્યારે થોડી વાર ચિંતન બંધ થઈ ગયું અને આ જ આત્મા છે તેવો અનુભવ થયો ત્યારે ખૂબ જ આનંદ થયો હતો. તેથી આત્માનો દદ નિશ્ચય બળવાન થતો જાય છે અને જ્ઞાયક આત્મા તરફ વધારે લક્ષ રહે છે. તેથી સાધના કરવામાં આનંદ આવે છે. — ઉચ્ચ શ્રેષ્ઠી
- ★ ધ્યાનમાં ચિંતન છૂટી જાય છે. એકાગ્રતા રહે છે. સ્થિરતાનો ગાળો વધ્યો છે. દેહભાવ છૂટી જાય છે. નેદણાન કરું છું. જોવા જ્ઞાણવાવાળો રહેવાય છે. — ઉચ્ચ શ્રેષ્ઠી
- ★ ધ્યાનના પુરુષાર્થમાં આ વખતે આખો મહિનો અધ્યાત્મમય રહેવાથી સારી એવી સ્થિરતા રહી, સૂક્ષ્મ, સૂક્ષ્મ થવાતું હતું. અંદરની સ્થિરતામાં એકાગ્રતાનો ગાળો પણ લંબાતો ગયો. બહાર આવવું પાલવતું નહોતું. છેલ્લા ધ્યાનમાં આનંદ આનંદ વર્તાતો હતો. — ચિંતન
- ★ શિબિર દરમ્યાન ધ્યાનની સઘન સાધનાનો અવકાશ પ્રાપ્ત થતો હોવાથી એકાગ્રતામાં સુધારો થતો જાય છે. સ્થિરતામાં પણ વધારો થતો અનુભવાય છે. સાધન ઉપર રહેવાનો અભ્યાસ સંસ્કારિત થતો જાય છે. વારેવારે અંતર્મુખ થવાનો અભ્યાસ વધવાથી સ્વસ્વરૂપની જીગૃતિમાં પણ વધારો થતો જાય છે. મનને સાન્નિક ચિંતન અને વાતાવરણનો ખોરાક વારંવાર મળ્યા કરવાથી મન પણ સાન્નિક વિચારધારા તરફ ફળતું જાય છે. સ્થળ રીતે મનમાં શુભ ચિંતનનું રટણ ચાલ્યા કરે છે. — પૂર્ણ પ્રાપ્તિ
- ★ શિબિર દરમ્યાન સઘન પુરુષાર્થ અને માર્ગદર્શનથી આધ્યાત્મિક સમજણના નવા નવા ફણગાઓ

ફૂટતા જ જાય છે. એક નવી જ સાચી સમજણ રૂપી રંગ-રૂપ સાથે અગ્રેસર થવાય છે. સ્વયંની ભામક માન્યતાઓમાંથી બહાર નીકળી યથાર્થ સમજણથી આધ્યાત્મિક વિકાસને વેગ મળે છે. — પૂર્ણ પ્રામિ

- ★ દોષોથી કે કર્મોથી નાસીપાસ કે લઘુતાભાવ નહિ લાવતાં સાધના જે અમારા જ હાથમાં છે તેમાં જ લાગી રહેવું તેવા ભાવ સતત થયા. રાગ-દ્રેષ ઘટાડી સમતા ભાવમાં જ રહેવું તેવો નિર્જય પણ કર્યો. — પૂર્ણ પ્રામિ
- ★ ભમતાનો ત્યાગ કરો તો સમતા આવે એમ ઘણી વેળા સાંભળેલ પણ આ વખતે સમતા કેમ આવે એ જડબેસલાક મનમાં બેસી ગયું. વર્ષોથી સાંભળીએ છીએ કે રાગ-દ્રેષ કાઢો. રાગ-દ્રેષ કાઢો પણ એ ખાલી સાંભળવામાં હતું. અમલમાં બહુ ન હતું. આ વખતની શિબિરમાં નક્કી કર્યું છે કે રાગ અને દ્રેષ બને કમે ઓછા કરવા જેથી સમતાની સાધનામાં આગળ વધાય.
- ★ I noticed that as the days went by it got easier not to get involved in thoughts because big thoughts about work or home (projects, conflicts) came up less often, and if they did I was less involved in them or in trying to ‘solve’ them in my mind through analysis and ideas. I just acknowledged them and told them “This is not the right time, I am here to learn how to be still and contemplate on dharma” and I think that helped as they (the thoughts) started to leave me alone. — અર્ધ પ્રામિ
- ★ I was just like the 25 teenagers in your story. A menage to society and with a lack of discriminate intelligence. However in our first meeting just like the teenagers, I first hand experienced your ‘Aura’ of sambhav that has changed my life and my lives to come forevers. — અર્ધ પ્રામિ
- ★ શિબિરમાં એકાંત શાંત વાતાવરણ હોવાથી તથા એકાંતમાં સાધના કરવાની હોવાથી સાધના સારી થાય છે. મન એકાંત વાતાવરણમાં વધારે શાંતિનો અનુભવ કરે છે. બે ધ્યાનમાં તો જાણે શરીર નથી એવો અનુભવ થયો હતો.
- ★ શિબિર પહેલાં મેં ભાઈશ્રીને થોડા સવાલો કર્યા હતા અને ત્યારે તેમણે મને કહ્યું હતું કે શિબિરમાં બધા સવાલના જવાબ મળી જશે અને તેમ જ થયું. દરેક જીવમાં સિદ્ધ પરમાત્માનો આત્મા જોવો અને સમભાવમાં રહેવું એટલે કખાયો નહીં થાય.

‘આપણો ભાર્ણ એવો છે કે કર્મના ઉદ્ઘયમાં ગમે તો આવે, ગમે તોટલી ઉપાધિ હોય, તો પણ એને ઉપાધિ ન લાગે, એનો ભાર ન લાગો. જે એ કામ ભાર રહિત કરે તો એને એ કામ ખૂબ સરળ લાગે અને એ આનંદ અને ઉત્સાહમાં રહે.’

••••

— પૂ. ભાઈશ્રી

હવે તો આપણો એટલા તૈયાર થઈ જઈશું કે વધુમાં વધુ મુશ્કેલી આવશે તો પણ આપણો કહી શકીશું, ‘કંઈ વાંધો નહિ, હું એનો સામનો કરીશ.’

— પૂ. ભાઈશ્રી

શ્રી ગુરુપૂર્ણિમા મહોત્સવ

સમગ્ર વર્ષ દરમ્યાન મુમુક્ષુગણ જેની આતુરતા-પૂર્વક રાહ જોતા હોય છે એ ગુરુપૂર્ણિમા મહોત્સવ તા. ૨-૩-૪ જુલાઈ, ૨૦૧૨ દરમ્યાન ત્રિદિવસીય મહોત્સવના રૂપમાં પ.પૂ. ભાઈશ્રીની શુભ નિશામાં ઉજવવામાં આવેલ.

આ મહોત્સવ નિમિત્તે તા. ૧-૭-૨૦૧૨ના રોજ પંચકલ્યાણક પૂજા ભજાવવામાં આવેલ. તા. ૨-૭-૨૦૧૨ના રોજ સવારે તેમજ બપોરના ભાગમાં પ.પૂ. ભાઈશ્રીએ ‘શ્રીમદ્ ભગવદ્ગીતા’ પુસ્તકના આધારે કર્મયોગ-જ્ઞાનયોગ-ભક્તિયોગનો સમન્વય આશ્રમમાં ચાલતી ‘સાધના’ સાથે સાધીને સુંદર, ભાવવાહી શૈલીમાં સ્વાધ્યાય કરાવેલ હતો. ચૌદસ નિમિત્તે બૃહદ્ આલોચના થયેલ. રાત્રે નાનાં તેમજ યુવામુમુક્ષુઓએ નયનરમ્ય સાંસ્કૃતિક કાર્યક્રમ કલ્યાણ હોલમાં પ્રસ્તુત કરેલ હતો.

તા. ૦૩-૦૭-૨૦૧૨, મંગળવારના રોજ આજાભક્તિ દરમ્યાન તમામ મુમુક્ષુ ભાઈ-બહેનો સદ્ગુરુદેવ પ.પૂ. ભાઈશ્રીનું સ્વાગત-અભિવાદન કરવા કુટિર તરફ ગયેલ. આનંદ-ઉલ્લાસપૂર્વક ધૂન બોલાવતાં. પ.પૂ. ભાઈશ્રીને વધાવતાં કલ્યાણ હોલ આવેલ. આ દશ્ય મનોહર જણાતું હતું. કલ્યાણ હોલમાં પધાર્યા બાદ પ.પૂ. ભાઈશ્રીએ આશીર્વયન આપતાં જણાવેલ કે, આજે આપણાં તમામ ગુરુવર્યોને આદરપૂર્વક અંજલિ અર્પણ કરીએ. જનક મહારાજા તેમજ શુક્લદેવજીની વાર્તા કરી, દેહાત્મબુદ્ધિ-અભિમાન બિનઉપયોગી વસ્તુ છે એવો નિશ્ચય થતાં શુક્લદેવજીએ ગુરુદશ્ક્રિણારૂપે જનક મહારાજાના ચરણોમાં તેને અર્પણ કરેલ. આજના પવિત્ર દિવસે આ નિર્ણય દરેક સાધક કરે એ જરૂરી છે.

નૂતન સ્વાધ્યાયખંડ માટે આવેલ કોતરણીવાળી શિલાઓનું પૂજન પ.પૂ. ભાઈશ્રીના વરદ્દ હસ્તે સંપત્ત થયા બાદ કલ્યાણ હોલમાં સ્વાધ્યાય-સભા-ભક્તિનો કાર્યક્રમ યોજાયેલ જેમાં શ્રી મિનળબહેને પ્રથમ સ્વરચિત પદનું ગાન કરેલ. આશીર્વદ સેન્ટરનાં વિકલાંગ બાળકોએ ‘તું ઘાર કા સાગર હૈ’ ગીત આધારિત નૃત્ય કરેલ. સંદેશાવાંચન શ્રી મિનળબેને કર્યા બાદ શ્રી સુધાબેન તેમજ શ્રી રસિકભાઈએ પ્રસંગોચિત પ્રવચનો આપેલ. પ.પૂ. ભાઈશ્રીએ સ્વાધ્યાયમાં સોમવાર, તા. ૨-૭-૨૦૧૨ના ‘શ્રીમદ્ ભગવદ્ગીતા’ના પ્રથમ બે અધ્યાય લીધેલ. તે પછીના ૩-૪-૫-૬ અધ્યાય સમજાવી અધ્યાય-હના શ્લોક ૪૬-૪૭ વિસ્તૃત રીતે સમજાવેલ હતા. ભક્તિયોગ શ્રેષ્ઠ છે તેમ પરમકૃપાળુદેવે પત્રાંક-૨૨૧માં લખેલ છે. ઉપરાંત પત્રાંક-૨૨૩માં ‘જેને પરમાત્માનો સાક્ષાત્કાર થયો છે, એવા દેહધારી પરમાત્મા તે પરાભક્તિનું પરમ કારણ હૈ’; ‘જ્ઞાની તો પરમાત્મા જ હૈ.’ એવો શાખલક્ષ છે, એ ઉદાહરણો સહ સમજાવેલ.

બપોરના સ્વાધ્યાય દરમ્યાન શ્રી મિનળબેને વચનામૃતજ્ઞના પત્રાંક-૩૩૧ને સુંદર રીતે સમજાવેલ તો ત્યાર બાદ પ.પૂ. ભાઈશ્રીએ પત્રાંક-૬૫૮નો સ્વાધ્યાય કરાવતાં જણાવેલ કે હુઃખનું મૂળ કારણ શરીરનો સંયોગ છે. મોહ (હું અને મારું) દૂર કરવા ઉપદેશ આપેલ.

રાત્રે સાંસ્કૃતિક કાર્યક્રમમાં સમાજને જાગૃત કરવા લખવામાં આવેલ નાટક ‘કટોકટી જિંદગીની’ સગર્ભ સ્ત્રીઓ માટે કેવી સાવચેતી રાખવી જોઈએ એ ભાવિકાબહેન અને ગ્રીઝાબહેનની રાહબરી ડેઠળ ભજવવામાં આવેલ. હવે આ નાટક આજુબાજુના

ગામોના ચોકમાં ભજવાશે. આ ઉપરાંત એકપાત્રીય અભિનય-ગીત-નૃત્ય રજૂ થયેલ.

બુધવાર, તા. ૪-૭-૧૨ના સવારના પ્રથમ સ્વાધ્યાય શ્રી મિનળબેને તેમજ પછી પ.પૂ. ભાઈશ્રીએ કરાવેલ. પ.પૂ. ભાઈશ્રીએ વચનામૃતજ્ઞમાંથી ઉપદેશ છાયા-૪ લીધેલ. બપોરના પણ પ્રથમ સ્વાધ્યાય શ્રી મિનળબહેને તેમજ ત્યારબાદ પ.પૂ. ભાઈશ્રીએ સવારના લીધેલ ઉપદેશ છાયા-૪ આગળ સમજાવેલ. યથાતથ્ય કટ્યાશ સમજવા તેમજ વૈરાગ્ય અને ઉપશમ વધારવા જગ્ણાવેલ હતું.

આ ત્રિદિવસીય મહોત્સવ દરમ્યાન પ.પૂ. ભાઈશ્રી ઉપરાંત તમામ બ્રહ્મનિષ્ઠશ્રીઓ, ટ્રસ્તીશ્રીઓ, દેશ-વિદેશનાં મુમુક્ષુ ભાઈ-બહેનો મળી કુલ ૪૦૦ જેટલી સંખ્યાની ઉપસ્થિતિ હતી. અલગ અલગ મુમુક્ષુઓ દ્વારા સંઘપૂજન પણ કરવામાં આવેલ હતું.

સમગ્ર કાર્યક્રમનું કુશળતાપૂર્વક સંચાલન શ્રી વિકમભાઈએ કરેલ હતું તેમજ ભક્તિમાં પણ શ્રી વિકમભાઈ ઉપરાંત શ્રી મિનળબહેન, શ્રી કીર્તિભાઈ, શ્રી દુલારીબહેન, શ્રી હીરેન બોરડીયા, શ્રી નિમિત્તભાઈ, શ્રી રૂપાબહેન વગેરેએ ઉત્સાહપૂર્વક ભાગ લીધેલ.

—•—

શ્રી આત્મસિદ્ધિ શાસ્ત્ર આધારિત ભવ્ય નૃત્ય-નાટિકાનું પ્રસ્તુતીકરણ

શ્રી મહાવિદેહ ક્ષેત્રમ્ભ., નીલવાવ ગાંવ, દિલ્હીના યુવામુમુક્ષુ સાધકો દ્વારા રવિવાર, તા. ૮-૭-૨૦૧૨ના રોજ શ્રીમદ્ રાજચંદ્ર સ્વાધ્યાય હોલ ખાતે, વિશાળ જનસમૂહ સમક્ષ શ્રી આત્મસિદ્ધિશાસ્ત્ર આધારિત ભવ્ય નૃત્ય નાટિકાનું પ્રસ્તુતીકરણ કરવામાં

આવેલ. કદાચ આ જાતનો પ્રયોગ પ્રથમવાર જ રજૂ થયેલ હશે કે જેમાં પરમ કૃપાળુ દેવ શ્રીમદ્જી આત્મસિદ્ધિ શાસ્ત્ર લખી રહેલ હોય - પૂ. અંબાલાલભાઈ હાથમાં ફાનસ રાખી ઊભા હોય - પૂ. લઘુરાજસ્વામી સાણંગ દંડવત્ત્ર પ્રણામ કરતા હોય - પૂ. સૌભાગ્યભાઈ, પૂ. દેવકરણજી સ્વામી, પૂ. કુંગરભાઈ, પૂ. મનસુખભાઈ વગેરે પાત્રો જીવંત દર્શિત થઈ રહેલ હોય તેમ જ શિષ્ય-સમુદ્દ્રાયે પૂછેલાં ૧૨ પ્રશ્નોના ઉત્તર પરમકૃપાળુ દેવ ધીરતા-ગંભીરતા સહ આપી રહેલ હોય અને તે ભાવવાહી નૃત્ય દ્વારા પ્રસ્તુત થઈ રહેલ હોય.

પરમ કૃપાળુ દેવ જ્યારે સમાધિસ્થ થઈ રહેલ હતા ત્યારે તેઓશ્રીના હૃદયમાંથી પ્રગટ્ઠો દિવ્ય પ્રકાશપુંજ નિહાળી ભાવુકતાથી શિષ્ય પરિવાર ‘અહો ! અહો ! શ્રી સદગુરુ, કરુણાસિન્ધુ અપાર’ ગાતા હોય છે અને એ રીતે આ અનોખો પ્રયોગ સમાપ્ત થાય છે.

ગુરુપૂર્ણિમા નિમિત્તે આવો સુંદર નાટ્યપ્રયોગ રજૂ કરનાર ધ્યાનદીપ પરિવાર ટ્રસ્ટને હાર્દિક અભિનંદન. —•—

મુંબઈમાં યુવામુમુક્ષુઓનો સ્વાધ્યાય

તા. ૩૧-૭-૧૨, મંગળવારના રોજ શશીભાઈ ભાલાણીને ઘેર ઘાટકોપર ખાતે રાત્રે ૮.૩૦થી ૧૦.૦૦ સુધી સ્વાધ્યાય ભક્તિનો પ્રોગ્રામ રાખવામાં આવેલ, જેનો લાલ અંદાજે ૬૦ યુવામુમુક્ષુઓએ લીધેલ. પૂ. ભાઈશ્રીએ ‘મોંઘેરી મૂડી’ વિષય પર સ્વાધ્યાય કરાવ્યો હતો. શ્રી વિકમભાઈ, હીરેનભાઈ તથા રૂપાબહેન જેને સુંદર ભક્તિ કરાવેલ હતી.

તા. ૮-૮-૧૨, રવિવારે શ્રી વિનુભાઈને ઘેર

મરીનગ્રાઈવ ખાતે સવારે ૧૦.૩૦થી ૧૨.૩૦ સુધી સ્વાધ્યાય ભક્તિનો પ્રોગ્રામ રાખવામાં આવેલ. જેનો લાભ અંદાજે ૭૦ મુમુક્ષુઓએ લીધેલ. પૂ. ભાઈશ્રીએ ‘અમર ફળ’ સિકંદર અને દરવેશની કથા સ્વાધ્યાયમાં લીધી હતી. શ્રી વિકમભાઈ તથા હીરેનભાઈએ સુંદર ભક્તિ કરાવેલ.

મનના આટાપાટા

પરમહંસ યોગાનંદે લખ્યું છે : ‘પોતાના ખોટા વ્યવહારોને સાચો ઠરાવવો અને સામાના સાચા વ્યવહારને ગમે તેમ કરીને ખોટો ઠરાવવો એ માણસનું મનગમતું કામ થઈ પડ્યું છે.

આ માટે એણો તર્કનો વિકાસ કર્યો છે. જે દિવસે આ તર્કનું રૂપ બદલાઈ જાય એ દિવસે જીવન બદલાઈ જાય છે. જગત બદલાઈ જાય છે. જીવનનો નવો આનંદ મળી જાય છે. એક વખત મેં માત્ર ચોવીસ કલાક માટે આનો પ્રયોગ કરેલો ને હું ચક્કિત થઈ ગયેલો. એ વખતે મેં સંકલ્પ કરેલો કે મારા તમામ વ્યવહારોનું જલદ પૃથક્કરણ કરવું. માનશો ? મેં જોયું કે મારો ગુસ્સો અન્યાયી હતો, મારી ક્ષમા અશક્તિમાંથી ઉભી થયેલી હતી, મારા બરાડા આત્મવિશ્વાસના અભાવમાંથી ઉગતા હતા. મારી મૈત્રી સ્વાર્થમાંથી પ્રગટી હતી અને દુશ્મનાવટ મારી જ કોઈ અંગત હતાશાનું પ્રાગટ્ય હતી. ભારે આંચકો લાગે એવી બાબત હતી.

કોમ્પ્યુટરના માધ્યમથી SKYPE પર લંડન, અમેરિકા, દુબઈ તથા અમદાવાદના મુમુક્ષુઓએ સ્વાધ્યાયનો લાભ લીધો હતો.

તા. ૩૦-૯-૧૨ ને રવિવારના રોજ શશીભાઈ ભાલાણીને વેર ઘાટકોપર ખાતે સવારે ૧૦.૦૦થી ૧૨.૦૦ સ્વાધ્યાય ભક્તિનો પ્રોગ્રામ રાખવામાં

આવેલ જેનો લાભ અંદાજે ૭૦ યુવામુમુક્ષુઓએ લીધેલ. પૂ. ભાઈશ્રીએ ‘અમર ફળ’ સિકંદર અને દરવેશની કથા સ્વાધ્યાયમાં લીધી હતી. શ્રી વિકમભાઈ તથા હીરેનભાઈએ સુંદર ભક્તિ કરાવેલ.

અમરફળ

સમગ્ર વિશ્વ પર જીત મેળવ્યા પદ્ધી બાદશાહ સિકંદરને શરીરથી અમર બનવાના કોડ જાગ્યા. દરવેશજીની કૃપાથી અને માર્ગદર્શનથી તે અબેહથાત તળાવનું પાણી પી અને અમર બનવા તે તળાવ પાસે ગયો પણ ત્યાંના અમર જીવોનાં દુઃખ જોઈ અને પાણી પીધા વગર જ પાણો ફર્યો. આ પદ્ધી તેણે દરવેશજી પાસે અમર યુવાની માગી. ફરી દરવેશજીએ તેને યૌવન વનમાં જઈ અને અમરફળ ખાવા સલાહ આપી. યૌવન વનમાં ગયા પદ્ધી યુવાનોના લડાઈ જગડા જોઈ અને અમરફળ ખાધા વગર જ પાણો ફરી ગયો. તેને ખાતરી થઈ ગઈ કે પોતે જે જીવન જીવી રહ્યો છે તે કેટલું મધુર છે. જન્મ-જરા અને મૃત્યુ આ એક અવસ્થા કેટલી સુંદર છે. દરવેશજીએ આશીર્વાદ આપતાં બાદશાહને કહ્યું કે, માણસ કર્તવ્યથી અમર થાય, ઉત્સાહથી જુવાન રહે, પ્રાર્થનાથી પ્રહુલ રહે અને પરોપકારથી ચિરંજીવ બને એનાથી સુંદર કર્દી નથી.

ખરી રીતે તો મહાપુરુષો કહે છે કે આપણો આત્મા જ અજર-અમર-અવિનાશી અને સંપૂર્ણ સુખથી ભરેલ છે. આ આત્માને આંતરિક યુદ્ધ કરી બધા જ બંધનથી છોડાવવો જોઈએ. શ્રી વિકમભાઈ આ બધા સ્વાધ્યાય નોંધી અને તેનું અંગ્રેજીમાં ટ્રાન્સલેશન કરી રહ્યા છે. કોઈક કોઈક સ્વાધ્યાય તો તેમણે ઇન્ટરનેટ પર પણ મૂકેલ છે. આથી ગુજરાતી ન જાણતા યુવાનોને પણ ફાયદો થાય. ॥ ॥ ॥

‘મન’ – તેનું રહસ્ય અને નિયંત્રણ માંથી

– બ્રહ્મનિષ્ઠ શ્રી રસિકભાઈ

● વૈરાગ્ય–સંગનો હરનાર છે : વૈરાગ્ય એ સંગ ત્યાગનું બળ આપનાર છે. આ.સિ.શાખમાં કહ્યું છે કે – ‘ત્યાગ વિરાગ ન ચિત્તમાં, થાય ન તેને જ્ઞાન’ – જેના ચિત્તમાં વૈરાગ્ય ન વણાયો હોય તેને ‘આત્મજ્ઞાન’ થતું નથી, તેમ માત્ર વૈરાગ્ય પ્રાપ્ત કરીને અટકી જનારને પણ એ જ્ઞાન પ્રાપ્ત થતું નથી.

‘વૈરાગ્ય’ – બાધ્ય અને આભ્યંતર કષાયોના સંગનો ત્યાગ કરવાનું બળ આપે છે. બાધ્ય અને આભ્યંતર એમ બે પ્રકારના સંગ છે. સંગ એટલે માત્ર દુર્જનનો સંગ એવું નહિ પણ વસ્તુ, વ્યક્તિ અને સંયોગ સાથેનો સંબંધ. સંબંધ થયા પછી એમાં મીઠાશ આવે છે, પછી તેમાંથી આસક્તિ ઊભી થાય છે, તે સાધનામાં બાધક બને છે. માટે તો કહ્યું છે કે વૈરાગ્ય પ્રગટાવવો એ શૂરવીરનું કામ છે; કારણકે જેમાં આસક્તિ થઈ જાય છે તેનો સંગ છોડવો મુશ્કેલ થઈ પડે છે. વૈરાગ્ય વડે અસંગને પ્રગટાવી તેના વડે આસક્તિની વેલડીઓને છેદી નાખવાની છે. આભ્યંતર સંગ એટલે વિકારો, વાસનાઓ, વિભાવો અને વૃત્તિઓ. આ વિકારરૂપ ચોર અંદર ઘૂસી ન જાય તે માટે વૈરાગ્યરૂપ વાડ કરવાની છે.

આ માટે આત્મજ્ઞાની તત્ત્વવિદ્ય સત્ત્વપુરુષનો આશ્રય લેવાનો છે. જેમની નિષા બ્રહ્મમાં છે તેવા બ્રહ્મનિષ્ઠ અને સત્ત્વશાસ્ત્રોના રહસ્યના જાણકાર શ્રોત્રીય સદ્ગુરુનો આશ્રય લેવાનો છે. સંસારના સંબંધો રાગમૂલક છે, જ્યારે સદ્ગુરુ સાથેનો નાતો રાગધ્વંસક

છે. સદ્ગુરુ મળ્યા પછી ઓળખવા કઠિન છે, ઓળખાણ થયા પછી તેમને માટે બહુમાન થવું કઠિન, બહુમાન થયા પછી તેમના પ્રત્યે પ્રેમ થવો કઠિન, પ્રેમ થયા પછી સમર્પણ થવું કઠિન અને સમર્પણ થયા પછી તેમનો આશ્રય લેવો એ તો અતિ-અત્યંત કઠિન છે.

એઓને ગુરુના સંગથી આત્માનુભવ થયો છે તેમને એ સમજાયું છે કે વાધની બોડમાં રહેવું કે ઝેરીલા સાપ વચ્ચે રહેવું અધરું હોવા છતાં તેને સહેલું કહેવામાં આવ્યું છે, પણ સદ્ગુરુ પાસે રહેવું કઠિન છે; કારણકે સદ્ગુરુ સાધકની વાસનાઓ, વિકારો અને વૃત્તિઓ કાઢવા ઈચ્છે છે અને શિષ્ય તેને રાખવા ઈચ્છે છે. સદ્ગુરુ શિષ્યને-સાધકને જેવો આવ્યો છે તેવો રહેવા દેતા નથી, પણ તેને વિકાર- ગ્રસ્તમાંથી એક તાત્ત્વિક, નિર્મણ, આત્મજ્ઞાનથી જગહળતો બનાવવાનો માર્ગ આપીને પોતાના જેવો બનાવવા ઈચ્છે છે. ક્યારેક આ પ્રક્રિયા સાધકને આકરી પણ પડે છે.

● સદ્ગુરુને ઓળખવામાં બાધક પરિબળો : સદ્ગુરુને ઓળખવામાં, ઓળખીને સમર્પિત થવામાં જે પરિબળો બાધક છે તેને સાધકે શોધી શોધીને કાઢવાના છે. એ પરિબળોને આપણે જાણી લઈએ તો તેને દૂર કરવાનો પુરુષાર્થ થઈ શકે. તે આ પ્રમાણે છે.

(૧) શરીર પ્રત્યેનો મોહ (મૂછા), જે ગુરુની સૂચના પ્રમાણે સાધના કરવામાં રોકે છે. (૨) બાધ્ય પદાર્થો અને ભોગો ભોગવવાની ઈચ્છા. (૩) સ્વજનો પ્રત્યેનું મમત્વ. (૪) વિજ્ઞતીય વ્યક્તિ અને ધન

તરફનો મોષ. (પ) પોતાનામાં દઢ થયેલા મત અને માન્યતા. (૯) લોકેષણા કે લોકાભિનિવેશ - લોક મને શું કહેશે ? તે વિચાર ગુરુ પ્રત્યે સંપૂર્ણ સમર્પજી કરતાં રોકે છે. આ બધા બાધક કારણો દૂર થઈ ગયા હોય તો માર્ગ મળે છે અને માર્ગનું આરાધન કરીને મોક્ષ તરફ આગળ વધી જવાય છે.

● ધ્યાનધારામાં દૂબી જવું આવશ્યક : અન્ય કાર્યો કરતાં કરતાં, બહારની ધારામાં ગયા છતાં, અંદર ધ્યાનની ધારા હોઈ શકે છે. શુદ્ધ ચૈતન્યનું સ્મરણ રહી શકે છે. દા.ત. ગોરાંકુંભાર માટી ખુંદ્તા ખુંદ્તા મનના વિકલ્પોને દૂર કરવા માટે ધ્યાનની ધારામાં જતા હતા, તેમાં દૂબી જતા હતા. ધ્યાનધારામાં દૂબવું તે મોક્ષ પ્રાપ્તિનો અક્સીર ઉપાય છે.

જો જ્ઞેય આત્મા પોતે જ હોય તો ધ્યાનધારામાં દૂબી જવાય. માણસને જગતના પદાર્�ો જ્ઞેય રૂપે હોય ત્યારે તેનું જ્ઞાન વિકલ્પની ધારામાં રહેલું છે અને આત્મા પોતે જ જ્ઞેય બની જાય છે ત્યારે એ શુદ્ધ ચૈતન્યની ધારામાં દૂબી જાય છે. આ માટે મનને પરમાત્મ સ્વરૂપમાં લીન કરવાનો પુરુષાર્થ કરવાનો છે. જ્યારે સાધક ધ્યાન કરતાં કરતાં જગતનું ભાન ભૂલી જાય છે ત્યારની ક્ષાણ ધન્ય બની ગણાય આવી અવસ્થાવાળો ધાર્મિક કહેવાય છે.

પરમાર્થની સાધનામાં ત્રણ માર્ગ જઈ શકાય છે. જ્ઞાન, ભક્તિ અને નિષ્કામ કર્મ. પરંતુ એ ત્રણમાંથી કોઈપણ એક માર્ગ જવા માટે વૈરાગ્ય પામવો અનિવાર્ય છે. વૈરાગ્ય પામવા માટે આ નીચેની વાતોને જાણી તે પ્રમાણે ચિંતન કરવાનું છે.

(૧) આ શરીર અનિત્ય છે. ભલે પછી તે સશક્ત કે તંદુરસ્ત હોય તો પણ. (૨) આ શરીર અશુદ્ધિથી ભરપૂર ભરેલું છે તેમ વિચારવું. (૩) આ શરીરનો સંગ જેને પણ થાય તે અશુદ્ધ બને છે. (૪) આ શરીરના સંગમાં જે કોઈ પદાર્થ આવે છે તે અશુદ્ધ બની જાય છે, તેમ વિચારવું, ચિંતવવું. (૫) વ્યાધિઓથી ભરેલું, તેનું જ ધર એવું આ શરીર અનેક દુઃખોનું મૂળ છે તેમ વિચારવું.

(a) આમ વર્તવાથી શરીર પ્રત્યે વૈરાગ્યભાવ જાગશે. (b) જે પદાર્થો મળ્યા છે તે તો ઉપયોગ પૂરતા ઠીક છે, પણ તેની પ્રશંસા ન કરવી તે વાણીનો વૈરાગ્ય છે. તેમ જ આ શરીર નશર છે, ઘરનું થવાનું છે, કદરૂપું થવાનું છે અને મૃત્યુને આધીન થવાનું છે તેમ સમજી તેની પ્રશંસા ન કરવી તે વાણીનો વૈરાગ્ય છે. (c) જ્યારે તમામ બાધ્ય વસ્તુ અને વ્યક્તિ તરફની આસક્તિ અંદરથી તૂટી જાય તે મનનો વૈરાગ્ય છે.

ત્રણે પ્રકારનો વૈરાગ્ય દઢ થયા પછી બહારની વસ્તુ અને વ્યક્તિનો સ્વેચ્છાએ ત્યાગ કરીને, અંદર રહેલાં અંશ માત્ર પણ મમત્વને છેદીને આત્મજ્ઞાની ગુરુના શરણમાં રહી, તે બતાવે તે સાધનાના માર્ગ પ્રયાણ થાય તો વૈરાગ્ય સાર્થક બનીને મોક્ષના અધિકારી બની શકાય છે.

● મનને આત્મા સાથે જોડો : માણસ તત્ત્વ વિષે તર્ક-વિચાર કરતો હોય પણ જો સ્વાનુભવ ન હોય તો તત્ત્વને માણી શકતો નથી. જ્ઞાનનો સાચો સ્વાદ તો અનુભવથી જ મળે છે. ભગવદ્ ગીતામાં શ્રીકૃષ્ણે

કહ્યું છે કે ‘એક પણ કામનાને રાખ્યા સિવાય બધી જ કામનાઓને જેણો ઉખાડીને ફેંકી દીધી છે, તેવો સાધક

આત્મા વિષે, આત્મા વડે, આત્મામાં જ સ્થિર થયો છે, તેની પ્રજ્ઞા સ્થિર થઈ ગણાય.’ પ્રજ્ઞા એ બુદ્ધિનું અતિ તીક્ષ્ણ અને શ્રેષ્ઠ સ્વરૂપ છે.

કામના એટલે લાલસા, ઈચ્છા, બીજા પાસે જે જુએ તે મારી પાસે હોય તો સારું તેવો વિચાર લાલસા છે. લાલસાનું મૂળ મોહ છે. માટે મોહ સહિત બધી ઈચ્છાઓને ફેંકી દેવાની છે. આ કામનાને મોહ સહિત કેમ ઉખાડી નંખાય તે વિષે વિચારણા કરીએ.

મનને શરીર અને વાણીથી છૂટું પાડો : શરીર, વાણી અને મન એ ત્રણેના કાર્યો જુદાં જુદાં છે, સ્વતંત્ર છે. ત્રણેના ક્ષેત્રો પણ જુદાં છે. શરીર અને વાણી જ્યારે કાર્ય કરતાં હોય ત્યારે તેમાં મનને ન ભળવા દો, તો મન એ બન્નેથી જુદું પડશો. જેમ સહજ રીતે શરીરમાં થતાં કર્મમાં મન જતું નથી, તેમ દેખીતાં કર્મોમાં પણ મન ન જાય તો શરીર - વાણીથી મન છૂટું જ પડે છે. છૂટું થયેલું મન નિવૃત્ત બને છે. તેવા નિવૃત્ત બનેલા મનને આત્મામાં, પરમાત્મામાં સારી પેઢે સ્થિર કરવાનું અધરું લાગતું આ કામ થઈ શકે તેવું તો છે.

● મનને આત્મામાં તદ્દૂપ કરો : જેમ કૂવા ઉપરથી પાણીની હેલ ભરીને પનિહારી રસ્તામાં ચાલે, સખીઓ સાથે વાતો કરતી હોય અને સખીને તાળી પણ આપે. શરીર અને વાણીથી આ કામ થઈ રહ્યું ત્યારે પણ પનિહારીનું મન તેના માથા ઉપરની હેલમાં સ્થિર રહેલું છે. એ જ રીતે સાધક નિવૃત્ત થયેલા પોતાના મનને આત્મામાં સ્થિર કરે છે. આ ગ્રમાણે સતત

પ્રયાસ ચાલુ કરતા રહીને આત્મામાં મનને તદ્દૂપ કરવાનું છે.

આ સ્થિતિ મેળવવા માટે સૌ પ્રથમ તો જરૂર ન હોય તેવા કામ કરવા નહિ, જરૂર વિના કોઈ સાથે વાતો કરવી નહિ કે વાદ-પ્રતિવાદ કરવા નહીં. વળી અનિવાર્ય હોય તેવા કામો પ્રસંગવશાત્ર જ કરવાં. એવા કાર્યો કરતી વખતે શરીર અને વાણીને તેમાં જોડો પણ ખરા, પણ મનને તેમાં જોડવું નહિ.

જરૂર વિનાનું બોલવું બંધ કરવાથી વાણી મૌનનો લાભ મળે છે. મૌનમાં વાણી શાંત બને છે. તે જ રીતે શરીર સાથે, શરીરથી થતાં કામ સાથે મનને નહિ જોડીને શરીરને શાંત કરી શકાય છે. આમ થતાં મન નિવૃત્તિનો અનુભવ કરે છે. આવા મનને આત્મામાં જોડી દેવું, લીન રાખવું એ સર્વશ્રેષ્ઠ કાર્ય હોવાથી આવું કરવાનો નિશ્ચય કરવાનો છે અને સાધનામાં આગળ વધતા રહેવું. આત્માનો અનુભવ કરવા જેવું બીજું કોઈપણ શ્રેષ્ઠ કામ નથી, તેથી સાધકે આત્માનો અનુભવ કરવો જ તેવો નિશ્ચય કરી લેવા જેવો છે. સતત અભ્યાસ કરીને મનને પરમ તત્ત્વમાં જોડવાનું છે : શરીર અને વાણી મન કરતાં કનિષ્ઠ છે માટે તેની સાથે જોડવાનું નથી. પણ આત્મા મન કરતાં શ્રેષ્ઠ છે, ઉત્તમ છે, માટે મનને આત્મા સાથે જોડી દેવાનું કરવાનું છે. શરીર અને વાણી સાથે મનને નહિ ભળવા દઈ તેનાથી જુદું પાડીને, છૂટું પાડીને, ભારે કાળજી સાથે મનને આત્મા સાથે જોડવાનું છે. આ માટે સતત પ્રયત્ન કરતા રહેવાથી એક દિવસ મન અચૂકપણે પરમ-તત્ત્વમાં જોડાય છે. ॥ ॥

કુકમા આશ્રમના મુમુક્ષુઓ સાયલા આશ્રમની મુલાકાતે

તા. ૧-૧૦-૨૦૧૨ના રોજ શ્રીમદ્ રાજચંદ્ર સાધના કેન્દ્ર, કુકમા, કર્થણા પૂ. શ્રી ગાંગજીભાઈ મોતાની નિશ્રામાં તેમના પ્રમુખશ્રી, ટસ્ટીઓ તથા મુમુક્ષુઓ કુલ મળીને ૫૫ મુલાકાતીઓ તા. ૧ ઓક્ટોબર ૨૦૧૨ના સવારે ૧૧.૦૦ વાગે સાયલા પધાર્યા. તેમની આ યાત્રાનું આયોજન થોડા મહિના અગાઉ થઈ ગયું હોવાથી પૂ. ભાઈશ્રી તથા શ્રી વિકમભાઈ પણ તા. ૧ ના સવારે સાયલા આશ્રમમાં આવી ગયા હતા. દશલક્ષણા પર્યુષણ પર્વની આરાધના પછીની તેમની આ ધર્મયાત્રા હતી. આશ્રમમાં આવ્યા પછી બધા સીધા કલ્યાણ હોલમાં આવ્યા અને શ્રી વિકમભાઈએ બધાનું સ્વાગત કર્યું અને પૂ. ગાંગજીભાઈનું બહુમાન કરવામાં આવ્યું. પૂ. ભાઈશ્રીએ ‘શ્રીમદ્ રાજચંદ્ર’ વચનામૃતમાંથી પત્ર નં. ૩૫૪ લઈ ટૂંકો સ્વાધ્યાય કરાવ્યો. બપોરના સ્વાધ્યાય સમયે પૂ. ગાંગજીભાઈએ ‘શ્રીમદ્ રાજચંદ્ર’ વચના-મૃતમાંથી પત્ર નં. ૧૩૩ તથા ૧૬૫ લઈ અને પૂ. સોભાગભાઈનું સ્થાન પૂ. કુ. દેવના હદ્યમાં કેવું હતું તે દર્શાવ્યું.

બપોરના સ્વાધ્યાય પછી બધા આશીર્વાદ વિકલાંગ કેન્દ્ર તથા આંખની હોસ્પિટલ જોવા ગયા હતા. સાંજના ભોજન પછી બધા જ મુમુક્ષુઓએ આરતી, મંગળ દીવો, દેવવંદન તથા આત્મસિદ્ધિ ના પઠનમાં ભાગ લીધો હતો.

રાત્રે પૂ. ભાઈશ્રીએ સ્વાધ્યાય કરાવ્યો જેમાં તેમણે યોગશાસ્ત્રનો ચોથો પ્રકાશ આત્મજ્ઞાનનાં સાધનો તથા ‘શ્રીમદ્ રાજચંદ્ર’ વચનામૃત પત્ર નં. ૫૨૨ લઈ અને

તેની તુલના કરી અને પ.કુ. દેવે દર્શાવિલ માર્ગ કેવો સરળ છે તે જણાવ્યું.

આ પછી ભક્તિનો પ્રોગ્રામ રાખવામાં આવેલ જેમાં શ્રી વિકમભાઈ, ગોધમજી-ઈડરથી આવેલ મુમુક્ષુ તથા કુકમાના મુમુક્ષુઓએ સુંદર ભક્તિ કરાવી. કુકમાના મુમુક્ષુઓમાં એક પ્રોફેશનલ ભક્તિકાર બહેન હતાં, તેમણે એવી ભક્તિની રમઝટ જમાવી કે અદ્યાથી વધુ લોકો નાચતા હતા.

તેઓનો રાત્રી મુકામ આશ્રમમાં જ હતો. બીજે દિવસે સવારની આજ્ઞાભક્તિ શ્રી વિકમભાઈ તથા યાશીકાએ કરાવી. આજ્ઞાભક્તિ પછી પૂ. ભાઈશ્રી પૂ. ગાંગજીભાઈ તથા બધા મુમુક્ષુઓ દર્શન ફેરીમાં સાથે નીકળ્યા અને બધા સ્થળે દર્શન-સ્તુતિ કરી. આ પછી નવા બંધાતા હોલનું બાંધકામ જોવા ગયા. પ.કુ. દેવનું ચિત્રપટ જ્યાં સ્થાપિત થવાનું છે તે દીવાલ પાસે પૂ. ગાંગજીભાઈએ વાસકૈપ પૂજન કરી વાતાવરણ પવિત્ર બનાવ્યું.

સવારનો ચા-નાસ્તો કરી અને ફેશ થઈને બરાબર ૮.૩૦ વાગે કલ્યાણ હોલમાં આવી ગયા. કુકમાના મુમુક્ષુઓએ પ.કુ. દેવ ચાલીસા તથા ભાવપૂજન કર્યું. આ પછી પૂ. ગાંગજીભાઈએ ૪૫ મિનિટનો સ્વાધ્યાય કરાવ્યો, જેમાં ગઈકાલે લીધેલ ‘શ્રીમદ્ રાજચંદ્ર’ વચનામૃતનો પત્ર ૧૬૫ પૂરો કરી પત્ર ૬૭૪ લઈ અને પૂ. સોભાગભાઈને બિરદાવ્યા.

આ પછી પ.પૂ. ભાઈશ્રીએ પત્ર નં. ૪૭ લીધો તથા ‘ભીના નયન પાવે નહીં, ભીના નયન કી બાત...’ પદ શ્રી વિકમભાઈ પાસે ગવડાવ્યું. પૂ. ભાઈશ્રીએ બે દિવસના સ્વાધ્યાયમાં અધ્યાત્મમાર્ગની ગૂઢ અને રહસ્યમય વાતો ખુલ્લી કરી. પછી બજે સંસ્થાઓએ એકબીજાનો આભાર માન્યો અને કુકમા આશ્રમ તરફથી

સાયલા આશ્રમમાં બની રહેલાં નવા સ્વાધ્યાય હોલ
માટે રૂ. ૧,૧૧,૧૧૧/- નું દાન જાહેર કરવામાં આવ્યું.

કુકમા અને સાયલા આશ્રમના મુમુક્ષુઓ વચ્ચે
સુમેળ વધ્યો અને બધા એકબીજાને નજીકથી ઓળખતા
થયા. કુકમાના બધા મુમુક્ષુઓએ બપોરના ભોજન પછી
ખૂબ જ આનંદ અને સંતોષપૂર્વક વિદાય લીધી.

શ્રી વિકમભાઈએ દરેક કાર્યની શુભ શરૂઆત
ભક્તિથી કરાવી અને વાતાવરણને ભક્તિમય
બનાવેલ હતું. આ ઉપરાંત તેમણે આવકાર-સ્વાગત-
બહુમાન આભાર દર્શન વગેરે અનેક પ્રકારનાં કાર્યો
ખૂબ જ કુશળતાપૂર્વક ઉપાડી લીધાં હતાં.

ગોધમજી - ઈડરના મુમુક્ષુ

તા. ૩૦-૬-૨૦૧૨ના રોજ ગોધમજીથી ૧૩
મુમુક્ષુ ભાઈઓ-બહેનો એક દિવસ અગાઉ સાયલા
આવી ગયાં હતાં અને તેઓ ચાર-પાંચ દિવસ
રોકાવાનો પ્રોગ્રામ કરી આવ્યાં હતાં. ગોધમજીના
બધા જ મુમુક્ષુઓ ખૂબ જ સાદાં-સરળ અને
ભક્તિભાવવાળાં હતાં. દુધમાં સાકર ભજે તેમ તેઓ
બધાની સાથે ભળી ગયાં હતાં.

પલી આશ્રમનાં મુમુક્ષુ

તા. ૧-૧૦-૨૦૧૨ના રોજ પલી આશ્રમનાં
ઘાટકોપર, મુંબઈ રહેતાં ૧૮ મુમુક્ષુ ભાઈઓ-બહેનો
પણ અડ્યા દિવસ માટે આવ્યાં હતાં અને તેઓએ બધાની
સાથે આશ્રમના બધા પ્રોગ્રામમાં ભાગ લીધો હતો.

આમ સાયલા આશ્રમના મુમુક્ષુઓ સાથે કુલ ચાર
આશ્રમનો મેળાવડો બહુ સુંદર રીતે જામ્યો હતો. □

સંતોનું મિલન

તા. ૭-૬-૨૦૧૨ના રોજ સાગોડિયા,
સર્વમંગલમૃ આશ્રમના જ્ઞાનયોગી પૂ. ભાનુવિજય
મહારાજ સાહેબની તબિયત ખરાબ થતાં તેઓ સારવાર
માટે જગદીશભાઈ વોરાના ધેર શાંતાકૂર મુંબઈ પધારેલ
તે નિમિતે પૂ.ભાઈશ્રી, શ્રી વિકમભાઈ તા. ૭-૬-
૨૦૧૨ના તેમની ખબર કાઢવા ગયેલ. સંતોનું આ મિલન
અદ્ભુત હતું ! મૂંગા મૂંગા તથા વાણી દ્વારા ઘણી વાતો
થઈ. મહારાજ સાહેબનો પ્રેમ અને વાત્સલ્યે પૂ.બાપુજીની
યાદ ખરી કરી છે. પૂ. મહારાજસાહેબે વિકમભાઈ પાસે
ભક્તિપદ ગવડાવ્યાં હતાં.

સ્થાપના વિધિ

તા. ૧૦-૬-૨૦૧૨ના રોજ અમદાવાદ સ્થિત
શ્રી લલીતાબેન મહેતાના સુપુત્ર ચિ. દિવ્યેશે
અમદાવાદમાં એક વિશાળ અને સુંદર બંગલો ચણાવ્યો
અને તેમાં એક ઘણું જ સુંદર આરસનું જિનાલય
બનાવ્યું. આ જિનાલયમાં (૧) શ્રી મુનિસુવત સ્વામી
(૨) શ્રી પાર્શ્વનાથ ભગવાન (૩) શ્રી મહાવીર સ્વામી
(૪) શ્રી ગૌતમસ્વામી તથા (૫) શ્રી પદ્માવતી દેવીની
પ્રતિમાજ તથા (i) પ.કૃ. દેવ, (ii) પૂ. સૌભાગ્યભાઈ,
(iii) પૂ. બાપુજી, (iv) ૨૪ તીર્થકર ભગવાન, (v)
મણિભદ્ર વીર, (vi) સરસ્વતી દેવી તથા (vii)
પદ્માવતીદેવીનાં ચિત્રપટની સ્થાપના વિધિ તા. ૧૦-
૬-૨૦૧૨ના રાખવામાં આવેલ. સવારે પ્રથમ
શાંતિસ્નાત્ર પૂજન ભણવવામાં આવ્યું. ત્યાર પછી
પૂ.ભાઈશ્રીનો સ્વાધ્યાય રાખવામાં આવેલ.
સ્વાધ્યાયમાં પૂ.ભાઈશ્રીએ શ્રી ઋષભદેવ ભગવાનનું
દેવચંદ્રજ મ.સા.નું સ્તવન સમજાવ્યું હતું.

શ્રી વિકમભાઈ, લલીતાબેનની પુત્રવધૂ હેતલે
સુંદર ભક્તિ કરાવી હતી. આ પછી ખૂબ જ ભક્તિ-

આનંદ અને ઉત્સાસપૂર્વક સ્થાપના વિધિ સંપત્તિ થઈ.

આ પછી વાસ્તુપૂજન ભજાવવામાં આવેલ. આ પછી ભોજનનો પ્રોગ્રામ રાખવામાં આવેલ.

મહેતા પરિવારના સભ્યો, કુટુંબીજનો, મુમુક્ષુઓ તથા આમંત્રિતો આ પ્રસંગે મોટી સંખ્યામાં હાજર હતાં.

અમદાવાદમાં ચિ. પારસના લગ્ન પ્રસંગે પૂ. ભાઈશ્રીનો સ્વાધ્યાય

તા. ૧૦-૬-૨૦૧૨ના રોજ મુમુક્ષુ પ્રકાશ જયંતીલાલ શાહના પુત્ર ચિ. પારસના શુભ લગ્ન પ્રસંગે બપોર પછી પૂ. ભાઈશ્રીનો સ્વાધ્યાય તથા ભક્તિનો પ્રોગ્રામ રાખવામાં આવેલ. ‘મોંઘેરી મૂડી’ આ વિષય પર પૂ. ભાઈશ્રીએ સુંદર સ્વાધ્યાય કરાવી દરેક જીવ પાસે આંતરિક ગુણરૂપી કેવી અખૂટ મૂડી રહેલી છે તે જજાયું હતું. શ્રી વિક્રમભાઈ તથા જે. જે. શાહ પરિવારના સભ્યોએ સુંદર ભક્તિ કરાવી હતી. તેમના પરિવારના સભ્યોએ ખૂબ જ ઉમંગ તથા ઉત્સાસપૂર્વક પૂ. ભાઈશ્રીનું સ્વાગત કર્યું હતું.

મોંઘેરી મૂડી

ભૌતિક જગતમાં જીવ પોતાની સંપત્તિને જ સાચી મૂડી માને છે અને તે જ સુખનું કારણ ગણે છે. પણ સંપત્તિ તો કર્મના ઉદ્ય મુજબ આવે અને જાય. (૧) ઉત્સાહ (૨) શ્રદ્ધા (૩) કદર કરવાની શક્તિ (૪) ઈન્ટિગ્રિટી-વિશ્વાસપાત્રતા (૫) શિસ્ત.

આ પાંચ પ્રકારની મૂડી જીવની પાસે રહેલી જ છે. પણ તેની તેને ખબર પડતી નથી.

મહાપુરુષો કહે છે કે તમારા જીવનમાં આ પાંચ શક્તિઓને કામ કરવા દો. તમે જોશો કે આકાશના તારલા પણ તમારા હાથમાં આવી જશો. આટલી મૂડી લઈ જગતના ચોકમાં નીકળો; બદલામાં તમે

જે માંગશો એ તમને મળશો. આ પાંચ હીરાનો મુગટ જેની પાસે હશે તે સમાટોનો પણ સમાટ બનશે.

પૂ. સોભાગભાઈનો દેહવિલય દિન

તા. ૧૪-૬-૨૦૧૨ ને જેઠ વદ ૧૦ : ૬૨ વર્ષે સાયલા, રાજકોટ અને મોરબીના મુમુક્ષુઓ પૂ. સોભાગભાઈનો દેહવિલય દિન સાથે મળીને ઊજવે છે. આ વર્ષે તેમાં અમદાવાદના મુમુક્ષુઓ પણ જોડાયા હતા.

સવારના સાયલા ગામમાં આવેલ શ્રી રાજ-સોભાગ વિશ્રાંતિધામમાં ૮.૩૦ થી ૧૨.૦૦ બે સ્વાધ્યાય અને ભક્તિનો પ્રોગ્રામ રાખવામાં આવેલ. પ્રથમ રાજકોટ જ્ઞાનમંદિરના મા. શ્રી સુધીરભાઈ મહેતાનો સ્વાધ્યાય રાખવામાં આવેલ. ત્યારબાદ પૂ. ભાઈશ્રીએ સ્વાધ્યાય કરાવ્યો હતો. પૂ. ભાઈશ્રીએ ‘હદ્યસખા શ્રી સોભાગ’ પુસ્તકના આધારે પૂ. સોભાગભાઈ તથા પ.કૃ.દેવના પત્રો અને પૂ. સોભાગભાઈના ઘરના બે પ્રસંગો લીધા હતા. આ પછી મા. શ્રી વસંતભાઈ ખોખાણીએ ૧૫ મિનિટ માટે સ્વાધ્યાય કરાવ્યો હતો. બપોરના આશ્રમમાં કલ્યાણ હોલમાં બે સ્વાધ્યાય રાખવામાં આવેલ; જેમાં પ્રથમ સ્વાધ્યાય મોરબી જ્ઞાનમંદિરના પ્રોફેસર હસમુખભાઈ મહેતાએ તથા બીજો સ્વાધ્યાય શ્રી મિનળબેને કરાવ્યો હતો. રાજકોટથી ૧૧૦ મુમુક્ષુ, મોરબીથી ૬૦ મુમુક્ષુ અમદાવાદથી ૫૪ મુમુક્ષુ તથા સાયલાના ૭૬ મુમુક્ષુ એમ કુલ ૩૦૦ મુમુક્ષુઓએ આ પ્રસંગ સુંદર રીતે ઊજવ્યો હતો. બધાને માટે સવારની નોકારશી તથા બે સમયના ભોજનની વ્યવસ્થા રાખવામાં આવેલ હતી. ॥ ૧ ॥ ૨ ॥ ૩ ॥ ૪ ॥ ૫ ॥ ૬ ॥ ૭ ॥

સામૂહિક આરોગ્ય કેન્દ્રમાં ફી નિદાન તથા અતિ રાહત દરે સર્જરી કેમ્પ

તા. ૨૬-૮-૨૦૧૨ના રોજ આશ્રમ દ્વારા ચાલતા સામૂહિક આરોગ્ય કેન્દ્રમાં રોટરી કલબ ઓફ રાજકોટ મીડ ટાઉનના સહયોગથી સર્વ રોગ માટે ફી નિદાન કેમ્પ તથા અતિ રાહત દરે સર્જરી કેમ્પનું આયોજન પૂ.ભાઈશ્રીની નિશ્ચામાં કરવામાં આવેલ. આ કેમ્પનું ઉદ્ઘાટન મા. શ્રી કિરીટસિંહ રાણા (વન અને પર્યાવરણ મંત્રી-ગુજરાત રાજ્ય)ના શુભ હસ્તે કરવામાં આવેલ. આ પ્રસંગે મા. શ્રી શંકરલાલ વેગડ (સંસદસભ્ય-રાજ્યસભા), મા. શ્રી અશ્વિનભાઈ કામદાર (પ્રમુખશ્રી, રોટરી કલબ ઓફ રાજકોટ મીડ ટાઉન મુખ્ય મહેમાન તરીકે તથા મા. શ્રી ભરતભાઈ ખોરાણી (ધારાસભ્ય), મા. શ્રી ભાવેશભાઈ દવે (મામલતદાર-સાયલા), મા. શ્રી સુરીંગભાઈ ધાંધલ (પ્રમુખશ્રી - ભાજ્ય, સાયલા તાલુકા) અતિથિવિશેષ તરીકે ઉપસ્થિત રહેલ. રોટરી કલબ રાજકોટના હોદેદારો તથા કાર્યકરો મોટી સંખ્યામાં હાજર હતા.

આ કેમ્પમાં રાજકોટના ખૂબ જ નામાંકિત ડોક્ટરો કે જેમને પોતાની હોસ્પિટલો છે અને મોટી મોટી હોસ્પિટલો સાથે સંકળાયેલા છે તેવા ૧૧ નિષ્ણાત ડોક્ટરોની ટીમ આવેલ હતી જેમાં (૧) કાન, નાક, ગળાના બે સર્જન, (૨) હાડકાના રોગના ત્રણ એમ. એસ. ડોક્ટરો, (૩) એક પ્લાસ્ટિક સર્જન, (૪) ચામડીના રોગના એમ.ડી. નિષ્ણાત એક ડોક્ટર, (૫) સ્વી રોગના ત્રણ નિષ્ણાત ડોક્ટરો તથા (૬) એક ડાયાબિટિક ફૂટ સર્જન.

કુલ દર્દી તપાસ્યા	ઓપરેશન માટે સલાહ આપી	સાધન સહાય
કાન-નાક-ગળાના દર્દી	૧૧૮	૧૪
હાડકાના રોગી	૧૪૭	૬
પ્લાસ્ટિક સર્જન	૧૪	૬
ચામડીના રોગો	૧૦૭	-
સ્વી રોગ	૩૭	૧
ડાયાબિટિક ફૂટ	૧૬	-

કુલ ૪૭૮ દર્દીઓને તપાસવામાં આવ્યા. તેમાંથી ૨૭ દર્દીઓને ઓપરેશનની સલાહ આપવામાં આવી અને ૧૫ દર્દીઓને સાધન સહાય આપવામાં આવી.

આ કેમ્પમાં ઓપરેશન વિગેરે ખર્ચ માટે લંડનસ્થિત મુમુક્ષુ ઈલાબેન જ્યસુખભાઈ શાહે તેમના જન્મદિન નિમિત્તે રૂ. એક લાખ, લંડનનિવાસી શ્રી જ્યસુખભાઈ નંદલાલ શાહે રૂ. પચાસ હજાર તથા લંડનના થોડા મુમુક્ષુઓએ ભેગા મળીને રૂ. એક લાખ મોકલાવેલ છે.

રોટરી કલબના કાર્યકરો અને ડોક્ટરોની આખી ટીમ ખૂબ જ ઉત્સાહી હતી અને હમેશા માટે આવા કાર્યમાં જોડાવાની તેમણે તૈયારી બતાવી. જે ૨૭ ઓપરેશન કરવાનાં છે તે આ ડોક્ટરોની રાજકોટની હોસ્પિટલમાં જ રાહત દરે કરવામાં આવેલ છે.

□ □

લેડીજ સ્વાધ્યાય - ૧૯

'મોહરાજાનું યુદ્ધ'

અમદાવાદમાં બ્રહ્મનિષ લલિતાબેને સ્પે. લેડીજ સ્વાધ્યાય દરમ્યાન સમજાવ્યું કે;

જ્યાં સુધી મોહરાજાના વિકલ્પોનું યુદ્ધ, વાવાજોહું ચાલી રહ્યું છે ત્યાં સુધી હું મારી દુષ્ટ, અશુભ ભાવનાઓ - ઈચ્છાઓની ગુલામ બનું છું. જ્યારે હું અતિ અપેક્ષાઓની કેદી બનું છું; કપડાં બગડવા પર, થોડું ક શરીર બગડવાથી આખો દિવસ બગડે છે. મન મુડલેસ થઈ જાય છે. ત્યારે સાધક-આત્મામાં બાબ્ય અને આંતરિક યુદ્ધ ચાલી રહ્યું છે. આશ્રય છે કે તે જાણો છે કે હું ભગવાન આત્મા જ છું, અજર-અમર છું છતાં શબ્દોથી યુદ્ધ, આસક્તિથી યુદ્ધ, જડ પદાર્થોમાં 'હું' ને 'મારાપણા'ના ભાવથી યુદ્ધ - આ મોહરાજાનું બળવાન સાપ્રાજ્ય છે. અજ્ઞાન અવસ્થા છે. તે આપણને ક્યારે નરક ગતિ તિર્યંગતિમાં ફેંકી દેશે - જરાય વાર નહીં લાગે માટે જ્ઞાનીપુરુષો કહે છે કે જાગૃત થાઓ. આ યુદ્ધમાં વિજય મેળવવો હશે તો મૌન ધારણ કરવું પડશે. ગુરુગમરૂપી સમતાનું બખર પહેરી રાખવું પડશે તો જ શબ્દોથી યુદ્ધ, કોલાહલ બંધ થશે - ત્યારે જ આત્મવીર્ય ઉત્ત્વાસિત થશે. નિર્ભયતાથી હદ્ય ભરાઈ જશે. ત્યારે કષ સહન કરવાની અપૂર્વ શક્તિ જાગ્રત થશે. ત્યારે જ હું સમાધિમાં લીન થઈ આત્મ-અનુભવનો આસ્વાદ કરતી રહીશ. આપણા જીવનમાં સુખઃદુઃખના પ્રસંગો આવવાના જ છે. ત્યારે કુંગરની જેમ અચલ રહેવાનું છે. ભયભીત થવાનું નથી.

લેડીજ સ્વાધ્યાય - ૨૦

અમદાવાદમાં બ્રહ્મનિષ લલિતાબેને સ્પે. લેડીજ સ્વાધ્યાય દરમ્યાન સમજાવ્યું કે;

જે દુઃખની કલ્પના પણ ન કરી હોય, જે આધાતનો આણસાર સરખોયે ના સાંપડ્યો હોય, એવું દુઃખ, એવો આધાત અચાનક આવી પડે. ત્યારે એ વખતે મન અશાંત ન બને, ચિત્ત બેચેન ન બને દિલ દર્દ ન અનુભવે એવી મનની સ્થિતિનું નિર્મણ કેમ થાય ! આવો નિશ્ચય આત્મભાવ કેમ સાંપડે ? તેના માટે સુદર્શન શેઠનું દાખાંત જોઈએ.

સુદર્શન શેઠ પર ખોટી આળ, કલંક આવ્યું તેને સૂરી પર ચઢાવવામાં આવ્યા. ત્યારે શુદ્ધ ચિત્તની અંદર નવકાર મંત્રના જાપ સિવાય કાંઈ કોઈ વિકલ્પ ન હતો. તેમનું ચિત્ત નવકાર મંત્રમાં જ લીન હતું ત્યાં એકાએક નવકાર મંત્રના પ્રભાવથી સૂરીનું સિંહાસન બની ગયું ત્યારે તેમનાં પત્ની મનોરમાની ભીતર મનઃસ્થિતિનું વર્ણન જોઈએ. તેને સર્વજ્ઞ પરમાત્માનાં વચનોમાં શ્રદ્ધા હતી. મનોરમાએ પરમાત્માને સુદર્શન શેઠની સમાધિ રહે, સમતાભાવ રહે તેના માટે પરમાત્માને પ્રાર્થના કરી. આવી સ્થિતિમાં મનને પરમાત્મામાં લીન રાખવું, ચંચળ ના થવા દેવું તે તો પ્રભુ પ્રત્યેની દંડ શ્રદ્ધા જ હતી. જ્યારે શ્રદ્ધા ડગી જાય છે ત્યારે મન ચંચળ બની જાય છે. શ્રદ્ધા જીવને ધીરતા-સ્થિરતા ધૂર્ટા હાથે આપે છે. ત્યારે ધર્મધ્યાનના મહેલમાં ધૂપાયેલો શુક્લ ધ્યાનનો ગુમ રસ્તો જડી આવે છે. આવો માર્ગ આપણને પ્રામ થયો છે. તેના બે પાયા છે : શ્રદ્ધા અને વૈરાગ્ય. આ જીવ જે નશર છે -

નાશવંત છે તેની જ ખોજમાં, તેની જ તૃઝામાં
તણાઈ રહ્યો છે. તેથી પોતાના અનંત સુખના
નિધાનને ખોઈ બેઠો છે. પોતાની અનંત શક્તિને
પરમાં કેડફી રહ્યો છે. તે અનંત સુખને પ્રામ કરવા
સત્પુરુષ પ્રત્યે, તેનાં વચનો પ્રત્યે તેમને બતાવેલા
માર્ગ પર શ્રદ્ધા હશે તો જ પરિપૂર્ણ દ્રવ્ય પર શ્રદ્ધા
થશે. તું જ્ઞાનસ્વરૂપ આત્મા જ છે. માટે હે ભવ્ય !
તું બીજા બધાય ઉપાય છોડી દઈ માત્ર આત્મકલ્યાણ
કરવાનો ઉપાય કર. જેણે સંયોગને પોતાના માન્યા
છે તેને ભવોભવ સંયોગો સામા આવતા જ રહેશે.
પુરુષાર્થ કરવા નીચેના પાંચ મુદ્દા ધ્યાનમાં રાખવા
યોગ્ય છે. આ અવસર અપૂર્વ અને અમૂલ્ય પ્રામ
થયો છે તે ચૂકવા જેવો નથી.

1. જીવનમાં એક જ ધ્યેય — જ્ઞાયક આત્મા કેમ
ઓળખાય ?
2. તત્ત્વનો યથાર્થ નિર્જય.
3. અંતર્મુખ ઉપયોગ રાખી જ્ઞાન-શ્રદ્ધા નિર્મણ
કરવા.
4. ભેદજ્ઞાનનો અભ્યાસ રાખવો.
5. અંદર જ્ઞાયક દેવની આરાધના - લીનતા.

સંસાર અંતઃકરણથી અસાર લાગવો જોઈએ.
જ્ઞાનીનો પરમાં સ્વામિત્વ ઊડી ગયું છે.
વેશપરિવર્તન સાથે વૃત્તિનું પરિવર્તન આવશ્યક છે.
અંદરથી પરિગ્રહ પ્રત્યેની મમત્વની પાળ તૂટવી
જોઈએ. મૂર્છા એ જ પરિગ્રહ છે. આમ સ્વનિરીક્ષણ
કરતાં રહેવું. કચાંચ રાગ-દ્રેષ કે કર્તાભાવ,
મમત્વભાવ કરી નવા કર્મનું બંધન તો નથી કરી
રહીને ! સત્પુરુષ આપણને જગૃત કરે છે.

સત્પુરુષનું યોગબળ જગતનું કલ્યાણ કરો. □

‘ॐ પેટોલિયમ’નું ઉદ્ઘાટન

તા. ૫-૭-૨૦૧૨ના રોજ થોરીયાળી રોડ,
સાયલા મહાજન વીડની સામે, સાયલા ગામે આશ્રમના
એક મુમુક્ષુ બહેન, શ્રી રૈયાભાઈ રાહોડ, શ્રી મનુભાઈ
માનસંગ વગેરે ચાર જ્ઞાને ભાગીદારીમાં એક
પેટોલિયમ બનાવ્યો અને તેનું ઉદ્ઘાટન સવારે પૂ.
ભાઈશ્રીના શુભ હસ્તે રાખવામાં આવેલ. આ પ્રસંગે
સાયલા ગામના પ્રતિષ્ઠિત નાગરિકો મોટી સંખ્યામાં
હાજર હતા. પૂ. ભાઈશ્રીએ તેમના પ્રવચનમાં
સદાચારપૂર્વક આ ધંધો કરવાની ભલામણ કરી શુભ
આશિષ આપેલ હતા.

નેત્રયજ્ઞ

તા. ૫-૧૦-૨૦૧૨ના રોજ સ્વ. ધીરજલાલ
દામજી શાહની પુષ્યસ્મૃતિમાં લંડનનિવાસી તેમનાં
ધર્મપત્ની મંજુલાબેન ધીરજલાલ શાહ તથા તેમનાં બહેન
તારાબહેન જ્યંતિલાલ શેઠ તરફથી નેત્રયજ્ઞની શુભ
શરૂઆત કરવામાં આવી. મંજુલાબેન તરફથી ૧૨૫૦
પાઉંડ તથા તારાબહેન તરફથી ૩૧૩.૭૫ પાઉંડ
એમ કુલ ૧૫૦૩.૭૫ પાઉંડ આ નેત્રયજ્ઞ માટે પ્રાપ્ત
થયા છે. જેમાંથી ૮૫ આંખના દરદીઓને નવી દષ્ટિ
પ્રાપ્ત થશે. તા. ૫-૧૦-૧૨ના સવારે ૫.૫૦.૩૦.૩૦ પૂ.ભાઈશ્રીએ
આ નેત્રયજ્ઞનું ઉદ્ઘાટન દીપ પ્રગટાવીને કરેલ હતું.
આ પ્રસંગે આશ્રમના અગ્રગણ્ય મુમુક્ષુઓ, આંખની
હોસ્પિટલના ડૉ. કમલભાઈ તથા સ્ટાફના સભ્યો
હાજર હતા. પૂ.ભાઈશ્રીએ મંજુલાબેન, તારાબહેન
જ્યંતિભાઈને યાદ કરી અને તેમના આ કાર્ય માટે
અભિનંદન આપ્યા હતા. સાથે સાથે હોસ્પિટલના ડૉ.
કમલભાઈ તથા સ્ટાફના સભ્યોને પણ તેમની ઉત્તમ
કામગીરી માટે વધાવ્યા હતા.

વિમળાબેનના દેહવિલય પ્રસંગે
પૂ.ભાઈશ્રીનો સ્વાધ્યાય તથા
મુમુક્ષુઓની ભક્તિ

તા. ૮-૬-૨૦૧૨ના રોજ મુમુક્ષુ ભાઈશ્રી હરકિશન મેતલિયાનાં માતુશ્રી તથા યુવામુક્ષુ જિગર મેતલિયાનાં દાદી વિમળાબેનનો દેહવિલય થયો હોવાથી શ્રી વિકમભાઈ, કૃત્તિભાઈ, દુલારીબેન તથા હીરેનભાઈની ભક્તિ યોગી સભાગૃહ, દાદર મુંબદીમાં રાખવામાં આવેલ હતી. ઘણો જ અસરકારક અને સુંદર ભક્તિ કરાવવામાં આવી. આ પ્રસંગે પૂ.ભાઈશ્રી ઉપસ્થિત હતા. તેમણે પ્રસંગને અનુરૂપ ઘણો મર્મવેધી પણ ટૂંકો સ્વાધ્યાય કરાવી વિમળાબેનને શ્રદ્ધાંજલિ આપેલ હતી.

— — —

મુમુક્ષુ કુસુમબેન તલસાણીયાનું
સમાધિમરણ

સાયલા નિવાસી વયોવૃદ્ધ આશ્રમનાં ઉચ્ચ શ્રેણીના સાધક કુસુમબેન તલસાણીયા ૩.૧.૮૦નું સાયલાની પવિત્ર ભૂમિ પર તા. ૧૪-૧૦-૨૦૧૨ના અવસાન થયેલ છે. છેલ્લાં થોડાં વર્ષોથી તેઓ આશ્રમમાં જ રહેતાં હતાં અને તેમની એવી ભાવના હતી કે તેમના છેલ્લા શાસ આ પવિત્ર ભૂમિમાં ગુરુશરાણમાં રહી અને છૂટે. તેઓ હમેશાં તેમના કુંભના પ્રસંગોમાં સમજણપૂર્વક જવાનું ટાળતાં. છેલ્લે એક નાની બીમારીમાં ‘ઊં ગુરુદેવ’નો ચાર વખત ઉચ્ચાર કરી અને સમાધિપૂર્વક દેહત્યાગ કરેલ હતો. આશ્રમમાં શિબિર ચાલી રહી હતી અને પૂ.ભાઈશ્રી તથા બધા જ બ્રહ્મનિર્ણણોની હાજરી હતી. તેમની ઈચ્છા પ્રમાણે તેમના દેહનું દાન કરવામાં આવેલ. તેમનાં આ મૃત્યુ પ્રસંગે તેમના પરિવારજનો હાજર થઈ ગયાં હતાં.

આત્માર્થી મહેન્દ્રભાઈ નગીનદાસ શાહ
— એક સત્પુરુષાર્થી આત્માનું ઉર્ધ્વગમન

આત્માર્થી મહેન્દ્રભાઈ નગીનદાસ શાહના આત્માએ તા. ૨૧-૬-૨૦૧૨ના દિવસે આ નશ્ચર દેહનો ત્યાગ કરીને ઉર્ધ્વગમન કર્યું.

આત્માર્થી મહેન્દ્રભાઈ ઘણા વખતથી શારીરિક રીતે બીમાર હતા. તેમના દેહમાં જીવલેણ કેન્સર દર્દ ઘર કર્યું હતું. પણ તેમનો આત્મા સતત જાગૃત હતો અને તેમને મૃત્યુનો ક્યારેય પણ ભય ન હતો.

પ.પૂ.ભાઈશ્રીના માર્ગદર્શન ડેટા તેઓએ ખૂબ જ હિંમત અને ઔંતર-જાગૃતપૂર્વક આ દર્દનો સામનો કર્યો. પ.પૂ.ભાઈશ્રીએ કહ્યું હતું કે ‘જે થાય છે તે આ શરીરને થાય છે. આત્મા તો એનો જોનાર જાણનાર છે.’ આ બોધના બળે તેઓએ ઉતૃષ્ટ પુરુષાર્થ આદર્યો. જેમ જેમ તેમની પ્રગતિ વધતી ગઈ તેમ તેમ તેઓના મુખ પર આત્મિક સુખ પ્રસરાવવા લાગ્યું. તેઓ સતત પ્રસન્ન રહેતા અને તેમના ઘરે રાખેલ પ્રત્યેક સ્વાધ્યાયનો ખૂબ જ ઉત્સાહથી લાભ લેતા.

તેમના અંતિમ દિવસે સાંજના ખૂબ જ દુઃખાવો વધી જતાં ગુરુદેવ પ.પૂ.ભાઈશ્રી સાથે ફોન પર વાત થઈ અને ઉત્તમ બોધ પ્રાપ્ત થયો. ત્યારબાદ મહેન્દ્રભાઈ શાંત થઈ સૂઈ ગયા અને ઊંઘમાં જ તેમણે સમાધિપૂર્વક દેહનો ત્યાગ કર્યો.

એક ઉત્તમ આત્માને સત્ત પુરુષાર્થનું કેવું સુંદર ફળ મળે છે અને પ્રત્યક્ષ સદ્ગુરુની બલિહારીનાં દર્શન આ મૃત્યુ મહોત્સવથી આપણને સૌને થાય છે.

મુમુક્ષુ દિવ્યાબેનનું સમાધિમરણ

“જે મનુષ્યદેહે આ જીવ જ્ઞાનીપુરુષને ઓળખ્યા તથા તે મહાભાગ્યનો આશ્રય કર્યો અને તે પુરુષને આશ્રયે આ દેહ છૂટે એ જ સાર્થક છે.” — પત્રાંક ૬૮૨

અને આવી જ રીતે દિવ્યાબેને, જ્ઞાની સદ્ગુરુનું અનન્ય શરણ પામી, આત્મધર્મનું પાલન કરી સમાધિસ્થ ભાવે દેહને ત્યાગી, આ મનુષ્યભવ સાર્થક કર્યો.

સમાધિમરણ એટલે મૃત્યુને તૈયારી સાથે આવકારવું અને આવી જ મૃત્યુની તૈયારી હતી દિવ્યાબેનની. વર્ષ ૨૦૦૮માં દેહમાં ગ્રીજા તબક્કામાં પ્રવેશી ગયેલા કેન્સરની બીમારીનું નિદાન થયું અને તે સાથે જ આભાનું હિત ઈચ્છતા તેમણે સત્રદેવ, સત્રગુરુ અને સત્રધર્મનું શરણું સ્વીકારી ત્રણ આજ્ઞાઓ પાળવા સંકલ્પભદ્ર થયા. પરમાર્થના માર્ગ ચાલવાની પવિત્ર પ્રેરણા તેમને પોતાની દીકરી કવિતાબેન અને જમાઈ અમિતભાઈ ઢાંકી પાસેથી પ્રામ થઈ હતી. થોડા વખત પછી સાયલા આવી અર્ધમાસિ કરી. સત્રદેવ, સત્રગુરુ અને સત્રધર્મ પ્રત્યેની શ્રદ્ધાને કારણે એમણે એમની પીડાને ક્યાંય પાછળ મૂકી દીધી હતી. સત્સંગમાં નથી જઈ શકતા એ બેદને કારણે જ્યારે અશાંતા વેદનીય કર્મનો ઉદ્ય ઓછો હોય ત્યારે તે પ.પૂ. ભાઈશ્રીનો સ્વાધ્યાય C.D.માં સાંભળવાનું ચૂકતા નહીં. દિવસે-દિવસે તેમનું શરીર કીણ થતું જતું હતું પણ અંદરના ઉલ્લાસભાવમાં સતત વધારો થતો જતો હતો અને મૃત્યુના બે દિવસ પહેલાં જ નિર્ભય દિવ્યાબેન ઘરના સત્યોને કદ્યું કે “હું હવે તૈયાર છું, મને કોઈ જાતનો ડર નથી પણ એક વાતનો બેદ છે કે આ માર્ગમાં મારો પ્રવેશ ઘણો મોડો થયો પણ મારા અહોભાગ્ય ! કે મારા ઘરે મારા સદ્ગુરુ ભગવાન પધાર્યા. હા ! પ.પૂ. ભાઈશ્રી ૧ મહિના પહેલાં જ એમને ઘરે પધાર્યા અને એમની દર્શન અભિલાષાને પૂર્ણ કરી અને ગુરુદેવે એમને અનિત્ય ભાવનાની દૃઢતા કરાવી અને ત્યારથી એમનો ગુરુ પ્રત્યેનો અને ધર્મ પ્રત્યેનો ઉલ્લાસભાવ વધતો ગયો

અને અંદરની દૃઢતા પણ વધતી ગઈ.

મૃત્યુના થોડા કલાક પહેલાં ઘરના બધા જીવોને ખમાવી તેઓ આ અનિત્યદેહને છોડી અનંતની યાત્રા માટે આગળ વધી ગયા.

મુમુક્ષુ શ્રી રસિકભાઈ ડેલીવાળાનું

સમાધિમરણ

તા. ૧૯-૧૦-૨૦૧૨ના રોજ શ્રી રસિકભાઈ નંદલાલ ડેલીવાળાનું અમદાવાદ મુકામે હદ્યરોગના હુમલાથી દેહવિલય થયો. તેઓ ખૂબ જ સરળહદ્યી અને ધર્મપ્રેમી બ્યક્ઝિત હતાં. અવારનવાર સાયલા આવી પરમ સત્સંગનો લાભ લેતાં હતાં. તેઓના ધર્મપત્નિ રંજનબેન તથા સમગ્ર કુટુંબ સાયલા આશ્રમ સાથે જોડાયેલ છે.

શ્રી રાજ-સોભાગ સત્સંગ મંડળ સંચાલિત

આશીર્વાદ વિકલાંગ કેન્દ્ર - સાયલા

ક્ષમતા કેન્દ્ર - લીંબડી

ઉપાસના ડે કેર સેન્ટર - જોરાવરનગર

એપ્રિલથી સપ્ટે. - ૨૦૧૨ કાર્ય અહેવાલ

આશીર્વાદ, ક્ષમતા અને ઉપાસના સેન્ટરનાં કુલ ૧૦૦ બાળકોમાંથી ઉઠ બાળકોએ સામાન્ય સ્કૂલમાં વાર્ષિક પરીક્ષા આપી ઉત્તીર્ણ થયાં અને જૂનથી આગળના ધોરણમાં અભ્યાસ કરશે.

આશીર્વાદ ડે કેર સેન્ટર - સાયલા, ક્ષમતા કેન્દ્ર - લીંબડી અને ઉપાસના ડે કેર સેન્ટર - જોરાવરનગરમાં બાળકોના વાલીઓની મીટિંગ રાખવામાં આવી, જેમાં વેકેશન દરમિયાન બાળકોને ઘેર કરાવવાની પ્રવૃત્તિ વિષે વાત કરી અને બાળકોની દવા તેમ જ સારસંભાળ માટે ચર્ચા કરી અને ૧૧ જૂનથી રાખેતા મુજબ મોકલવા વાલીઓને જાણ કરી.

सी.बी.ओ.ओसेड प्रोजेक्ट अंतर्गत मंडभुद्धि तथा दृष्टिक्षमता बाणकोनो निवासी समर केम्प योजायो जेमां ५० बाणकोने दैनिक किया, शैक्षणिक प्रवृत्ति तथा रमत गमत अने सांस्कृतिक कार्यक्रमो कर्या; जड़री तबीजी तपास करावी अने जाहेर स्थलो बताव्यां तेम ४ श्री राज-सोभाग सत्संग मंडणमां बगीचो तेम ४ बापुज्ञी कुटिर बतावी, प.पू.भाईश्रीना आशीर्वाद मेणव्या.

११ जूनथी राखेता मुजबउ केर सेन्टरमां बाणको आववा लाग्यां।

रमत-गमत कार्यक्रममां मेणवेल सिद्धि

गुजरात राज्य खेल महाकुंभ अंतर्गत विकलांग व्यक्तिओनी जिल्ला कक्षानी किंकेट टुनीमेन्टमां जोरावरनगर फाईनल टीमने रोकड पुरस्कार रु.३,०००/- अने सायला रनसर्अप टीमने रोकड पुरस्कार रु.२,०००/- आपी प्रोत्साहित कर्यातेम ४ राज्य कक्षाए किंकेट टुनीमेन्टमां जोरावरनगरना रनसर्अप टीमने रोकड पुरस्कार रु.३,०००/- आपी प्रोत्साहित कर्या।

गुरुपूर्णिमा कार्यक्रम निभिते श्री राज-सोभाग सत्संग मंडणना स्वाध्याय होलमां आशीर्वादनां बाणकोने 'तुं घार का सागर है' नी प्रार्थना रजू करी तेम ४ भीर भनुभाई नवधानभाई अने गाभु आशीष जेरामभाईने प.पू.भाईश्री, श्री विकमभाई, श्री भिनणबेन तेम ४ मुमुक्षुओना हस्ते ट्रायसिक्ल तेम ४ व्हीलचेरनुं वितरण कर्या।

आशीर्वाद, क्षमता अने उपासना उ केर सेन्टरमां रक्षाबंधन पर्वनी उजवणी मुमुक्षुओ तथा दाताश्री अने वालीओनी हाजरीमां करवामां आवी। जेमां सायलामां श्री राज-सोभाग सत्संग मंडणना मुमुक्षुओ १०८ ऐम्बुलन्सना स्टाफ मेम्बरो हाजर रह्या हता।

क्षमता केन्द्र, लीबडीमां दाताश्री सोनी भीतभाई द्वारा ३० बाणकोने लंचबोक्स अने उपासना बहुविकलांग पुनःस्थापन केन्द्र, जोरावरनगरमां दाताश्री सुरेशभाई हिंमतभाई मकवाणा द्वारा ३१ बाणकोने स्कूलड्रेसनुं वितरण करवामां आव्युं।

आशीर्वाद उ केर सेन्टर, सायलामां प.पू.भाईश्रीना सांनिध्यमां ४५ बाणकोने विविध वस्तुनो वितरण कार्यक्रम योजायो। प.पू.भाईश्री तेम ४ सायला तालुकाना मामलतदारश्री अने मुमुक्षुओ तेम ४ दाताश्रीना वरदू हस्ते वितरण करवामां आव्यां जेना दाताश्रीओ - स्कूलड्रेसना दाताश्री : श्री किशनभाई रामचंद्रभाई मुंबई (सायलावाणा), स्कूलबेगना दाताश्री : श्री जयसुभभाई महेता (लंडन), वोटरबेग/लंचबोक्सना दाताश्री : स्व. श्री कान्तिलाल चश्मावाणा छ. श्री विमणबेन कान्तिलाल चश्मावाणा अने व्हीलचेरना दाताश्री : शिशुकुंज (लंडन) हता।

आशीर्वादना बीजा माणना मुहूर्तनी पूजनविधि श्री विनायकभाई शाह, श्री अदृष्टभाई दोशी तेम ४ श्री सुधाबेनन शुभ हस्ते करी।

अंधजन ध्वजादिन सप्ताह अंतर्गत अंधजन मंडण - वखापुर, अमदावाद आयोजित सांस्कृतिक कार्यक्रममां आशीर्वाद, उपासना अने क्षमता केन्द्रनां २३ बाणकोने आग लीघो अने सांस्कृतिक कृति रजू करी।

शिवशक्ति ग्रुप आयोजित 'गांधोश उत्सव कार्यक्रम-२०१२'मां आशीर्वादनां १२ बाणकोने सांस्कृतिक कार्यक्रम रजू कर्यो तेम ४ आगामी खेल महाकुंभ-२०११ अंतर्गत राज्य कक्षाए सोफ्ट बोल थोमां त्रीजो नंबर मेणवेल. सोनगरा विपुल काणुभाई अने २५ भीटर दोडमां बीजो नंबर मेणवेल काज

નમીરા સલીમભાઈને શિલ્પ આપી સન્માનિત કર્યા.
તાલીમાર્થીઓ

કોઠા પ્રોજેક્ટ અંતર્ગત બનાસકંઠા, સાબરકંઠા, દાહોદ અને ખેડા જિલ્લાના સુપરવાઈઝરો, ટાટા ઇન્સ્ટિટ્યુટ ઓફ સોશિયલ સાયન્સ મુંબઈના વિદ્યાર્થીઓ તેમ જ ગુજરાત વિદ્યાપીઠ, અમદાવાદથી એમ.એસ.ડબલ્યુ.ના વિદ્યાર્થીઓ તાલીમમાં આવ્યા, તેમને મોબિલિટી પાર્ક, સેન્સરી રૂમ તેમ જ સંસ્થામાં ચાલતી પ્રવૃત્તિ અને ગ્રામ્ય કક્ષાએ ચાલતી વિકલાંગના પુનર્વસન અને ફિલ્ટરમાં જરૂર માહિતી આપી.

બી.આર.સી. ભવન રાજકોટમાં રિસોર્સ શિક્ષકોની ૧ ટિવિસીય તાલીમ શિબિર યોજાઈ જેમાં શ્રી સુરસંગ રાડોડે આશીર્વાદ વિકલાંગ ટ્રસ્ટની પ્રવૃત્તિઓ તેમ જ નેશનલ ટ્રસ્ટ અંતર્ગત વિકલાંગોને મળતા લાભો વિશે જાણકારી આપી.

જનજાગૃતિ

ગુજરાતના પ્રય્યાત તરણેતરના મેળામાં ઉ ટિવિસ માનસિક બીમારી પ્રોજેક્ટ અંતર્ગત જનજાગૃતિ કાર્યક્રમ તેમ જ પ્રદર્શન અને વ્યવસાયલક્ષી તાલીમ સેન્ટરમાં વિકલાંગ વ્યક્તિઓએ બનાવેલ વસ્તુનું વેચાણ કર્યું.

શ્રી રાજ-સોભાગ સત્સંગ મંડળ, સાયલા સંચાલિત આશીર્વાદ વિકલાંગ ટ્રસ્ટ, સાયલા અને શિશુકુંજ લંડન દ્વારા સાંગ્રત એજ્યુકેશન ટ્રસ્ટ જુનાગઢમાં કમિશનર સાહેબશ્રી, ધારાસભ્યશ્રી, આજુભાજુનાં ગામડાંના સરપંચશ્રીઓ અને શ્રી આર. એસ. જાદવના શુભ હસ્તે ૩૦ વિકલાંગ વ્યક્તિઓને વ્હીલચેરનું વિતરણ કરવામાં આવ્યું.

મુલાકાતીઓ

બી.આર.સી. ભવન વાંકાનેરથી ૪૮ વિકલાંગ

બાળકો તેમના વાલી અને સ્ટાફ મેખબરો, સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના વઠવાણ તાલુકાના ધારાસભ્ય શ્રી વષાબેન દોશી, સાંસદ (રાજ્યસભા) શ્રી શંકરભાઈ વેગડ, શ્રી લાલજીભાઈ મેર તથા અગ્રણી કાર્યકરો અને શ્રી રાજ-સોભાગ સત્સંગ મંડળ, સાયલા દ્વારા યુ.કે.થી શ્રી નિબિલભાઈ, શ્રી પ્રીતિબેન પારેબ, શ્રી દીપકભાઈ કામદારે આશીર્વાદની શુભેચ્છા મુલાકાત લીધી.

વિતરણ કેમ્પ / નિદાન કેમ્પ / સર્ટિફિકેટ કેમ્પ

જિલ્લા સમાજ સુરક્ષા અને આરોગ્ય વિભાગ દ્વારા વિકલાંગ વ્યક્તિઓ માટે મેડિકલ સર્ટિફિકેટ કેમ્પનું આયોજન સાયલા આશીર્વાદ સેન્ટરમાં કરવામાં આવ્યું, જેમાં જુદા જુદા નિષ્ણાતો જેવા કે આઈ સર્જન, ઓથેપિડિક સર્જન અને સાઈડિયાટ્રિસ્ટ દ્વારા સેવા પૂરી પાડવામાં આવી જેમાં કુલ ૨૨૭ વિકલાંગ વ્યક્તિઓ આવ્યાં અને તેમાંથી ૧૨૩ વ્યક્તિઓને વિકલાંગતા મુજબ મેડિકલ સર્ટિફિકેટનો લાભ મળ્યો.

પુનઃવસન

સી.બી.એમ. ઓસેડ પ્રોજેક્ટ અંતર્ગત સ્વસહાય જૂથની મીટિંગ ધજાળા તેમ જ ધાંધલપુરમાં યોજાઈ, જેમાં શ્રી અંજના આચાર્ય તથા શ્રી સુરસંગ રાડોડે બચત માટે તેમ જ વ્યવસાય કરવા માટે માર્ગદર્શન આપ્યું. હાલ ધજાળામાં ૧૫ બહેનો મોતીકામ તેમ જ ધાંધલપુરમાં ૧૪ બહેનો દિવાળીના દીવાને કલરકામ કરવાનું કામ સંસ્થા દ્વારા કરે છે.

આશીર્વાદ દ્વારા ૨૧ વિકલાંગ વ્યક્તિઓનાં અપંગ ઓળખકાર્ડનાં ફોર્મ, સાયલા તાલુકાનાં ૫૪ અને લીબડી તાલુકાનાં ૩૫ બાળકોનાં શિષ્યવૃત્તિનાં ફોર્મ જિલ્લા સમાજ સુરક્ષા, સુરેન્દ્રનગર તેમ જ નેશનલ ટ્રસ્ટ અંતર્ગત ૨૦ બાળકોનાં ફેશ નિરામયા હેલ્થ કાર્ડ, ૨૫ બાળકોનાં રિન્યુઅલ માટેનાં ફોર્મ

નેશનલ ટ્રસ્ટ, દિલ્હી અને ૨૫ બાળકોનાં નિરામયા
હેલ્પ કલેઇડમ આઈ.સી.આઈ.સી.આઈ. લોમ્બાર્ડ

જનરલ ઈન્સ્યોરન્સ દિલ્હી કર્ચ. ॥ ॥ ॥ ॥

શ્રી રાજ-સોભાગ સત્સંગ મંડળ પ્રેરિત

‘પ્રેમની પરબ’ એપ્રિલથી સપ્ટે. ૨૦૧૨

પ્રવૃત્તિ ટૂંક અહેવાલ

એપ્રિલ માસ એટલે શાળાકીય પરીક્ષાઓનો
માસ અને મે માસ એટલે પરિણામો અને વેકેશનનો
માસ. જૂન-જુલાઈ પ્રવેશ ઉત્સવ અને નવા સત્રનો
આરંભ. આ સમય દરમ્યાન શાળાઓનો સંપર્ક જુદા-
જુદા નિમિત્તે ચાલુ રહ્યો.

તા. ૮-૪-૧ રના રોજ કેલાસ ગુરુકુળ
મહુવામાં યોજાનાર શિક્ષણ પર્વના આયોજન નિમિત્તે
ગુજરાત કેળવણી પરિષદ આયોજિત બેઠકમાં ‘પ્રેમની
પરબ’ ના પ્રતિનિધિ તરીકે અમદાવાદ મુકામે શ્રી
ચંદ્રકાંતભાઈ વાસે હાજરી આપી.

તા. ૨૦-૪-૧ રથી તા. ૨૬-૪-૧ સુધી
જીવન વિજ્ઞાન કેન્દ્રમાં ‘સમર સાયન્સ કેમ્પ’નું
આયોજન થયું. ‘રાજકોટ પ્રાદેશિક લોક વિજ્ઞાન કેન્દ્ર’
અને ‘લાઈફ’ રાજકોટના તજ્જ્ઞશ્રીઓએ વૈજ્ઞાનિક
પ્રયોગો, વૈજ્ઞાનિક રમકડાં અને સર્જનાત્મક પ્રવૃત્તિઓ
દ્વારા પ્રશિક્ષણ આપ્યું. ઉદ્ઘાટન ‘પ્રેમની પરબ’ના
ડાયરેક્ટર શ્રી ચંદ્રકાંતભાઈ વાસ તથા શ્રી ભિનેષ
મેધાણીના હસ્તે થયું. તારીખ ૨૬-૪-૧ રના સમાપન
કાર્યક્રમમાં પૂ. ભાઈશ્રીનું પવિત્ર સાનિધ્ય સાંપર્યું.
પૂ. ભાઈશ્રીએ માર્ગદર્શક સૂચનો સહ આશીર્વયનો
પાઠ્યાં. બધા વિદ્યોર્થીઓને પ્રમાણપત્રો અને પ્રેરક
પુસ્તકો પૂ. ભાઈશ્રીના હસ્તે એનાયત થયાં. ૭૮
વિદ્યાર્થીઓ સહભાગી બન્યા. હ તજ્જ્ઞશ્રીએ માર્ગદર્શન

આપ્યું. આવી ચેતનવંતી શિબિરો માટે વધુ દિવસો
રાખવાનું સૌનું સૂચન હતું.

તા. ૨૧-૪-૧ રના રોજ ‘પ્રેમની પરબ’ના બીજા
ત્રણ વર્ષનો તબક્કો પૂર્ણ થતાં સમાપન-ચિંતન સભા
બોલાવવામાં આવી. નૂતન બાલ શિક્ષણ સંધના પ્રમુખ
અને પૂર્વ શિક્ષણ નિયામક ડૉ. નલિન પંડિત, હિન્દ
સ્વરાજ મંડળના શ્રી વાસુદેવ વોરા તથા કેતન રૂપેરા
ઉપસ્થિત રહ્યા. ૮૪ શાળાના આચાર્યશ્રીઓએ હાજરી
આપી. પૂ. ભાઈશ્રી અને ટ્રસ્ટીઓએ ઉપસ્થિત રહી
‘પ્રેમની પરબ’ પ્રોજેક્ટમાં શાળાઓની સહભાગીદારી
તથા હકારાત્મક અભિગમને આવકાર્યો. વધુ પાંચ વર્ષ
આ કાર્યક્રમ લંબાવવાની સૌની લાગણીને માન આપી
પૂ. ભાઈશ્રીએ પ્રેરક સંમતિ આપી.

તા. ૧૩-૬-૧૨ આશ્રમ ખાતેથી પ્રોજેક્ટની
૧૩૦ શાળાઓના નવા દાખલ થનાર ઉપોદ્ધૂત
માટે દફતર-પાટી-પેન-લંચબોક્સ-પુસ્તક સાથેની
શૈક્ષણિક ક્રીટનું દરેક શાળાને વિતરણ કરવામાં આવ્યું.

તા. ૧૪/૧૫/૧૬-૬-૧૨ ના ત્રણ દિવસોએ
શાળાઓમાં પ્રવેશોત્સવ ઉજવાયો. પ્રવેશોત્સવ
દરમ્યાન શ્રી ચંદ્રકાંતભાઈએ થોરિયાળી, દેવગઢ,
નડાળા, નડાળાસીમ, કાશીપરા, સાયલા ૧/૩ વગેરે
શાળાઓની પ્રત્યક્ષ મુલાકાત લીધી.

તા. ૩૦-૬-૧૨ પ્રવેશોત્સવ નિમિત્તે વઢવાણ-
૭ અને વઢવાણ-૧૫માં નાણામંત્રી શ્રી વજુભાઈ
વાળા સાથે શ્રી ચંદ્રકાંતભાઈ ઉપસ્થિત રહ્યા.

તા. ૬-૭-૧૨ પૂ. ભાઈશ્રીના સાંનિધ્યમાં
‘પ્રેમની પરબ’ અંગે વિચાર-ગોળિ યોજાઈ જેમાં પૂ.
ભાઈશ્રી, ટ્રસ્ટી શ્રી વિનુભાઈ, શ્રી રસિકભાઈ, શ્રી
ચંદ્રકાંતભાઈ, BRC, સવશીભાઈ મકવાણા, તાલુકા
પંચાયત પ્રમુખ ગોપાલભાઈ, તાલુકા મામલતદારશ્રી,

તાલુકા વિકાસ અધિકારીશ્રી, કે.નિ. શિક્ષણ-વહીવટ યુનિટ પ્રમુખ મૂળજીભાઈ, મંત્રીશ્રી કરમશીભાઈ વગેરે ઉપસ્થિત રહ્યા.

તા. ૧૧-૭-૧૨ રાજકોટ 'લાઈફ' સંસ્થાના એક્ઝિક્યુટિવ ડાયરેક્ટર શ્રી ચંદ્રકાંત કોટિયા અને સંસ્થાના સ્ટાફ સાથે શ્રી ચંદ્રકાંતભાઈની સંકલન બેઠક થઈ. 'પ્રેમની પરબ' પ્રોજેક્ટની શાળાઓને વિજ્ઞાન સાધન કીટ આપવાનું નક્કી થયું.

તા. ૩-૮-૧૨ સુરેન્દ્રનગર જિલ્લા શિક્ષણ અને તાલીમ ભવન તથા 'પ્રેમની પરબ'ના સંયુક્ત ઉપક્રમે એક-દિવસીય શૈક્ષણિક સેમિનાર રાખવામાં આવ્યો. જેમાં સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના શ્રેષ્ઠ શિક્ષક એવોર્ડ વિજેતા શિક્ષકોનું સન્માન અને ગોછિ તેમ ૪ 'પ્રેમની પરબ' નવા વર્ષની પ્રવૃત્તિઓ વિશે ચિંતન બેઠક થઈ. ૨૨ એવોર્ડ વિજેતા શિક્ષકો અને ૧૧૦ પ્રેમની પરબ શાળાના આચાર્યો ઉપસ્થિત રહ્યા. વઠવાણ વિસ્તારના હાલ ધારાસંભ્ય અને શ્રેષ્ઠ શિક્ષક વર્ષાબેન દોશી, જિલ્લા શિક્ષણ તાલીમ ભવનના આચાર્ય તથા અધ્યાપકો, GCERTના શ્રી મંત્રીર સાહેબ વગેરે ઉપસ્થિત રહ્યા. શ્રી ચંદ્રકાંતભાઈ વાસે સમગ્ર કાર્યક્રમનું આયોજન, સંચાલન કર્યું, ટ્રસ્ટીશ્રી વિનુભાઈ શાહ ખાસ ઉપસ્થિત રહ્યા.

તા. ૨૧-૮-૧૨ના રોજ 'પ્રેમની પરબ' કાર્યક્રમ વિશે શોધ નિબંધ તૈયાર કરનાર ડૉ. ઈલાબેન કોઠારી (અલિયાબાડા) 'પ્રેમની પરબ' અને સાયલા શાળા નં. પની રૂબરૂ મુલાકાતે આવ્યા.

તા. ૧૭-૮-૧૨ સાયલા તાલુકાની પ્રાથમિક શાળાઓનો વિજ્ઞાનમેળો નાનચંદ્રજી સ્મારક પ્રાથમિક શાળામાં યોજાયો. ઉદ્ઘાટન સમારંભમાં વિજ્ઞાન જાગૃતિ અંગે અને જીવન વિજ્ઞાન કેન્દ્ર અંગે શ્રી

ચંદ્રકાંતભાઈએ પરિયય આપ્યો. આ વિસ્તારમાં વિજ્ઞાન પ્રવાહ શરૂ કરવાની જરૂરિયાત ઉપર ખાસ ભાર મૂક્યો. વિજ્ઞાન મેળામાં ઉપસ્થિત તમામ ૨૫૦ બાળકોને બુંદી-ગાંધીયાનું ભોજન 'પ્રેમની પરબ' તરફથી આપવામાં આવ્યું.

તા. ૨૪-૮-૧૨ સાર્વજનિક વિદ્યાલય, સાયલા ખાતે લીંબડી, ચોટીલા, સાયલા, ચુડા તાલુકાના શાળા વિકાસ સંકુલનું વિજ્ઞાન પ્રદર્શન ભરાયું. પૂ. એલ.એમ. વોરા ગલ્વસ્ હાઇસ્ક્વુલની કૃતિ વિભાગ-ઉમાં પ્રથમ પસંદગી પાત્ર થઈ.

'પ્રેમની પરબ' પ્રોજેક્ટ પ્રથમ પાંચ વર્ષ પય શાળાઓ માટે અને પછી ત વર્ષ લંબાવી નવી ૬૩ શાળાઓને સામેલ કરેલ. આ ત વર્ષનો તબક્કો પૂર્ણ થતા સૌની લાગણી અને જરૂરિયાત સમજ પૂ. ભાઈશ્રીની શુભ-પ્રેરક ભાવનાથી હજુ વધુ પાંચ વર્ષ આ કાર્યક્રમ ચાલુ રાખવાની સૌને લાગણી હતી. જિલ્લા શિક્ષણ સમિતિ, સુરેન્દ્રનગરને ટેકનિકલ મંજૂરી માટે દરખાસ્ત કરવામાં આવેલ જેની મંજૂરી મળતા હવે નવા તબક્કાનું કાર્ય શરૂ કરવામાં આવ્યું છે. સાયલા તાલુકાની દરેક શાળાઓને ધો. ૬-૭-૮ના વિજ્ઞાન શિક્ષણની ગુણવત્તા વધે તે માટે પ્રાયોગિક શૈક્ષણિક કીટ આપવાનું આયોજન ચાલે છે. સંભવત: ઓક્ટોબર માસમાં આ કાર્યક્રમ સંપત્ત થશે.

'પ્રેમની પરબ' સંચાલિત 'જીવન વિજ્ઞાન કેન્દ્ર'માં નવા સત્રમાં જૂન-૧૨થી સપ્ટેમ્બર-૧૨ સુધીમાં ૪૫ શાળાઓના ૧૫૩૨ વિદ્યાર્થીઓ અને ૫૭ શિક્ષકો શિક્ષણ-પ્રશિક્ષણ મેળવવા આવ્યા. તેમ ૪ ઉંડું પુસ્તકો ઈસ્યુ થયા.

પ્રેષક : ચંદ્રકાંત વ્યાસ, ડાયરેક્ટર
('પ્રેમની પરબ' - સાયલા)

શ્રી રાજ-સોભાગ આશ્રમ - સાયલા

'એકાંત મૌન આરાધના'

અરજી પત્રક

(શ્રી રાજમાર્ગનું યોગારોહણ પ્રકલ્પમાં જોડાયેલ મુમુક્ષુ માટે જ)

નામ :	ઉંમર :	તારીખ/વર્ષ
સરનામું :		અર્પણતા
		અર્ધપ્રાતિ
		પૂર્ણપ્રાતિ
ફોન નં. :		ઉચ્ચ શ્રેણી

સંસાર-તાપથી દુભાયેલા ત્રાહિત દુઃખી આત્માઓનું દુઃખ જોઈ પ. પૂ. ભાઈશ્રીએ બહુ અનુકૂળ કરી 'એકાંત મૌન આરાધના' શિબિરનું આયોજન કર્યું છે. શ્રી રાજમાર્ગનું યોગારોહણમાં જોડાયા બાદ મારો અધ્યાત્મ પુરુષાર્થ હજુ વધુ પ્રબળ, વધુ જોમવંત, ધ્યેયલક્ષી બને તે માટે આ 'એકાંત મૌન આરાધના' શિબિરમાં મારા આત્માના શૈયાર્થે મને તક આપવા નમ્ર વિનંતી છે.

આ શિબિર માટેના બધા જ નિયમો મેં વાંચ્યા છે અને તેનું ચુસ્તપણે પાલન કરવાની હું બાંધધરી આપું છું.

૧. 'એકાંત મૌન આરાધના' ની કેટલી શિબિરો ભરી છે ?
૨. હું 'એકાંત મૌન આરાધના'ની શિબિર નં..... તારીખ..... શી..... તારીખ
માટે અરજી કરું છું.

શ્રુપ લીડરનું નામ :

શ્રુપ લીડરનો અભિપ્રાય :

શ્રુપ લીડરની સહી :

સાધકની સહી :

નોંધ : (અ) શિબિર શરૂ થવાના એક મહિના પહેલાં અરજી પત્રક ભરીને આશ્રમમાં પહોંચાડવાનું રહેશે.

(બ) શ્રુપ લીડરના અભિપ્રાય વગરનું અરજી પત્રક અમાન્ય ગણવામાં આવશે.

(ક) શિબિરમાં પસંદગી પામેલ મુમુક્ષુઓને વહેલી તક જાણ કરવામાં આવશે.

ખાસ નોંધ : (ખ) પરદેશના તથા લાંબા કેતે રહેતા મુમુક્ષુઓ "શ્રી રાજમાર્ગનું યોગારોહણ" પ્રકલ્પમાં ન જોડાયેલ હોય તો પણ 'એકાંત મૌન આરાધના' શિબિર માટે અરજી કરી શકશે.

(પાછળ)

‘એકાંત મૌન આરાધના’ શિબિરના નિયમો

૧. એકાંત મૌન આરાધના શિબિર શરૂ થવાની હોય તે તારીખથી એક મહિના પહેલાં દેશ-પરદેશના મુમુક્ષુઓ અરજી પહોંચાડવાની રહેશે.
૨. શિબિરને આગલે દિવસે મુમુક્ષુઓએ આશ્રમમાં હાજર થઈ જવાનું રહેશે અને શિબિર પૂર્ણ થાય પછી જ આશ્રમ છોડીને જઈ શકશે.
૩. રૂમમાં નાસ્તો કરવો નહીં.
૪. આખો દિવસ આત્માનું અનુસંધાન રહે તે રીતે દરેક કમ ઉપરાંત સતત ચિત્તન-મનન અને સુવિચારણા કરવી.
૫. મૌનપણે એકાંતમાં રહેતા સાધકને વૈરાગ્ય-ઉપશમભાવ વધે તે પ્રમાણેની ચર્ચા ખૂબ જ ઉપયોગી થશે.
૬. શિબિર સંચાલક તરફથી જે કંઈ સૂચના આપવામાં આવે તેનું ચુસ્તપણે પાલન કરવું.
૭. સ્વાધ્યાય, ભક્તિ, ધ્યાન અને સત્તસંગના સમયે પાંચ મિનિટ પહેલાં સ્થાન ગ્રહણ કરી લેવું.
૮. મોબાઇલ ફોન, ઇપ્પું કે પત્રવ્યવહાર શિબિર દરમ્યાન સંપૂર્ણ બંધ રાખવા.
૯. આશ્રમની બહાર જઈ શકાશે નહીં.
૧૦. ઉપરોક્ત નિયમોનો ભંગ કરનાર સાધકને શિબિર સંચાલક શિક્ષા રૂપે જે કંઈ પ્રાયશ્ચિત આપે તેનું ચુસ્તપણે પાલન કરવાનું રહેશે.

ઓક્ટો. - ૨૦૧૨થી એપ્રિલ - ૨૦૧૩ સુધી રાખવામાં આવેલ શિબિર

મહિનો	એકાંત મૌન આરાધના શિબિર	આરાધના શિબિર
ઓક્ટો.-૧૨	ઇધ્યનમી શિબિર તા. ૧૩ શનિવારથી તા. ૧૭ બુધવાર સુધી	તા. ૧૩ શનિવારથી તા. ૧૭ બુધવાર સુધી
નવેમ્બર-૧૨	શિબિર રાખવામાં આવેલ નથી.	શિબિર રાખવામાં આવેલ નથી.
ડિસેમ્બર-૧૨	એકાંત મૌન આરાધના શિબિર રાખવામાં આવેલ નથી.	આરાધના શિબિર તથા યુવા શિબિર તા. ૨૫ મંગળથી તા. ૩૧ સોમવાર સુધી
જાન્યુ.-૧૩	સત્તાવનમી શિબિર તા. ૨૩ બુધવારથી તા. ૨૭ રવિવાર સુધી	તા. ૨૩ બુધવારથી તા. ૨૭ રવિવાર સુધી
ફેબ્રુ.-૧૩	અંદ્રાવનમી શિબિર તા. ૧૭ રવિવારથી તા. ૨૧ ગુરુવાર સુધી	તા. ૧૭ રવિવારથી તા. ૨૧ ગુરુવાર સુધી
માર્ચ - ૧૩	ઓગણસાઠમી શિબિર તા. ૧૫ શુક્રવારથી તા. ૧૮ મંગળવાર સુધી	તા. ૧૫ શુક્રવારથી તા. ૧૮ મંગળવાર સુધી
એપ્રિલ- ૧૩	સાઠમી શિબિર તા. ૧૧ ગુરુવારથી તા. ૧૫ સોમવાર સુધી	તા. ૧૧ ગુરુવારથી તા. ૧૫ સોમવાર સુધી

ઘાટકોપર - મુંબઈમાં સેવાકાર્ય

શ્રી રાજ-સોભાગ સત્સંગ મંડળ દ્વારા સંચાલિત તથા ડૉ. પંકજભાઈ એચ. કગથરા (અમીદાદિ આઈ કેર હોસ્પિટલ) દ્વારા કાર્યશીલ આંખની સારવાર તથા શસ્ત્રકિયા માટે રાહતના દરે યોજના ઘાટકોપર (મુંબઈ)માં ચાલી રહેલ છે. આ યોજનાનો જરૂરિયાતમંદ લોકો વિશેષપણે મોતિયાના ઓપરેશન માટે લાભ લઈ રહેલ છે, જેમાં પેશન્ટ ૨,૦૦૦/- રૂ. તથા સંસ્થા ૨,૦૦૦/- રૂ. આપે છે. કેકો પદ્ધતિથી આ ઓપરેશન કરવામાં આવે છે, જેમાં તા. ૧-૪-૨૦૧૧ થી તા. ૩૧-૩૧-૧૨ સુધીમાં અંદાજે ઉપ ઓપરેશન કરાવેલાં છે તથા એપ્રિલ-મે-જૂનમાં બીજાં ૮ ઓપરેશનો થયેલ છે. યશસ્વી ડૉક્ટરનાં લગભગ બધાં ૪ ઓપરેશનો સફળ થયેલ છે. ઓપરેશન પછી બધાના અભિપ્રાયો જાણતાં સૌઅં ખૂબ જ સંતોષ વ્યક્ત કરેલ છે. એમાં પણ જયેશભાઈ ભાનુશાળી, જ્યંતિભાઈ બોરાડે જેવા ઘણા પેશન્ટે તો ડૉ. પંકજભાઈની કાર્યપદ્ધતિની ખૂબ પ્રશંસા કરી. તેઓના આ અનુમોદનીય કાર્ય બદલ અહોભાવ વ્યક્ત કરેલ છે. ઘણી વિશાળ સંખ્યામાં લોકો આ યોજનાનો લાભ લે એવી ઉત્તમ ભાવના આ સત્તકાર્ય પાછળ રહેલી છે જેમાં સંપૂર્ણ કાર્યમાં ડૉ. પંકજભાઈ કગથરાનો પ્રશંસનીય સહકાર મળેલ છે.

શ્રી પૂ. લા. મા. વોરા ગલ્સ્ હાઇસ્ક્યુલ, સાયલા તથા

શ્રી પૂ. લા. મા. વોરા કોલેજ ઓફ આર્ટ્સ એન્ડ કોમર્સ, સાયલા

સંક્ષિપ્ત રિપોર્ટ

શ્રી રાજ-સોભાગ સત્સંગ મંડળ સંચાલિત શ્રી પૂ. લા. મા. વોરા ગલ્સ્ હાઇસ્ક્યુલ, સાયલાની બાળાઓને દટક લેવાની યોજનામાં ઓંગસ્ટ અને સપ્ટેમ્બર, ૨૦૧૨ દરમિયાન પ.પૂ. ભાઈશ્રીની અનુમોદનીય પ્રેરણાથી નવા ૨૨ દાતાશ્રીઓએ વધુ ૫૫ બાળાઓને દટક લઈ આજ સુધીમાં કુલ ૧૦૦ મહાભાગ્યશાળી દાતાશ્રીઓએ કુલ ૨૨૫ બાળાઓ પૈકી ૨૯૮ બાળાઓને દટક લઈ શિક્ષણરૂપી ઉત્તમ દાનનું ઉદાહરણીય કાર્ય કરેલ છે.

તેવી જ રીતે શ્રી પૂ. લા. મા. વોરા કોલેજ ઓફ આર્ટ્સ એન્ડ કોમર્સ, સાયલાની કન્યાઓને દટક લેવાની યોજનામાં ઓંગસ્ટ અને સપ્ટેમ્બર, ૨૦૧૨ દરમિયાન નવા ૧૫ દાતાશ્રીઓએ વધુ ૨૧ કન્યાઓને દટક લઈ આજ સુધીમાં કુલ ૧૭ ભાગ્યશાળી દાતાશ્રીઓએ કુલ ૧૨૫ કન્યાઓ પૈકી ૨૭ કન્યાઓને દટક લઈ ઉત્તમ દાનનું ઉદાહરણ પૂરું પાડેલ છે.

સંસ્થા સર્વ ભાગ્યશાળી દાતાશ્રીઓનો ખૂબ ખૂબ આભાર વ્યક્ત કરે છે.

આ બાબતે વધુ માહિતી માટે :-

શ્રી જયસુખભાઈ મહેતા - લંડન ફોન નં. +447830294060

Email : jaysukhmehta@googlemail.com

શ્રી પ્રદિપભાઈ એસ. પારેખ ફોન નં. +919427330978

Email : pradipbgb5555@mail.com

હવે પછીના સંરથાના કાર્યક્રમોની ચૂંચિ

<p>૧. આ.સિદ્ધિ અવતરણાદિન તથા
પ્રભુશ્રીનો જન્મદિન</p> <p>૨. દિવાળી મહોત્સવ</p> <p>૩. પ.કૃ.દેવનો જન્મદિન</p> <p>૪. પૂ. ભાઈશ્રી તથા પૂ. ગુરુમાનો જન્મદિન</p> <p>૫. પૂ. બાપુજીની પુષ્યતિથિ</p> <p>૬. આશ્રમનો સ્થાપના હિન</p> <p>૭. જાન્યુઆરી-૨૦૧૩ની ધર્મયાત્રા</p> <p>૮. પ્રેમની પરબનો વાર્ષિક પ્રોગ્રામ</p> <p>૯. પૂ.બાપુજીનો જન્મદિવસ તથા
જિનાલય અને આશ્રમની વર્ષગાંઠ</p> | <ul style="list-style-type: none"> - આસો વદ-૧, મંગળવાર,
તા. ૩૦ ઓક્ટોબર, ૨૦૧૨ - આસો વદ-૧૨થી કારતક સુદ-૧, રવિવારથી બુધવાર
તા. ૧૧થી ૧૪ નવેમ્બર, ૨૦૧૨ - કારતક સુદ-૧૫, બુધવાર, તા. ૨૮ નવેમ્બર, ૨૦૧૨ - શનિવાર - રવિવાર, તા. ૨૪, ૨૫ નવેમ્બર, ૨૦૧૨ - માગશર સુદ-૧૦, શનિવાર, તા. ૨૨ ડિસેમ્બર, ૨૦૧૨ - સોમવાર, તા. ૩૧ ડિસેમ્બર, ૨૦૧૨ - તા. ૨થી ૬ જાન્યુઆરી મહારાષ્ટ્રના શાપુર - ધર્મયક
નાસિક-ગજપથા-માંગળીંગી વિ. તીર્થો - તા. ૩૦ જાન્યુ.થી ૫ ફેબ્રુ. ૨૦૧૩ દરમ્યાન બે દિવસ - ફાગણ સુદ ૧, ૨, ૩ મંગળ-બુધ-ગુરુવાર
તા. ૧૨-૧૩-૧૪ માર્ચ, ૨૦૧૩ |
|---|---|

“સત્પુરુષોનું યોગબળ જગતનું કલ્યાણ કરો.”

BOOK-POST
PRINTED MATTER

To,

From :
SHREE RAJ-SOBHAG SATSANG MANDAL
SHREE RAJ-SOBHAG ASHRAM
On National Highway No. 8-A,
Sobhag para, SAYLA - 363430
Gujarat, INDIA
Tel : 02755-280533
Telefax : 02755-280791

